

Štrasburg, 30. apríl 2019

MIN-LANG (2019) 6

EURÓPSKA CHARTA REGIONÁLNYCH ALEBO MENŠINOVÝCH JAZYKOV

**Správa výboru expertov
predložená Výboru ministrov Rady Európy
v súlade s článkom 16 Charty**

Piata správa

Slovenská republika

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov stanovuje kontrolný mechanizmus na hodnotenie uplatňovania Charty v štáte, ktorý je zmluvnou stranou, a to s cieľom vypracovať v prípade potreby odporúčania na zlepšenie jeho právnych predpisov, politik a postupov. Ústredným prvkom tohto postupu je výbor expertov zriadený podľa článku 17 Charty. Hlavným účelom výboru je podávať správy Výboru ministrov o hodnotení plnenia záväzkov zmluvnou stranou, preskúmať skutočné postavenie regionálnych alebo menšinových jazykov v štáte a v prípade potreby povzbudiť zmluvnú stranu, aby postupne dosiahla vyššiu úroveň záväzku.

Výbor ministrov prijal na uľahčenie tejto úlohy v súlade s článkom 15 ods. 1 náčrt pravidelných správ, ktoré musí zmluvná strana predložiť generálnemu tajomníkovi. Tento prehľad vyžaduje, aby štát poskytol informácie o konkrétnom uplatňovaní Charty, všeobecnej politike pre jazyky chránené podľa časti II a presnejšie o všetkých opatreniach prijatých pri uplatňovaní ustanovení vybratých pre každý jazyk, ktorý je chránený podľa časti III Charty. Prvou úlohou výboru expertov je preto preskúmať informácie obsiahnuté v pravidelnej správe pre všetky príslušné regionálne alebo menšinové jazyky na území dotknutého štátu. Periodickú správu štát zverejní v súlade s článkom 15 ods. 2.

Úlohou výboru expertov je hodnotiť existujúce právne akty, nariadenia a skutočnú prax uplatňovanú v každom štáte pre regionálne alebo menšinové jazyky. Zodpovedajúcim spôsobom zaviedol svoje pracovné metódy. Výbor expertov zhromažďuje informácie od príslušných orgánov a nezávislých zdrojov v rámci štátu s cieľom získať spravodlivý a presný prehľad o skutočnej jazykovej situácii. Po predbežnom preskúmaní periodickej správy výbor expertov v prípade potreby predloží každej zmluvnej strane niekoľko otázok na získanie doplňujúcich informácií od orgánov o záležitostiach, ktoré v samotnej správe považuje za nedostatočne rozpracované. Po tomto písomnom postupe zvyčajne nasleduje návšteva delegácie výboru expertov priamo na mieste v danom štáte. Počas tejto návštevy sa delegácia stretáva s orgánmi a združeniami, ktorých práca úzko súvisí s používaním príslušných jazykov, a konzultuje s orgánmi záležitosti, na ktoré bola upozornená. Tento proces zhromažďovania informácií je navrhnutý tak, aby výbor expertov mohol účinnejšie hodnotiť uplatňovanie Charty v danom štáte.

Výbor expertov po ukončení tohto procesu prijme vlastnú správu. Po prijatí výborom expertov sa táto hodnotiacia správa predloží orgánom príslušného štátu, ktorý je zmluvnou stranou, na prípadné pripomienky v stanovenej lehote. Následne sa hodnotiacia správa predloží Výboru ministrov, a to spolu s návrhmi odporúčaní, ktoré budú po prijatí Výborom adresované zmluvnému štátu. Úplná správa obsahuje aj pripomienky, ktoré mohli orgány zmluvného štátu vzniesť.

OBSAH

Zhrnutie.....	5
Kapitola 1 Postavenie regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike – najnovší vývoj a trendy	6
1.1 Všeobecný vývoj v politikách, legislatíve a praxi ohľadom regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike	7
1.2 Postavenie jednotlivých regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike.....	19
Kapitola 2..... Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a odporúčania	24
2.1 Bulharčina.....	24
2.1.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu bulharčiny	24
2.1.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie bulharčiny v Slovenskej republike	29
2.2 Chorvátčina.....	30
2.2.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu chorvátčiny	30
2.2.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie chorvátčiny v Slovenskej republike	35
2.3 Čeština	36
2.3.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu češtiny	36
2.3.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie češtiny v Slovenskej republike	40
2.4 Nemčina.....	42
2.4.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu nemčiny	42
2.4.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie nemčiny v Slovenskej republike	47
2.5 Maďarčina	48
2.5.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu maďarčiny	48
2.5.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie maďarčiny v Slovenskej republike	53
2.6 Poľština.....	55
2.6.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu poľštiny	55

	2.6.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie poľštiny v Slovenskej republike	60	
2.7	Rómčina.....		61
	2.7.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rómčiny	61	
	2.7.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie rómčiny v Slovenskej republike	66	
2.8	Rusínčina.....		67
	2.8.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rusínčiny	67	
	2.8.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie rusínčiny v Slovenskej republike	72	
2.9	Srbčina.....		74
	2.9.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu srbčiny	74	
	2.9.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie srbčiny v Slovenskej republike	75	
2.10	Ukrajínčina.....		76
	2.10.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu ukrajínčiny	76	
	2.10.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie ukrajínčiny v Slovenskej republike	81	
2.11	Jidiš.....		82
	2.11.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu jidiš	82	
	2.11.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie jidiš v Slovenskej republike	83	
	Kapitola 3 Návrhy odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy.....		85
	Príloha I: Ratifikačná listina.....		86
	Príloha II: Pripomienky slovenských orgánov k Správe Výboru expertov predloženej Výboru ministrov Rady Európy v súlade s článkom 16 charty jazykov.....		89

Zhrnutie

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov nadobudla platnosť v Slovenskej republike v roku 2002 a vzťahuje sa na tieto jazyky: bulharčina, chorvátčina, čeština, nemčina, maďarčina, poľština, rómčina, ruština, rusínčina, srbčina, ukrajinčina a jidiš.

V súčasnom monitorovacom cykle orgány prijali niekoľko pozitívnych krokov v prospech menšinových jazykov v krajine. Do určitej miery sa týkajú vzdelávania, používania označení miest v menšinových jazykoch na železničných staniach alebo poskytovania prekladov právnych textov. Okrem toho sa otázkou používania menšinových jazykov v praxi zaoberá Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 - 2020 a iniciatívy Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny. Bol zriadený Fond na podporu kultúry národnostných menšín s podstatným zvýšením financovania. Skutočná situácia a používanie jazykov menšín však nezodpovedajú v plnej miere záväzkom Slovenskej republiky vyplývajúcim z Charty.

Napriek prijatým opatreniam je súčasná ponuka vo vzdelávaní v súlade s ratifikáciou Charty Slovenskom len v obmedzenej miere. Na organizáciu výučby v menšinových jazykoch alebo menšinových jazykov v štátnom školskom systéme vrátane materských škôl (chorvátčina, poľština) alebo na rozšírenie existujúcej ponuky (nemčina, rómčina, rusínčina a ukrajinčina) na všetkých úrovniach vzdelávania je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie.

Právny rámec a percentuálne obmedzenia naďalej bránia používaniu jazykov menšín v administratíve. Takmer pri všetkých jazykoch je ich používanie v tejto oblasti v porovnaní so záväzkami Slovenska podľa Charty v praxi obmedzené. Na plné uplatňovanie Charty sú potrebné flexibilné opatrenia a proaktívny prístup orgánov.

V médiách je potrebné predĺžiť najmä trvanie televíznych programov vo väčšine menšinových jazykov. Okrem toho by sa tieto programy mali vysielat' častejšie. Ďalšie úsilie treba vynaložiť na uľahčenie vydávania novín v niekoľkých menšinových jazykoch.

Táto správa vychádza zo situácie, ktorá prevládala v čase návštevy výboru expertov v Slovenskej republike v decembri 2018.

Kapitola 1 Postavenie regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike – najnovší vývoj a trendy

1. Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov (ďalej len „Charta“) je zmluvou Rady Európy, ktorá ukladá štátom, ktoré sú zmluvnými stranami, povinnosť chrániť a podporovať tradičné menšinové jazyky krajiny vo všetkých oblastiach verejného života: vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a cezhraničná výmena. Slovenská republika Chartu podpísala 20. februára 2001 a ratifikovala 5. septembra 2001. Charta nadobudla účinnosť v Slovenskej republike 1. januára 2002 a vzťahuje sa na tieto jazyky: bulharčina, chorvátčina, čeština, nemčina, maďarčina, poľština, rómčina, rusínčina, ukrajinčina (časť II a časť III) a jidiš (časť II, neteritoriálny jazyk). Vo vyhlásení zaregistrovanom na Generálnom sekretariáte 27. novembra 2015 Slovenská republika v súlade s článkom 2 ods. 1 Charty vyhlásila, že má v úmysle uplatniť časť II Charty na ruský a srbský jazyk.

2. V článku 15. ods. 1 Charty sa vyžaduje, aby štáty, ktoré sú zmluvnými stranami, predkladali trojročné správy o uplatňovaní Charty. Slovenské orgány predložili piatu periodickú správu 28. augusta 2018. Táto piata hodnotiacia správa výboru expertov je založená na informáciách obsiahnutých v periodickej správe, dodatočných informáciách od orgánov a na vyhláseniach zástupcov osôb hovoriacich menšinovými jazykmi počas návštevy na mieste (3. až 5. decembra 2018) a/alebo predložených v písomnej forme podľa článku 16. ods. 2 Charty.

3. Kapitola 1 tejto hodnotiacej správy sa zameriava na všeobecný vývoj a trendy týkajúce sa regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike a postavenie týchto jazykov. Skúma najmä opatrenia, ktoré slovenské orgány prijali ako reakciu na odporúčania výboru expertov a Výboru ministrov na konci štvrtého monitorovacieho cyklu a tiež upozorňuje na nové problémy. Druhá kapitola poskytuje podrobný prehľad o stave implementácie každého záväzku Slovenskej republiky vo vzťahu k danému jazyku, ako aj o odporúčaní adresovaných slovenským orgánom. Na základe svojho hodnotenia výbor expertov navrhuje v kapitole 3 Výboru ministrov odporúčania, ktoré majú byť v súlade s článkom 16. ods. 4 Charty adresované vláde Slovenskej republiky.

4. Pokiaľ ide o podrobné právne preskúmanie každého záväzku, výbor expertov odkazuje na svoju **štvrtú hodnotiacu správu o uplatňovaní Charty v Slovenskej republike (ECRML (2016) 2¹)**.

5. Táto piata správa vychádza z politickej a právnej situácie, ktorá prevládala v čase návštevy výboru expertov na mieste v Slovenskej republike v decembri 2018. Túto hodnotiacu správu prijal výbor expertov 22. marca 2019.

---

¹ https://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/EvaluationReports/SlovakiaECRML4_en.pdf

1.1 Všeobecný vývoj v politikách, legislatíve a praxi ohľadom regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike

6. Slovenská republika v súlade s Chartou chráni vysoký počet jazykov a vo všeobecnosti si zvolila veľký počet záväzkov, z ktorých mnohé sú ďalekosiahle. V roku 2015 uznala dva ďalšie jazyky, ruský a srbský, ako regionálne alebo menšinové jazyky, na ktoré sa vzťahuje časť II Charty. Výbor expertov chváli slovenské orgány za tento krok. V súčasnom monitorovacom cykle bolo zaznamenaných niekoľko pozitívnych krokov podniknutých v prospech menšinových jazykov v krajine. Ambiciózna ratifikácia sa však ešte stále v plnej miere nepremietla do každodennej praxe a do skutočného používania menšinových jazykov.

7. Vláda Slovenskej republiky schválila 23. októbra 2016 v rámci aktuálneho monitorovacieho cyklu Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 - 2020. Operačné ciele, ako sú opísané v piatej periodickej správe, majú veľký význam pre uplatňovanie Charty, najmä cieľ presadzovať používanie jazykov menšín v praxi. Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, jeden z orgánov poverených realizáciou plánu, zriadil koordinačný výbor, ktorého členmi sú aj zástupcovia národnostných menšín.

8. Výbor expertov víta zámer slovenských orgánov vypracovať komplexný prístup k politike a právnym predpisom týkajúcim sa národnostných menšín. Pracovná skupina zriadená na úrovni Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny vykonala revíziu existujúcej legislatívy.

9. Výbor expertov bol vo vyhláseniach prijatých od národnostných menšín informovaný o opatreniach, ktoré obmedzujú používanie menšinových jazykov vo verejnom živote. Výbor expertov opakuje, že Charta vyžaduje, aby orgány prijali rozhodné opatrenia (článok 7.1.c Charty) na podporu menšinových jazykov a na uľahčenie a/alebo podporu používania týchto jazykov vo verejnej sfére (článok 7.1.d Charty). Uvedené znamená proaktívny prístup zo strany orgánov na podporu používania týchto jazykov.² Z právneho rámca a praxe by malo byť jasné, že orgány vítajú používanie jazykov menšín v rôznych kontextoch, sú naň pripravené a podporujú ho. Ochrana a podpora menšinových jazykov v zmysle Charty si vyžaduje uľahčenie používania týchto jazykov v rôznych oblastiach verejného života s cieľom zabezpečiť, aby boli tieto jazyky viditeľné, ocenené a plne funkčné.

10. Rozsah, v akom je menšinový jazyk chránený alebo propagovaný, súvisí s tým, ako ho vnímajú obyvatelia hovoriaci štátnym jazykom. Zvyšovanie povedomia väčšiny obyvateľov (článok 7.3 Charty) má mimoriadny význam a vyžaduje si nepretržité úsilie vo vzdelávaní aj v médiách, aby väčšinové obyvateľstvo ocenilo skutočnosť, že obyvatelia hovoriaci menšinovými jazykmi sú so svojimi rozdielnymi jazykmi a kultúrami súčasťou jazykového a kultúrneho dedičstva štátu.³ Učebnica/učebný materiál „Národnostné menšiny – zoznámme sa“, ktorá oslovuje všetkých žiakov na Slovensku, je zostavovaná v spolupráci s národnostnými menšinami a hovorí o ich histórii, jazyku a kultúre, ešte nie je podľa periodickej správy dokončená a zavedená do vzdelávania. Orgány počas návštevy na mieste potvrdili, že vypracovanie návrhu pokračuje s cieľom zostaviť učebnicu pre druhý stupeň základného vzdelávania a pripraví sa aj ďalší učebný materiál pre učiteľov. Navyše sa revidujú vzdelávacie štandardy pre 1. a 2. ročník a pripravujú sa nové učebnice, ktoré budú obsahovať

² Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odseky 53-54

³ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odsek 69

aspekty kultúry národnostných menšín v rôznych oblastiach, ako je hudba alebo umenie. Periodická správa zdôrazňuje multikultúrnu výchovu ako prierezovú tému na všetkých úrovniach vzdelávania a vzdelávania o ľudských právach.

11. Cieľom programov a projektov je podporovať vzájomné porozumenie, medzietnický a medzikultúrny dialóg. Dotačný program *Kultúra národnostných menšín*, ako aj novovytvorený *Fond na podporu kultúry národnostných menšín*, si ako jednu z prioritných oblastí stanovili podporu medzietnického a medzikultúrneho dialógu, ako aj porozumenia medzi väčšinovým obyvateľstvom a národnostnými menšinami, a financujú širokú škálu aktivít (projekty, aktivity, festivaly, konferencie, semináre, výskum, publikácie, multimediálne projekty, audiovizuálne diela, internetové stránky, výmeny). Ministerstvo školstva okrem toho v rokoch 2016 a 2017 financovalo projekty zahŕňajúce okrem iného aktivity zamerané na podporu medzikultúrneho dialógu, vzájomného porozumenia a zvyšovanie povedomia o iných kultúrach alebo histórii, kultúre a tradíciách v regiónoch. Aktualizované akčné plány Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov boli schválené v roku 2017 a ďalšie Akčné plány, ktoré vypracoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, okrem iného predpovedajú verejnú kampaň a zvyšovanie povedomia o rómskej menšine ako integrálnej súčasť slovenskej spoločnosti.

12. Správy od používateľov menšinových jazykov a ďalšie informácie, ktoré má výbor expertov k dispozícii, však naznačujú, že je potrebné ďalšie úsilie na zvýšenie povedomia a podporu tolerancie v slovenskej spoločnosti ako celku voči národnostným menšinám, menšinovým jazykom a kultúram, ktoré reprezentujú. Týka sa to najmä maďarskej a rómskej menšiny. Používanie maďarčiny, najmä v miestnych označeniach, zostáva veľmi citlivé. Značky s označením miesta inštalované podľa vnútroštátnych právnych predpisov sú niekedy predmetmi vandalizmu. Napriek niekoľkým podniknutým krokom, podľa informácií od osôb hovoriacich po maďarsky, učebnice stále plne a adekvátne neodzrkadľujú, ako maďarsky hovoriaci obyvatelia prispeli k histórii a kultúre Slovenska. Naďalej sú hlásené predsudky, neznášanlivosť a niekedy aj útoky na Rómov.⁴

13. Slovenské orgány by preto mali pokračovať v úsilí o zvýšenie povedomia a tolerancie v slovenskej spoločnosti ako celku voči menšinovým jazykom a kultúram, ktoré reprezentujú.

Ruština

14. Podľa dodatočných informácií od slovenských orgánov sa Rusi – hlavne členovia inteligencie a bývalí dôstojníci – na Slovensku začali usadzovať po revolúcii v roku 1917. Druhá vlna nasledovala v 50. a 60. rokoch a tretia v 90. rokoch. Ruská národnostná menšina bola v Slovenskej republike oficiálne uznaná v roku 2005 a je zastúpená vo Výbore pre národnostné menšiny a etnické skupiny Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Podľa sčítania ľudu z roku 2011 žilo v Slovenskej republike 1997 Rusov, pričom polovica z nich boli slovenskí občania. 2 909 ľudí uviedlo ako svoj materinský jazyk ruštinu.

---

⁴ Pozri Agentúru pre základné práva, *Pretrvávajúca obava: Protirómske zmyšľanie ako prekážka začleňovania Rómov, apríl 2018, najmä s. 18, 20, 23; vychádza z prieskumu EU-MIDIS II, ktorý sa uskutočnil v roku 2016, ale medzi referencie patrí aj Európsky prieskum hodnôt pre Slovensko 2017; článok „Splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity: Žilina je učebnicovým príkladom zločinov z nenávisťi“ uverejnená na <http://www.romea.cz/en/news/world/slovak-govt-plenipotentiary-for-the-romani-community-zilina-is-a-textbook-example-of-hate-crime>;*

Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie, Záverečné pripomienky k jedenástej a dvanástej periodickej správe Slovenska, 12. január 2018, odseky 11, 13

Rusky hovoriaci občania žijú hlavne vo väčších mestách, ale nie sú sústredení v žiadnej konkrétnej oblasti. Podľa predstaviteľov rusky hovoriacich občanov sa ruština na Slovensku vyučuje ako cudzí jazyk na rôznych úrovniach. Je prítomná aj v médiách, keďže RTVS vysiela programy v tomto jazyku, ako aj v kultúrnych aktivitách. Výbor expertov sa však domnieva, že na monitorovanie pozície ruštiny je potrebných viac informácií.

Srbčina

15. Podľa dodatočných informácií poskytnutých slovenskými orgánmi prichádzali Srbi na územie dnešného Slovenska od druhej polovice 15. storočia do 17. storočia. Boli to hlavne príslušníci šľachty a armády, ale aj kupci a remeselníci. Najprv sa usádzali v západných oblastiach, potom v pohraničnej oblasti pozdĺž Dunaja, kde boli srbskí vojaci súčasťou obranných štruktúr. Najväčšie počty obyvateľov prichádzali do Habsburskej ríše na konci 17. storočia ako súčasť prvej tzv. Veľkej srbskej migrácie (*Velike seobe Srba/Benuke ceobe Cpōa*) a usádzali sa v Šaštíne, Holíči, Trnave, Šali, Bratislave a na Žitnom ostrove. Významným centrom Srbov bolo v tom čase Komárno/Komárom a v 18. storočí tu bola vybudovaná srbská pravoslávna cirkev. Keďže však vojenská prítomnosť stratila svoj význam, od druhej polovice 18. storočia sa mnohí presídlili do Bačky, zatiaľ čo zvyšok sa zrejme z veľkej časti asimiloval. Následné údaje zo sčítania ľudu zaznamenali na konci 19. a začiatkom 20. storočia malý počet osôb, ktoré deklarovali srbské etnikum. Srbská národnostná menšina bola na Slovensku uznaná v roku 2010. V rámci sčítania ľudu v roku 2011 vyhlásilo 698 osôb žijúcich na Slovensku, že patria k srbskej národnostnej menšine, zatiaľ čo 834 uviedlo srbčinu ako svoj materinský jazyk. Menšina nie je sústredená v žiadnej zemepisnej oblasti Slovenska. Na Slovensku žije oveľa vyšší počet srbských občanov (5 528 v roku 2016), keďže do krajiny prišli kvôli štúdiu alebo zamestnaniu. Vzhľadom na to, že existujú náznaky, že srbčina je na Slovensku „tradične používaná“ v súlade s definíciou „regionálneho alebo menšinového jazyka“ obsiahnutou v článku 1 Charty, výbor expertov sa v tejto správe bude srbčinou zaoberať.

Podmienky pre používanie menšinových jazykov

16. Národná legislatíva (zákon o menšinových jazykoch) ustanovuje právo používať menšinové jazyky v obciach, kde osoby s trvalým pobytom patriace k národnostným menšinám predstavujú 15 % obyvateľstva podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaní, ktorých výsledky boli vyhlásené od 1. júla 2011. Tento limit však stále nie je aplikovateľný. V súčasnosti sa väčšina ustanovení zákona o menšinových jazykoch (relevantných najmä pre článok 10, ale aj pre článok 13.2.c Charty) uplatňuje v obciach ustanovených *nariadením vlády SR č. 534/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 221/1999 Z. z. o zozname obcí, ktorých občania patriaci k národnostnej menšine predstavujú najmenej 20% občanov (ďalej len „zoznam“)*.⁵ V iných obciach môžu osoby patriace k národnostným menšinám používať menšinové jazyky v úradnej ústnej komunikácii, ak s tým „úradník verejnej správy a osoby zúčastnené na konaní súhlasia“. Ako sa uvádza v predchádzajúcej hodnotiacej správe, to nie je v súlade s Chartou.⁶ Zoznam zahŕňa obce, v ktorých limit 20 % už nie je splnený, a na druhej strane nezahŕňa všetky obce, v ktorých limit splnený je. V obciach zaradených do

⁵ Tento zoznam orgány využili aj pri príprave svojej Správy o používaní jazykov národnostných menšín v rokoch 2015-2016

⁶ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odsek 30, Tretiu správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2013) 1, odseky 18-19.

zoznamu nemajú sídlo žiadne regionálne orgány. Neexistujú žiadne obce pre bulharčinu, chorvátčinu alebo poľštinu a iba jedna pre nemčinu.⁷

17. Výbor expertov už vo všetkých svojich predchádzajúcich hodnoteniach poukázal na nedostatky tohto prístupu, ktorý veľmi obmedzuje alebo vylučuje jazyky menšín z používania v oblasti správnych orgánov a verejných služieb. Zníženie limitu na 15% tento problém nerieši úplne, a to vzhľadom na demografické zmeny a klesajúci podiel osôb, ktoré deklarujú príslušnosť k národnostnej menšine. Z dlhodobého hľadiska hrozí kvôli používaniu limitov vylúčenie väčšiny menšinových jazykov z ochrany v súlade s článkom 10 Charty.⁸

18. S cieľom zabezpečiť konzistentné a stabilné uplatňovanie článku 10 Charty výbor expertov opätovne zdôrazňuje, že slovenské orgány by mali určiť, aký absolútny „počet obyvateľov, ktorí sú používateľmi regionálnych alebo menšinových jazykov“ (článok 10 Charty), považujú za dostatočný pre uplatňovanie záväzkov podľa článku 10 na bulharčinu a poľštinu aspoň v jednej obci. Mali by prijať flexibilné opatrenia a uplatniť článok 10 na chorvátčinu na miestach, kde chorvátsky hovoriaci predstavujú relevantné číslo. Mali by zvážiť podobné opatrenia pre všetky jazyky, „podľa situácie v každom jazyku“ a v spolupráci s danými hovoriacimi určiť, v ktorých oblastiach sú osoby hovoriace regionálnym alebo menšinovým jazykom tradične prítomné v dostatočnom počte na účely záväzkov prijatých v článku 10 bez ohľadu na limity a uplatniť záväzky ratifikované podľa článku 10 v týchto oblastiach na trvalo udržateľnom základe.

Počet ľudí hovoriacich menšinovými jazykmi

19. V roku 2021 sa na Slovensku plánuje nové sčítanie ľudu a momentálne prebiehajú prípravné práce. Na úrovni Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny bola zriadená pracovná skupina, ktorá prerokovala metodiku a prípadné prijatie vyhlásení viacerých identít. Výbor expertov by chcel zdôrazniť, že okrem otázok týkajúcich sa príslušnosti k národnostnej menšine je sčítanie ľudu tiež príležitosťou na zhromažďovanie údajov o ovládaní a používaní menšinových jazykov, či už ako materinského jazyka, druhého jazyka a/alebo používaní jazyka v rodine, v sociálnom alebo pracovnom živote. Výbor expertov tiež zdôrazňuje, že výsledky sčítania by mali doplniť sociolingvistické prieskumy alebo údaje zozbierané v spolupráci s hovoriacimi týkajúce sa počtu používateľov menšinových jazykov a ich geografického rozloženia. Tieto údaje by mali orgány zohľadniť pri plánovaní svojich činností týkajúcich sa menšinových jazykov. Výbor expertov povzbudzuje orgány, aby v spolupráci s národnostnými menšinami pokračovali vo vývoji metodiky a dotazníka.

Konzultácia

20. Podľa periodickej správy zostáva Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny stálym orgánom Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, ktorý bol zriadený v roku 2011. Štatút sa zmenil vo februári 2018, pričom Výbor sa teraz skladá z komory národnostných menšín a komory zástupcov ústredných orgánov štátnej

---

⁷ Pre viac informácií pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odseky 26-33.

⁸ V súčasnosti predstavujú nemecké a ukrajinské menšiny viac ako 15 % miestneho obyvateľstva len v dvoch obciach, pričom chorvátska menšina len v jednej. Bulharské a poľské menšiny vôbec nedosahujú hranicu 15%, pozri Štvrtú správu o uplatňovaní Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov Slovenskou republikou ECRML 2016 (2), odsek 32.

správy. Nový štatút udeľuje zástupcom vládnych orgánov hlasovacie práva. Počas návštevy na mieste zástupcovia národnostných menšín uviedli, že predchádzajúce inštitucionálne usporiadanie, ktoré existovalo pred rokom 2011, ich názory a postoj zviditeľňovalo viac. Výbor expertov zdôrazňuje, že poradný orgán by mal byť navrhnutý tak, aby sa pri určovaní politiky vzhľadom na menšinové jazyky mohli zohľadniť potreby a želania vyjadrené národnostnými menšinami.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov vo vzdelávaní

21. Pozícia menšinových jazykov vo vzdelávaní sa veľmi líši. Napriek krokom podniknutým v posledných rokoch v prospech vzdelávania v menšinovom jazyku a zvýšenej pozornosti venovanej tomuto sektoru v príslušných slovenských inštitúciách, súčasná ponuka väčšiny jazykov stále nie je úplne v súlade so záväzkom sprístupniť vyučovanie v týchto jazykoch alebo tohto jazyka ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov na rôznych úrovniach vzdelávania. Okrem toho sa počet škôl, v ktorých sa vyučuje v menšinových jazykoch alebo sa menšinové jazyky vyučujú, sa počas monitorovacích cyklov znižuje. Výbor expertov preto víta opatrenia, ktoré slovenské orgány prijali na vyňatie tried základných škôl, kde sa vyučovanie uskutočňuje v menšinovom jazyku, z pravidiel týkajúcich sa minimálneho počtu žiakov (*zákon č. 216/2016 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*), a k 1. januáru 2018 poskytnutie zvýšeného financovania školám, ktoré vyučujú v iných jazykoch než v slovenčine (113 %), alebo vyučujú menšinový jazyk ako povinný predmet (104 % na žiaka). Zástupcovia ľudí hovoriacich regionálnymi alebo menšinovými jazykmi však aj tak vyjadrili obavy z finančných ťažkostí, s ktorými sa takéto školy stretávajú. Zvyčajne musí byť financovanie dopĺňané miestnymi orgánmi, ktoré na to majú veľmi obmedzené alebo žiadne zdroje.

22. Výbor expertov poznamenáva, že v mnohých prípadoch vzdelávanie v menšinových jazykoch alebo ich vyučovanie poskytujú súkromné materské školy a ďalšie školy. Toto môže byť riešením pre vzdelávanie v menšinovom jazyku. Orgány by však mali poskytovať podporu týmto materským školám a školám, ako aj rodičom a žiakom, aby sa zabezpečilo, že takéto vzdelávanie bude dostupné.

23. Výbor expertov víta zahrnutie žiadosti o informovanie rodičov o možnosti zvoliť si vyučovanie v menšinových jazykoch alebo menšinových jazykov v pedagogicko-organizačných pokynoch na roky 2015/2016 a 2016/2017. Orgány tiež zverejnili informačné materiály adresované zriaďovateľom škôl o možnostiach a postupe založenia školy s vyučovacím jazykom iným ako slovenským. Vzhľadom na informácie obsiahnuté v periodickej správe a prijaté počas návštevy na mieste výbor expertov však opätovne zdôrazňuje, že je potrebné zvýšiť informovanosť rodičov a žiakov o prínosoch a možnostiach vzdelávania v menšinovom jazyku. Tieto informácie by sa mali poskytovať pravidelne, čo najskôr (napríklad ako súčasť informačného balíka pre rodičov novorodencov) a mal by sa zdôrazňovať význam menšinových jazykov pre slovenskú spoločnosť ako celok a možnosti, ktoré by mali byť dostupné v súlade s Chartou, aby sa využívali v rôznych oblastiach verejného života, ako sú vzťahy so správnymi orgánmi, médiá alebo ekonomický život. Výbor expertov opakuje, že záväzky, ktoré Slovenská republika prijala podľa článku 8 Charty, vyžadujú, aby orgány sprístupnili vzdelávanie v regionálnom alebo menšinovom jazyku na rôznych úrovniach vzdelávania. To znamená, že ponuka musí predchádzať dopytu, t. j. vzdelávanie musí byť plánované a organizované v spolupráci s hovoriacimi danými jazykmi. Takáto ponuka musí tiež v príslušných geografických oblastiach zabezpečiť

kontinuitu od predškolského vzdelávania až po technické a odborné vzdelávanie.⁹ Týmito opatreniami nie je dotknutá výučba štátneho jazyka. .

24. Rámcový učebný plán pre školy vyučujúce v menšinových jazykoch bol aktualizovaný a nová verzia platná od 1. septembra 2016 poskytuje zvýšený počet hodín na výučbu menšinového jazyka a literatúry. K dispozícii je aj verzia platná od 1. septembra 2015, ktorá poskytuje školám možnosť voľby medzi nimi. Okrem toho sa zmenil rámcový učebný plán pre základné školy, v ktorých sa vyučuje menšinový jazyk, čím sa zvýšil počet hodín pre jazyky menšín (platí od 1. septembra 2017 počnúc 1. ročníkom).¹⁰

25. Pokiaľ ide o monitorovanie kvality vzdelávania v menšinovom jazyku, Rada ministra pre národnostné školstvo, ktorá funguje pod ministrom školstva, vedy, výskumu a športu od roku 2013 a zahŕňa zástupcov maďarskej, nemeckej, rómskej, rusínskej a ukrajinskej národnostnej menšiny, sa zdá byť veľmi blízko k plneniu tejto úlohy. V súlade so štatútom¹¹ z roku 2016 má tento „poradný, iniciatívny a expertný orgán v zmysle článku 7.4 a článku 8 Charty“ úlohu monitorovať vzdelávanie relevantné pre národnostné menšiny a vydávať stanoviská, ako aj poskytovať odporúčania vo vzťahu k poskytovaniu výučby v jazyku menšiny alebo jazyka menšiny, ako sa predpokladá v článku 8. Podľa článku 8.1.i Charty má orgán, ktorý plní túto úlohu, monitorovať prijaté opatrenia a pokrok dosiahnutý vo vzdelávaní v menšinovom jazyku a zverejňovať svoje správy. Nie je jasné, či Rada ministra pre národnostné školstvo pripravuje správy, ktoré sú zverejňované. Pravidelné správy poskytujú možnosť hodnotiť vzdelávanie v menšinovom jazyku v čase, čím umožňujú prispôbiť metódy a opatrenia podľa skúseností získaných prostredníctvom správ. Vďaka zverejňovaniu správ je monitorovací systém transparentný a vytvára príležitosti pre zástupcov hovoriacich regionálnymi alebo menšinovými jazykmi a občiansku spoločnosť, aby sa na základe prijatých opatrení a dosiahnutého pokroku zúčastňovali na verejnej diskusii o rozvoji vzdelávania v menšinovom jazyku.¹²

26. Pokiaľ ide o vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v menšinových jazykoch (článok 8.1g Charty), ako už bolo naznačené v predchádzajúcom monitorovacom cykle, vyučovanie dejín zahŕňa obsah a požiadavky súvisiace s dejinami a kultúrou národnostných menšín. Toto sa dá ďalej rozšíriť a školy majú možnosť pridať dodatočnú hodinu zo svojho školského vzdelávacieho programu regionálnym dejinám, čo umožňuje poskytnutie väčšieho množstva informácií o histórii národnostnej menšiny.¹³ Príprava učebnice/učebného materiálu s názvom „Národnostné menšiny – zoznámme sa“ pre všetkých žiakov, ktorá sa začala v roku 2014, ešte nebola dokončená. Výbor expertov však nedostal informácie o tom, ako sa vyučovanie dejín a kultúry národnostných menšín uskutočňuje v praxi.

27. Vo všeobecnosti existuje len málo informácií o krokoch, ktoré sa prijali na poskytovanie vyučovania menšinových jazykov ako predmetov pre dospelých alebo v rámci

---

⁹ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odsek 319

¹⁰ 2 hodiny v 1. ročníku a 3 hodiny v 2. ročníku, pozri *Dodatok č. 1, ktorým sa mení Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, dňa 6. 2. 2015 pod číslom 2015-5621/3296:1-100A ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu s platnosťou od 1. 9. 2015, dostupný na <http://www.minedu.sk/dodatky-k-rup-a-svp-pre-zs/>*

¹¹ Štatút Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pre národnostné školstvo, dostupný na https://www.minedu.sk/data/files/6944_statut_rady.pdf

¹² Pozri Šiestu správu výboru expertov týkajúcu sa Nemecka, CM (2018) 142 odsek 15

¹³ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odsek 538

d'alsieho vzdelávania alebo o takýchto kurzoch v maďarskom jazyku (článok 8.1.f.i alebo článok 8.1f.ii Charty). Niektoré univerzity organizujú jazykové kurzy pre väčšie publikum ako svojich študentov a v iných prípadoch jazykové kurzy poskytujú kultúrne inštitúcie iných štátov. Bez ohľadu na to, ktoré orgány v krajine sú zodpovedné za vzdelávanie dospelých a d'alsie vzdelávanie, organizácia takýchto kurzov by mala predchádzať dopytu. Mali by sa podniknúť kroky na zabezpečenie toho, aby boli takéto kurzy skutočne k dispozícii, keďže ratifikovaný záväzok vyžaduje, aby orgány „ponúkali“ alebo „zabezpečili poskytovanie“ takýchto kurzov.

28. Pre učiteľov vyučujúcich v maďarčine je organizovaný školiteľský kurz (článok 8.1.h Charty). Okrem toho sa poskytujú kurzy pre učiteľov vyučujúcich rusínčinu a ukrajinčinu ako predmety. Pre rusínčinu pokrýva d'alsia odborná príprava aj históriu a kultúru a jej začlenenie do vzdelávania. Pripravujú sa tri relevantné vzdelávacie programy. Zdá sa, že pokrývajú históriu a kultúru Rusínov na Slovensku, rusínsky jazyk na predškolskej úrovni, ako aj históriu a kultúru Ukrajincov na Slovensku. Pri týchto jazykoch však musí byť „podstatná časť vzdelávania“ sprístupnená v danom jazyku, čo znamená vzdelávanie učiteľov na vyučovanie predmetov v rusínskom a ukrajinskom jazyku. Prijímajú sa kroky na rozvoj odbornej prípravy učiteľov rómskeho jazyka na univerzitách. Z informácií v periodickej správe nie je jasné, ako sa odborná príprava učiteľov organizuje pre výučbu nemčiny ako menšinového jazyka alebo pre vyučovanie v nemčine, napríklad na predškolskej úrovni. Ohľadom bulharského, chorvátskeho alebo poľského jazyka nebol zaznamenaný žiadny vývoj.

29. Pokiaľ ide o problém neodôvodneného zápisu rómskych detí do špeciálnej školy alebo triedy, výbor expertov konštatuje, že boli prijaté právne opatrenia na jeho riešenie. Zákon č. 188/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov adekvátne tomu predpisuje, že deti, ktorých špeciálne vzdelávacie potreby vyplývajú len z faktu, že vyrastali v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemajú byť zaradené do špeciálnych škôl alebo tried. Zákon ďalej stanovuje, že tieto deti budú zapísané do tried spolu s ostatnými žiakmi.¹⁴ V praxi sa to týka hlavne rómskych detí. Podľa údajov v periodickej správe sa počet detí zo sociálne znevýhodneného prostredia zapísaných v špeciálnych základných školách v akademických rokoch 2015/2016 a 2016/2017 výrazne znížil. Od februára 2017 navyše funguje národný projekt s názvom *Škola otvorená všetkým*, spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom a zameraný na podporu inkluzívneho vzdelávania, ktorý okrem iného predpokladá vytvorenie 500 nových pracovných miest pre asistentov učiteľov a špecializovaných pracovníkov v materských a základných školách. Výzva na podávanie žiadostí (*Viac úspechov na základných školách*), ktorá sa začala v decembri 2016, bola zameraná aj na podporu začleňovania prostredníctvom asistentov učiteľov, pedagogických pracovníkov a tímov začleňovania. Pedagogicko-metodické pokyny vydané pre každý akademický rok od roku 2015 až po rok 2017 naďalej vyžadujú, aby školy eliminovali praktiky priestorového, organizačného, fyzického alebo symbolického vylúčenia alebo separácie rómskych žiakov a aby umožňovali vzdelávanie rómskych detí v školách a triedach spolu s väčšinovou populáciou.¹⁵ Podľa informácií získaných počas návštevy na mieste sa orgány zaoberajú postupmi, ktoré sa uplatňujú pri testoch na zápis do škôl, návrhu školských obvodov a povinnom predškolskom vzdelávaní. Napriek týmto krokom je však vysoký počet rómskych detí v skutočnosti stále zapísaný do samostatnej alebo špeciálnej školy alebo

¹⁴ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odsek 58

¹⁵ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odsek 57

triedy.¹⁶ Výbor expertov vyzýva orgány, aby pokračovali v opatreniach na zrušenie neodôvodnených zápisov rómskych detí do špeciálnych škôl alebo tried alebo do samostatných škôl.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov súdnymi orgánmi

30. Príslušná slovenská legislatíva (§ 2 ods. 20 Trestného poriadku) stále stanovuje, že tlmočník bude poskytnutý, ak obvinený, jeho zákonný zástupca, poškodený, účastník alebo svedok vyhlásia, že „nehovoria jazykom konania“. To nie je v súlade s ustanovením článku 9.1.a.ii Charty, ktoré vyžaduje, aby právo obžalovaného na používanie menšinového jazyka v trestnom konaní bolo zaručené bez ohľadu na to, na akej úrovni ovláda slovenský jazyk. Zákon je preto potrebné zmeniť. Pokiaľ ide o občianskoprávne a správne konania, od 1. júla 2016 platia nové ustanovenia, ako ich stanovuje Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z.), Civilný mimosporový poriadok (zákon č. 161/2015 Z. z.) a Správny súdny poriadok (zákon č. 162/2015 Z. z.). Predpokladajú, že pred súdom má každý právo používať svoj materinský jazyk alebo jazyk, ktorému rozumie, pričom náklady hradí súd. Dokumenty a dôkazy môžu byť predložené v menšinovom jazyku, pričom súd zabezpečí preklad. Údaje o využívaní tlmočníkov v trestnoprávných, občianskoprávných a správnych konaniach preukazujú, že menšinové jazyky sa v praxi do určitej miery používajú. Hoci údaje nerozlišujú medzi menšinovými jazykmi na Slovensku a cudzími jazykmi, pokrývajú do určitej miery aj oblasti, v ktorých tradične žijú ľudia hovoriaci menšinovým jazykom. Výbor expertov zohľadnil pri kontrole uplatňovania článku 9 Charty tieto informácie o praktickom používaní jazykov menšín, aj keď nie sú splnené právne požiadavky článku 9.1.a.ii Charty. Napriek tomu sú stále potrebné opatrenia na uľahčenie vykonávania týchto záväzkov v praxi, informovanie a povzbudzovanie ľudí hovoriacich menšinovými jazykmi, aby využívali existujúce možnosti.

31. V dôsledku iniciatívy Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny boli Ústava SR a viaceré zákony preložené do nemeckého, maďarského, rómskeho, rusínskeho a ukrajinského jazyka. Výbor expertov víta tento krok, a to najmä preto, že vo všetkých jazykoch okrem maďarčiny ide o prvé právne preklady. Zdôrazňuje tiež, že takéto preklady by sa mali aktualizovať, aby odrážali vývoj právnych predpisov.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov správnymi orgánmi

32. Ako je uvedené vyššie, slovenská legislatíva je v oblasti používania menšinových jazykov v administratívnej oblasti reštriktívnejšia ako Charta. Článok 10 Charty sa uplatňuje na tých územiach, kde osoby hovoriace menšinovým jazykom predstavujú dostatočné množstvo na účely zvolených záväzkov bez ohľadu na akékoľvek limity alebo iné podmienky stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi.

33. Podľa Správy o používaní jazykov národnostných menšín v rokoch 2015 - 2016¹⁷ a rozhovorov s osobami hovoriacimi menšinovými jazykmi je používanie menšinových jazykov v

---

¹⁶ Pozri Komisar Rady Európy pre ľudské práva <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/slovak-republic-adopt-a-bolder-approach-to-ensure-inclusive-education-and-strengthen-the-safety-of-journalist>; Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie, Záverečné pripomienky k jedenástej a dvanástej periodickej správe Slovenska, január 2018, odseky 25-26; *Lekcia o diskriminácii, segregácii rómskych detí v primárnom vzdelávaní na Slovensku od Amnesty International a Centra pre práva Rómov, 2017*; *Správa verejného ochrancu práv o pokroku v realizácii opatrení navrhnutých v rokoch 2013, 2014 a 2015 vo vzdelávacom procese na Slovensku s cieľom zlepšiť ochranu a dodržiavanie základných práv a slobôd jednotlivcov, Úrad verejného ochrancu práv, 2018*

administratívne, s čiastočnou výnimkou maďarčiny, veľmi obmedzené a v niektorých prípadoch neexistuje (bulharčina, poľština). Menšinové jazyky sa používajú najmä pri ústnej komunikácii s miestnymi orgánmi, predovšetkým v tých obciach, kde majú významnejší podiel osoby hovoriace menšinovým jazykom. Označenia miest v menšinových jazykoch sa objavujú hlavne na značkách označujúcich vstup do a výstup zo sídla. Výbor expertov opakuje svoje pripomienky, že termín „označenia miest“ („*toponymie*“ vo francúzskej verzii Charty) sa v zmysle Charty týka nielen označenia sídla, ale všetkých topografických označení v tejto obci, ktoré môžu byť oficiálne používané, napríklad v textoch vytvorených miestnym orgánom (napr. dokumenty, formuláre, materiály pre styk s verejnosťou, webové stránky) alebo v značení (napr. označenia ulíc, dopravné ukazovatele a značky verejnej dopravy, nápisy pre turistov). Na Slovensku sa označenie v jazyku menšiny naďalej objavujú na samostatných a menších značkách, často v menšej veľkosti písma. To nespĺňa účel tohto záväzku, ktorým je poskytnúť menšinovému jazyku viditeľnosť na verejných miestach. Výbor expertov bol informovaný o tom, že ministerstvo dopravy pripravilo pre tieto značky nový model, pričom samotné označenie by malo mať rovnakú veľkosť a farbu ako slovenské označenie. Výbor expertov víta používanie označení miest v jazykoch menšín na železničných staniciach (momentálne len v maďarskom a rusínskom jazyku) v súlade s nariadením ministerstva dopravy a výstavby z roku 2016. Právna novela v tomto zmysle je predložená aj Národnej rade Slovenskej republiky.

34. V periodickej správe sa uvádzajú informácie o používaní menšinových jazykov na úradných značkách orgánov verejnej moci, v niektorých prípadoch vrátane označenie miesta v jazyku menšiny a Správa o používaní jazykov národnostných menšín používa ako základ zoznam obcí. Výbor expertov bol však informovaný o prípadoch, kedy boli inštitúcie v obciach zaradených do zoznamu na základe inšpekcií ministerstva kultúry požiadané o zmenu alebo zrušenie úradných označení orgánov verejnej moci, kde sa označenie miesta uvádza v jazyku národnostnej menšiny, keďže nejde o oficiálny názov obce alebo preto, že uvedený zoznam obcí už nie je platný (v obci Komárno/Komárom, Senec/Szenc, Šaľa/Vágsellye). Zdá sa, že to naznačuje rôzne interpretácie právnych ustanovení slovenskými orgánmi. V inom prípade bola obec Gabčíkovo/Bős požiadaná, aby nepoužívala označenie miesta v jazyku menšiny na informačných tabuliach miestneho trajektu. Uvedené nie je v súlade s požiadavkou používať označenia miest v menšinových jazykoch podľa článku 10.2.g.

35. Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny inicioval opatrenia zamerané na posilnenie používania jazykov menšín v praxi a oslovil obce, ministerstvá a tiež súkromné spoločnosti. Podľa periodickej správy navyše inicioval opatrenia na jazykovú prípravu štátnych zamestnancov a začal prípravu návrhov smerníc na uplatňovanie zákona o menšinových jazykoch.

36. Pokiaľ ide o verejné služby, sú k dispozícii veľmi obmedzené informácie. Právny rámec poskytuje možnosť predkladania žiadostí a prijímania odpovedí v menšinových jazykoch „právnickej osobe zriadenej územnou samosprávou“, ale žiadnu možnosť využívania menšinového jazyka pri oslovovaní právnických osôb zriadených zákonom (napr. štátne vysoké školy, pošty, Sociálna poisťovňa, ŽSSR).¹⁸ Výbor expertov opakuje, že tento záväzok sa týka verejných služieb, ako sú železnice, mestská doprava, elektrická energia, voda a plyn, čistenie a sanitácia, telefónne služby, zber a likvidácia odpadu, športové

---

¹⁷ Medzičasom bola vyhotovená nová Správa o používaní jazykov národnostných menšín v rokoch 2017-2018, avšak informácie v nej obsiahnuté nemal výbor expertov k dispozícii.

¹⁸ Pozri zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín, článok 2 ods. 3, Tretiu periodickú správu Slovenskej republiky o uplatňovaní Charty, MIN-LANG/PR (2012) 3, strana 40.

zariadenia alebo zábavné podniky, aj keď ich v mene orgánov verejnej moci poskytujú súkromné spoločnosti.¹⁹

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov v médiách

37. Rozhlasové a televízne programy v menšinových jazykoch naďalej vysielať najmä verejnoprávni vysielatelia, pričom ho tvoria magazíny a pre niektoré menšinové jazyky aj správy Podiel vysielačieho času je stanovený vo vzťahu k podielu národnostnej menšiny. To vedie k televíznemu vysielať v menšinovom jazyku len na niekoľko hodín alebo raz až dvakrát ročne, napríklad v prípade nemčiny, bulharčiny, chorvátčiny alebo poľštiny. Čo je príliš málo na to, aby to malo skutočný vplyv na podporu a ochranu menšinových jazykov. Programy v bulharskom a chorvátskom jazyku boli novo zavedené verejnoprávny rozhlasom v roku 2015. Menšinové jazyky sa v súkromnom vysielať takmer vôbec nevyskytujú. Povinnosť titulkovania televíznych programov v slovenčine zostáva platná a neexistuje žiadny dotačný program, ktorý by súkromným televíznym vysielateľom umožňoval pravidelné financovanie na pokrytie týchto nákladov. Z tejto povinnosti sú vyňatí iba vysielatelia, ktorí na základe osobitných ustanovení získali licenciu od Rady pre vysielať a retransmisiu na vysielať výhradne v jednom alebo viacerých úradných jazykoch Európskej únie iných ako slovenských. Noviny v zmysle Charty (vydávané aspoň raz týždenne) existujú iba v maďarčine.

38. Výbor expertov si uvedomuje, že mediálne prostredie sa od nadobudnutia účinnosti Charty zmenilo. Výbor expertov zaujal k článkom 11.1.a, b a c²⁰ Charty flexibilnejší postoj a zohľadňuje digitálny a on-line mediálny obsah v súlade s článkami 11.1.bii, 11.1.cii Charty. V menšinových jazykoch by však mal existovať primeraný a dostupný mediálny obsah. V tejto súvislosti by slovenské orgány mali vyvinúť pre každý menšinový jazyk a v spolupráci s používateľmi jazyka menšín komplexný mediálny plán vysielať. Tento plán by mal zahŕňať existujúce verejnoprávne a súkromné vysielať v rozhlase a televízii v danom jazyku a určiť, ktoré programy je potrebné rozšíriť a/alebo doplniť novými súkromnými vysielať. Cieľom by malo byť dosiahnuť celkovú kombinovanú (verejnú a súkromnú) dobu trvania vysielať, ktorá môže účinne prispieť k propagácii jazyka a ktorá divákov v rôznych oblastiach obývaných národnostnou menšinou informuje o miestnych správach.²¹ Skutočnosť, že vysielať v menšinových jazykoch je k dispozícii zo susedných krajín, nevylučuje povinnosť vytvárať takéto programy v Slovenskej republike. Tieto programy lepšie odzrkadľujú záujmy osôb hovoriacich menšinovým jazykom, prispievajú k integrácii spoločnosti a zabezpečujú aj ďalšiu oblasť verejného života, kde sa môžu používať menšinové jazyky.

39. Rada Rozhlasu a televízie Slovenska (RTVS) a Rada pre vysielať a retransmisiu v súčasnosti zahŕňajú dvoch a jedného príslušníka národnostnej menšiny. Neexistuje však žiadne osobitné právne ustanovenie, ktoré by zabezpečilo, aby boli používatelia jazykov menšín zastúpení v takýchto orgánoch, a aby sa v orgánoch zodpovedných za zaručenie slobody a pluralizmu médií zohľadňovali záujmy osôb hovoriacich menšinovým jazykom aj v prípade, že zastúpenie nie je zabezpečené (článok 11.3 Charty).

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov v kultúrnych aktivitách a zariadeniach

---

¹⁹ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odsek 150, Šiestu správu výboru expertov týkajúcu sa Nemecka, CM (2018) 142 odsek 17.

²⁰ Pozri Tretiu správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Nemeckom, ECRML (2008) 4, odsek 4

²¹ Pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Srbskom, CM (2018) 144, odsek 28

40. Široká sieť inštitúcií, vrátane knižníc, divadiel, kultúrnych centier a múzeí národnostných menšín uskutočňuje veľký počet rôznych kultúrnych aktivít. Pravidelne sa organizujú festivaly, konferencie, publikácie a výstavy a vykonávajú sa aj dokumentačné a digitalizačné práce. Knižnice sú v obciach, kde žijú národnostné menšiny, okrem toho povinné (zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a zákon č. 372/1990 Zb. Slovenskej národnej rady o priestupkoch a niektorých ďalších zákonoch v znení zákona č. 38/2014 Z. z.) zohľadňovať potreby národnostných menšín pri nadobúdaní kníh.

41. Orgány podporili aktivity organizácií národnostných menšín vykonané prostredníctvom dotačného programu *Kultúra národnostných menšín*, ktorý vedie Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny a od 1. januára 2018 prostredníctvom novo zriadeného Fondu na podporu kultúry národnostných menšín (zákon č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín v znení neskorších predpisov). Fond je verejnoprávny orgán riadený riaditeľom menovaným ministrom kultúry, ktorý do svojich rád expertov zahŕňa aj zástupcov v mene každej národnostnej menšiny. Zákon stanovuje podiel finančných prostriedkov pridelených každej národnostnej menšine. Suma vyčlenená v roku 2018 – 8 miliónov EUR – predstavuje v porovnaní s predchádzajúcimi cyklami významný nárast.

42. Výbor expertov bol však informovaný, že pri prijímaní finančných prostriedkov na rôzne projekty pretrvávajú značné oneskorenia a ich platnosť zostáva obmedzená na jeden rok. To ovplyvňuje schopnosť združení národnostných menšín primerane plánovať a realizovať svoje aktivity. Okrem toho je postup pri podávaní žiadostí údajne zložitý, čo ďalej zvyšuje náročnosť pre združenie národnostnej menšiny.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov v ekonomickom živote

43. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnom jazyku“) v článku 8 ods. 2 stanovuje, že „všetky písomnosti a písomná komunikácia s právnym účinkom v zamestnaní alebo v podobnom pracovnom pomere sa vykonávajú v štátnom jazyku; okrem verzie v štátnom jazyku je možné vyhotoviť aj obsahovo identickú verziu v inom jazyku“. V piatej periodickej správe sa uvádza, že zákon nerozlišuje medzi týmito dvomi jazykovými verziami, okrem skutočnosti, že verzia v slovenskom jazyku je povinná. Okrem iného uvádza, že legitímny účel komunikácie s verejnými orgánmi je „opodstatneným dôvodom“ – v zmysle článku 13.1.a Charty – pre povinné používanie slovenčiny, a že právne predpisy umožňujúce verziu pracovnej zmluvy v inom ako slovenskom jazyku „neprekračujú rámec toho, čo je nevyhnutné na splnenie cieľov na podporu a stimulovanie používania úradného jazyka, na sociálnu ochranu pracovníkov a na zjednodušenie súvisiacich administratívnych kontrol, a preto sú primerané“.

44. Pokiaľ ide o Chartu, výbor expertov poznamenáva, že účelom článku 13.1.a je okrem iného zabezpečiť, aby právne predpisy neobmedzovali používanie menšinových jazykov v dokumentoch týkajúcich sa sociálneho a ekonomického života, najmä zmlúv o zamestnaní a technických dokumentov. V súčasnosti sa nezdá, že napríklad pracovnú zmluvu možno vyhotoviť iba v jazyku menšiny. Toto je však účelom ustanovenia Charty, pretože inak by zmluva v jazyku menšiny sama osebe nemala žiadny význam. Slovensko sa navyše ratifikáciou Charty zaviazalo zabezpečiť, že komunikácia s verejnými orgánmi bude v určitých kontextoch možná aj v menšinových jazykoch. Výbor expertov by tiež rád poukázal

na stanovisko Benátskej komisie, ktorá sa domnievala, že povinnosť vypracovať návrh v slovenskom jazyku „by sa mala týkať len tých dokumentov a písomných oznámení, ku ktorým je prístup nevyhnutný pre ciele verejného poriadku“.²² Výbor expertov konštatuje, že súčasný právny rámec naďalej obmedzuje používanie jazykov menšín v pracovných zmluvách.

45. Podľa § 8 ods. 1 zákona o štátnom jazyku, „v záujme ochrany spotrebiteľa je používanie štátneho jazyka povinné pri označovaní obsahu domáceho či dovážaného tovaru, v návodoch na používanie výrobkov, najmä potravín, liečiv, spotrebnej elektroniky a drogériového tovaru, v podmienkach záruky a v iných informáciách pre spotrebiteľa v rozsahu a za podmienok určených osobitnými predpismi.“. Piata periodická správa objasňuje, že Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov predpisuje používanie slovenského jazyka „bez toho, aby bola dotknutá možnosť súbežného používania iných označení, najmä grafických symbolov a piktogramov, ako aj iných jazykov“. Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ukladá povinnosť používania slovenčiny, ale implicitne umožňuje dodatočné používanie iných jazykov. Výbor expertov sa domnieva, že to zodpovedá článku 13.1.a Charty, pokiaľ ide o pokyny na používanie výrobkov a zariadení.

46. Slovensko sa tiež zaviazalo zakázať, aby sa do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov vkladali akékoľvek doložky vylučujúce alebo obmedzujúce používanie menšinových jazykov, aspoň medzi užívateľmi toho istého jazyka (článok 13.1.b Charty). Výbor expertov nebol informovaný o žiadnych takýchto zákazoch ustanovených v slovenských právnych predpisoch. Okrem toho bol Výbor expertov informovaný o tom, že pracovný poriadok Železníc Slovenskej republiky ukladá zamestnancom povinnosť používať vo vzájomnej komunikácii slovenčinu s výnimkou kontaktov so zamestnancami zahraničných železničných spoločností. Výbor expertov vyzýva orgány, aby objasnili, aké kroky podniknú, aby zakázali začlenenie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania jazykov menšín, a to aspoň medzi používateľmi toho istého jazyka, do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov.

47. Podľa periodickej správy môžu osoby patriace k národnostným menšinám v obciach, ktoré spĺňajú podmienky podľa vnútroštátnych právnych predpisov, používať menšinový jazyk v komunikácii so zamestnancami zdravotníckych zariadení, zariadení sociálnej starostlivosti, sociálnych služieb alebo zariadení sociálnoprávnej ochrany (článok 13.2.c Charty), pričom tieto inštitúcie umožnia používanie jazyka menšiny, „pokiaľ to dovoľujú podmienky prevládajúce v inštitúcii“. V praxi je ústna komunikácia v zdravotníctve uľahčená pre maďarčinu, rómčinu, rusínčinu a ukrajinčinu.

48. Výbor expertov opakuje, že záväzok vyžaduje, aby strany zabezpečili možnosť používania jazykov menšín v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Záväzok teda prekračuje rámec umožňujúci používanie jazykov menšín, iba ak to podmienky dovoľujú. Vyžaduje si štruktúrovanú politiku v oblasti ľudských zdrojov, ktorá by mohla zahŕňať nariadenia upravujúce príslušnú kvalifikáciu a zohľadňovať schopnosť osoby hovoriť menšinovým jazykom, alebo zariadenia a stimuly pre súčasných zamestnancov na zlepšenie ich jazykových schopností. Niektoré prijaté opatrenia môžu byť krokom správnym smerom, ale majú obmedzenú použiteľnosť. Koncepcia zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v

---

²² Stanovisko k zákonu o štátnom jazyku Slovenskej republiky, Cdl-Ad (2010) 035, odseky 111-112.

zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately detí na roky 2016 – 2020 napríklad podľa periodickej správy dáva za úlohu zabezpečiť, aby bola pri nábore zamestnancov vykonávajúcich opatrenia v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v regiónoch s národnostnými menšinami schopnosť hovoriť iným jazykom ako slovenským považovaná za výhodu. V rámci projektu Terénna sociálna práca sa podľa periodickej správy uprednostňujú sociálni pracovníci s dobrou znalosťou maďarčiny alebo rómčiny.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov pri cezhraničnej výmene

49. Vo všeobecnosti sa na podporu jazykov menšín využívajú bilaterálne dohody, a to najmä vo vzdelávaní. Zostáva nejasné, ako sa takéto dohody uplatňujú na rómčinu a rusínčinu.

1.2 Postavenie jednotlivých regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike

50. Vyučovanie v bulharčine a bulharčiny je sprístupnené na predškolskom, základnom a stredoškolskom stupni iba dvoma súkromnými inštitúciami v Bratislave: materská škola *Hristo Botev* založená a riadená združením, a súkromná bulharská základná škola a gymnázium *Hristo Botev* zriadená bulharským ministerstvom školstva a vedy. Táto tradičná škola naďalej dostáva podporu od bulharských orgánov a je zaradená aj do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky. Bulharčina sa nevyučuje na úrovni technického alebo odborného vzdelávania. Bulharčinu možno študovať na univerzitnej úrovni. Bulharčina sa v niekoľkých prípadoch použila v trestnom konaní a v jednom prípade pred občianskymi súdmi. Nepoužíva sa vo vzťahu k správnym orgánom a ani nimi. Programy v bulharčine ponúka verejnoprávny rozhlasový vysielateľ od roku 2015 (päť hodín ročne) a verejnoprávna televízna služba (tri hodiny ročne, nárast oproti predchádzajúcim dvom hodinám ročne). Naďalej sa v bulharčine a slovenčine vydáva jeden trojmesačník. Bulharčina je vo väčšej miere prítomná v kultúrnych aktivitách.

51. S výnimkou jednej súkromnej strednej školy v Bratislave, ktorá ponúka (štandardnú) chorvátčinu ako predmet, a vysokoškolského vzdelávania neexistuje ponuka chorvátčiny ako neoddeliteľnej súčasť učebných osnov na žiadnej úrovni. V každej obci, kde žijú a organizujú sa chorvátsky hovoriaci, učiteľ vďaka podpore Chorvátska aj naďalej raz týždenne poskytuje kurzy chorvátskeho jazyka. Sú určené deťom a mládeži a účasť je dobrovoľná. Kurzy ponúkajú štandardnú chorvátčinu, ale účastníci niekedy používajú miestny dialekt. Okrem toho sa v Devínskej Novej Vsi ako súčasť projektu INTERREG V naďalej organizujú podobné kurzy. Súčasná ponuka nezodpovedá ustanoveniam ratifikovaným Slovenskom, ktoré vyžadujú, aby bolo „predškolské vzdelávanie“ alebo „podstatná časť predškolského vzdelávania“ sprístupnené v chorvátčine „aspoň tým žiakom, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný“, a aby sa vyučovanie chorvátčiny poskytovalo ako neoddeliteľná súčasť učebných osnov v primárnom, sekundárnom, technickom a odbornom vzdelávaní. Univerzita Komenského v Bratislave ponúka jazykové kurzy chorvátčiny pre širokú verejnosť. Chorvátčina sa použila v niekoľkých občianskych a trestných konaniach. Pokiaľ ide o jej použitie v správe, chorvátčina sa príležitostne používa ústne v dvoch obciach. Programy v chorvátčine ponúka verejnoprávny rozhlasový vysielateľ od roku 2015 (päť hodín ročne) a verejnoprávna televízia (dve hodiny ročne, nárast oproti predchádzajúcej jednej hodine ročne). Výbor expertov bol však počas návštevy na mieste informovaný o problémoch

s pravidelným príjmom verejnoprávneho rozhlasu na väčšine miest, kde žijú chorvátski hovoriaci. Rozhlasový program je dostupný aj on-line. Pokiaľ ide o televízny program, v praxi sa vysiela raz alebo dvakrát ročne. Prispievať do programu môže aj združenie národnostnej menšiny. Vzhľadom na fixný dátum je však veľmi ťažké pripraviť aktuálne príspevky. V chorváčtine sa naďalej publikuje trojmesačník Hrvatska Rosa. Jazyk je veľmi rozšírený v kultúrnych aktivitách.

52. Čeština sa nevyučuje ani nepoužíva na žiadnej úrovni vzdelávania. Združenie českej národnostnej menšiny organizuje české jazykové tábory pre deti. Vzhľadom na vzájomnú zrozumiteľnosť českého a slovenského jazyka nebol výbor expertov v minulosti informovaný o potrebe výučby češtiny. Počas návštevy na mieste bol však výbor expertov informovaný o rastúcom záujme o poskytovanie českého jazyka vo vzdelávaní, a to z dôvodu klesajúcej znalosti češtiny u mladšej generácie. Čeština sa používa pred súdmi a v správe. Programy v češtine ponúka verejnoprávny rozhlas aj televízny vysielateľ. Jazyk je veľmi rozšírený v kultúrnych aktivitách.

53. Nemčina je k dispozícii len v jednej súkromnej materskej škole v Bratislave. Dve základné školy, z ktorých jedna je súkromná, ponúkajú výučbu v nemčine, zatiaľ čo štyri základné školy v Bratislave, Nitrianskom Pravne, Kežmarku a Medzeve vyučujú nemčinu ako jazyk národnostnej menšiny, od prvého ročníka. Na strednom stupni vyučuje v nemčine jedno súkromné gymnázium a šesť ďalších gymnázií poskytuje bilingválne vzdelávanie. Bilingválne vzdelávanie poskytujú aj dve odborné školy (obchodná akadémia). Niektoré z gymnázií sú podľa informácií, ktoré má k dispozícii výbor expertov, súkromné. Keďže nemčina sa na Slovensku vyučuje aj ako cudzí jazyk a súkromná nemecká medzinárodná škola v Bratislave poskytuje vzdelávanie v nemčine na všetkých úrovniach, z informácií v periodickej správe nie je jasné, v ktorých kontextoch je nemčina ponúkaná ako jazyk menšiny, hlavne na sekundárnej úrovni. Taktiež nie je jasné, či osoby patriace k nemeckej menšine majú prístup na stredné, technické a odborné školy, ktoré poskytujú bilingválne vzdelávanie. Nemčina sa do určitej miery používa v občianskoprávných a trestných konaniach. Do nemčiny bola preložená Ústava Slovenskej republiky a viaceré zákony. Podľa periodickej správy sa nemecký jazyk nepoužíva vo vzťahu k správnym orgánom alebo nimi, s výnimkou označení miest a úradných označení miestnych úradov v dvoch obciach – Kunešov/Kuneschhau a Krahule/Blaufuß. Programy v nemčine sú vysielané verejnoprávnym rozhlasom (16 hodín ročne) a verejnoprávnou televíziou (šesť hodín ročne, dvojmesačná frekvencia). V nemeckom jazyku nie sú denne ani týždenne publikované žiadne noviny, ale *Karpattenblatt* vychádza mesačne. Jazyk je často používaný v kultúrnych aktivitách, vrátane aktivít Múzea kultúry karpatských Nemcov.

54. Vzdelávanie v maďarčine je naďalej k dispozícii na všetkých úrovniach, od predškolských zariadení až po základné, stredné, technické a odborné školy, ako aj vo vyššom vzdelávaní. Počet škôl poskytujúcich vzdelávanie v maďarčine sa však znížil, pričom tento vplyv je výraznejší na sekundárnej úrovni. Podľa informácií získaných od maďarsky hovoriacich občanov dve gymnáziá s vyučovacím jazykom maďarským sa v akademickom roku 2018 - 2019 zatvorili, čím sa ich počet znížil na 16.²³ Okrem toho sú v sieti ďalšie gymnáziá, kde sú aj triedy s vyučovacím jazykom maďarským – 8. Pokiaľ ide o odborné vzdelávanie, maďarsky hovoriaci občania vyjadrili obavy zo znižujúcej sa ponuky v niektorých oblastiach Slovenska, pričom školy v maďarskom jazyku sa rušia, keďže počet

---

²³ Pozri aj štatistické údaje, ktoré sú k dispozícii v Centre vedecko-technických informácií SR, http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580,

žiakov klesá pod požadovanú úroveň. Hoci výbor expertov ponechal záväzky v tomto ohľade ako splnené alebo čiastočne splnené, slovenské orgány by mali po konzultácii s hovoriacimi prijať opatrenia, ktoré zabezpečia, aby stredoškolské, technické a odborné vzdelávanie v maďarčine zostalo k dispozícii aj v budúcnosti. Pokiaľ ide o vyučovanie dejín a kultúry, v periodickej správe sa uvádza, že sa zaviedla prispôsobená norma pre dejiny na stredných školách, ktorá reaguje na potreby škôl v maďarskom jazyku a že pre tieto školy sa pripravujú dejepisné knihy. Okrem toho sa v roku 2016 slovenské orgány v rámci Spoločnej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín dohodli na sprístupnení alternatívnych učebníc a učebných materiálov, ktoré pripravili odborníci patriaci k maďarskej menšine na Slovensku. V roku 2017 bol do Ústredného výboru pre otázky Národného inštitútu vzdelávania zaradený zástupca škôl s vyučovacím jazykom maďarským. Výbor expertov síce víta takéto kroky, no zároveň poznamenáva, že podľa periodickej správy sú školami s vyučovacím jazykom maďarským naďalej používané preklady slovenských učebníc dejepisu pre stredné školy. Ako už bolo spomenuté vyššie, nezdá sa, že by plne a primerane odrážali príspevok osôb hovoriacich po maďarsky k histórii Slovenska. Maďarský jazyk sa používa pred súdmi. Čo sa týka správnych orgánov, maďarčina je vo veľkej miere využívaná pri ústnej komunikácii a v menšej miere písomne (písomné žiadosti, dvojjazyčné formuláre a dokumenty alebo uverejňovanie úradných dokumentov). Podľa dostupných údajov menej ako polovica obcí, ktoré majú takúto povinnosť podľa slovenskej legislatívy, poskytuje dvojjazyčné formuláre. Podľa maďarsky hovoriacich obyvateľov zostávajú bilingválne k dispozícii iba tri dokumenty (rodný, sobášny a úmrtný list), ale naďalej sa vyplňajú len v slovenčine. Len veľmi málo obcí (6 %) publikuje aj ďalšie oficiálne dokumenty, napríklad nariadenia, v maďarskom jazyku. Menej ako polovica dotknutých obcí vedie register v maďarskom jazyku. Približne polovica dotknutých obcí zverejňuje aj všeobecné informácie v maďarčine. Maďarčina sa používa aj na označeniach miest, úradných označeniach verejných orgánov (vrátane označenia miesta) a na základe nedávneho opatrenia ministerstva dopravy na označení miest na železničných staniaciach. Výboru expertov bolo oznámené, že označenia miest sú niekedy predmetmi vandalizmu, ako napríklad v Dunajskej Stredě/Dunaszerdahely v roku 2017. Programy v maďarskom jazyku vysiela verejnoprávny rozhlas a televízia. Zvýšila sa ponuka nových programov (66 hodín ročne) a celková ponuka v televízii je 105 hodín ročne. Programy v maďarskom jazyku vysiela sedemnást' súkromných regionálnych alebo miestnych televíznych kanálov, ale náklady na titulky nie sú hradené. Televízny kanál (*Regio TV*) vysiela celoštátne výhradne v maďarskom jazyku, bez titulkov, podľa osobitných ustanovení týkajúcich sa vysielať v úradných jazykoch Európskej únie iných ako v slovenskom. V maďarčine sa vydávajú noviny.

55. Poľština nie je ustanovená ako neoddeliteľná súčasť učebných osnov na žiadnej úrovni vzdelávania. Poľské jazykové kurzy naďalej organizujú poľské veľvyslanectvo a združenia v Žiline a Nitre s podporou poľských orgánov. Majú formu sobotných alebo nedeľných škôl, organizovaných týždenne, dvakrát týždenne alebo mesačne a ponúkajú poľský jazyk a literatúru, históriu, občiansku výchovu a hudbu. Sú určené pre deti na úrovni predškolského a primárneho vzdelávania. Súčasná ponuka nezodpovedá ustanoveniam ratifikovaným Slovenskom, ktoré vyžadujú, aby bolo „predškolské vzdelávanie“ alebo „podstatná časť predškolského vzdelávania“ sprístupnené v poľštine „aspoň tým žiakom, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný“, a aby sa vyučovanie poľštiny poskytovalo ako neoddeliteľná súčasť učebných osnov v primárnom, sekundárnom, technickom a odbornom vzdelávaní. Poľský jazyk možno študovať na univerzitnej úrovni, ale výbor expertov bol informovaný, že sa vyskytujú problémy s udržateľnosťou ponuky. Jedno združenie s podporou Poľska organizuje aj on-line kurzy poľského jazyka pre dospelých. Poľština sa do určitej miery používa v občianskoprávných, trestných a správnych konaniach.

Nepoužíva sa vo vzťahu k správnym orgánom ani nimi. Programy v poľštine ponúka verejnoprávny rozhlas (16 hodín ročne, mesačná frekvencia) a verejnoprávna televízia (tri hodiny ročne). V poľštine naďalej vychádza jeden mesačník. V poľskom jazyku sa organizujú rôzne kultúrne podujatia.

56. Podľa periodickej správy sa rómčina vyučuje v jednej súkromnej materskej škole, v dvoch súkromných základných školách, v jednom súkromnom gymnáziu (ako povinný predmet) a v piatich súkromných odborných školách. Zdá sa, že v súčasnosti neexistuje žiadne vyučovanie rómčiny na štátnych školách. Výbor expertov bol informovaný o krokoch, ktoré orgány prijali v rámci rôznych projektov na rozvoj dvojjazyčného obsahu digitálneho vzdelávania pre materskú školu a stupeň 0 (IKATIKA), učebnice, čítanky, vrátane dejín a kultúry Rómov, ako aj výučba a ďalšie materiály ohľadom rómčiny. Pedagogicko-organizačné pokyny od roku 2015 vyžadujú, aby sa informácie o možnosti študovať rómsky jazyk poskytovali zákonným zástupcom a aby žiaci boli upovedomení, že si v rámci maturitných skúšok môžu zvoliť rómsky jazyk ako voliteľný predmet. V roku 2017 sa začala príprava Rómskej jazykovej mapy, zhromažďovanie údajov o prvom jazyku, o používaní jazyka v komunikácii a vyučovanom jazyku rómskych detí na základnej škole. Mala by tiež poslúžiť ako základ pre ďalší rozvoj v oblasti vzdelávania. Pokiaľ ide o vzdelávanie učiteľov, tieto iniciatívy sa týkajú najmä vzdelávania rómskych asistentov učiteľov, interkultúrneho vzdelávania alebo vyučovania rómskej histórie a kultúry v školách. Podľa periodickej správy však potrebnú skúšku v Prahe absolvovalo iba desať učiteľov rómskeho jazyka. Rómsky hovoriaci sa obávajú o udržateľnosť týchto opatrení, pretože mnohé iniciatívy sú súčasťou projektov. Rómčina sa používa v malom počte prípadov v trestnom konaní. Podľa periodickej správy sa rómčina v obmedzenom rozsahu používa vo vzťahu k miestnym orgánom a na stretnutiach miestnych rád. V jednom prípade sa použila na označenie úradov verejnej správy. Niektoré obce poskytujú niektoré dvojjazyčné formuláre v rómčine. Programy v rómčine vysiela verejnoprávny rozhlas a televízia a produkujú ich externí dodávatelia. Podľa periodickej správy pokrývajú aktivity vo zvýšenom počte regiónov. V rómčine vysiela aj internetová rozhlasová stanica. Rómčina sa do určitej miery využíva v sociálnej práci a príležitostne v informačných letákoch Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

57. Výučba v rusínčine alebo rusínčiny sa poskytuje na úrovni materskej školy (tri materské školy v akademickom roku 2017 - 2018) a na úrovni základnej školy (dve školy v akademickom roku 2017 - 2018). Podľa zástupcov rusínsky hovoriacich ľudí tieto školy ponúkajú rusínsky jazyk ako vyučovací predmet a niektoré predmety vyučujú v rusínčine. Nie je však jasné, či ide o „podstatnú časť základného vzdelávania v rusínčine“, ako to vyžaduje ratifikácia, čo znamená, že výučba v rusínčine by sa musela uskutočňovať aspoň 50 % hodín v týždni. Aj počet škôl je v porovnaní s počtom rusínsky hovoriacich príliš malý. Iné školy ponúkajú rusínsky jazyk ako voliteľný predmet alebo mimoškolskú činnosť. Asi 360 detí navštevovalo kurzy rusínskeho jazyka ako súčasť „večerných škôl“ v roku 2016. V roku 2017 bol spísaný a schválený koncept rozvoja výučby rusínskeho jazyka a kultúry v materských, na základných a stredných školách. Rusínčina nie je prítomná na stredných, technických alebo odborných školách. Poskytuje sa príprava učiteľov, najmä pre učiteľov rusínskeho jazyka. Podľa zástupcov hovoriacich stále chýba príprava učiteľov na vyučovanie predmetov v rusínčine. Do rusínčiny bola preložená Ústava Slovenskej republiky a viaceré relevantné zákony. Pokiaľ ide o správne orgány, rusínčina sa do určitej miery využíva v ústnej komunikácii s miestnymi orgánmi, na stretnutiach miestnych rád a pri označeniach miest a označeniach úradov verejnej správy. Výbor expertov bol informovaný o prípade, keď bolo na železničnej stanici použité rusínske označenie miesta. Použitie rusínčiny v písomnej komunikácii je veľmi obmedzené. Programy v rusínčine vysiela verejnoprávny rozhlas, ako aj

verejnoprávna televízia. Nad'alej vysiela internetová rozhlasová stanica *Rusyn FM*. V rusínčine sú k dispozícii periodiká, ale neexistuje žiadny náznak toho, že sú vydávané aspoň týždenne.

58. Srbčina je vo vzdelávaní prítomná len na univerzitnej úrovni. Na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského je lektorát srbského jazyka. Jazyk je ponúkaný ako voliteľný predmet na Katedre slovanskej filológie, ktorá organizuje aj kurzy srbčiny pre verejnosť. V srbčine sa ročne vysielajú dva 30-minútové televízne programy. Združenie srbskej národnostnej menšiny organizuje rôzne kultúrne aktivity. Srbská národnostná menšina je zastúpená vo Výbore pre národnostné menšiny a etnické skupiny Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

59. Vyučovanie v ukrajinčine a ukrajinčiny sa uskutočňuje na predškolskej úrovni (tri materské školy), úrovni základnej školy (dve školy) a stredoškolskej úrovni (jedna škola). Výbor expertov so znepokojením berie na vedomie zníženie počtu materských škôl a škôl za posledné tri monitorovacie cykly.²⁴ Okrem toho nie je jasné, či počet hodín vyučovaných v ukrajinčine predstavuje „podstatnú časť základného/stredoškolského vzdelávania v ukrajinčine“, ako to vyžaduje ratifikácia. Podľa dostupných informácií neexistujú žiadne technické a odborné školy poskytujúce podstatnú časť vzdelávania v ukrajinčine. Ukrajinčinu možno študovať na univerzitnej úrovni. Príprava učiteľov sa poskytuje najmä učiteľom ukrajinského jazyka. Ukrajinčina sa používa v trestnom konaní a vo veľmi obmedzenom rozsahu v občianskoprávných konaniach. Do ukrajinčiny bola preložená Ústava Slovenskej republiky a viaceré relevantné zákony. Ukrajinčina sa v obmedzenej miere používa pri ústnej komunikácii s miestnymi orgánmi, na stretnutiach miestnych rád, ako aj v označeniach miest a označeniach úradov verejných orgánov. Programy v ukrajinčine vysiela verejnoprávna rozhlasová stanica, ako aj televízia. V ukrajinčine nie sú publikované žiadne denníky ani týždenníky. Ukrajinčina je veľmi rozšírená v kultúrnych aktivitách.

60. Podľa informácií, ktoré má výbor expertov k dispozícii, sa nezdá, že by existovala nejaká ponuka jazyku jidiš vo vzdelávaní, ale skôr hebrejčiny. Jidiš nie je prítomný v médiách a nie je jasné, do akej miery sa používa v kultúrnych aktivitách.

---

²⁴ Pozri Tretiu správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2013) 1, odseky 366 a 369 a Tretiu periodickú správu o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, MIN-LANG / PR (2012) 3: informácie v nej sa týkajú piatich materských škôl v ukrajinskom jazyku a troch bilingválnych materských škôl, ako aj šiestich základných škôl v ukrajinskom jazyku a jednej bilingválnej základnej školy.

Kapitola 2 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a odporúčania

2.1 Bulharčina

2.1.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu bulharčiny

Symbody použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa bulharčiny ²⁵	splnený	častočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
<i>(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)</i>						
Čl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie bulharčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu bulharčiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu bulharčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v bulharčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú bulharčinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium bulharčiny vo všetkých príslušných stupňoch		=			
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po bulharsky, aby sa jazyk naučili		=			
7.1.h	podpora štúdia a výskumu bulharčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech bulharčiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania bulharčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči bulharčine medzi cieľe výchovy a vzdelávania 		=			

²⁵ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa bulharčiny ²⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	<ul style="list-style-type: none"> podporovať masmédiá, aby medzi svoje ciele zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k bulharskému jazyku 					
7.4	<ul style="list-style-type: none"> zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa bulharčinu zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa bulharčiny 	=				
Časť III Charty						
<i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.a.iii	sprístupniť predškolské vzdelávanie alebo podstatnú časť predškolského vzdelávania v bulharčine aspoň pre tých žiakov, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný		=			
8.1.b.iii	poskytovať v rámci primárneho vzdelávania výučbu bulharčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		=			
8.1.c.iii	poskytovať v rámci sekundárneho vzdelávania výučbu bulharčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		=			
8.1.d.iii	poskytovať v rámci technického a odborného vzdelávania výučbu bulharčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov				=	
8.1.e.iii	poskytovať zariadenia na štúdium bulharčiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu	=				
8.1.f.iii	ponúkať bulharčinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania		↗			
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v bulharčine				=	
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich bulharčinu (po bulharsky)				=	
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe bulharčiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↗			
Čl. 9 – Súdnictvo						
9.1.a.iii	zaručiť obžalovanému právo používať bulharčinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		↗			
9.1.a.iii	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v bulharčine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		↗			
9.1.b.iii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať bulharčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		↗			
9.1.b.iii	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v bulharskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa bulharčiny ²⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
9.1.cii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať bulharčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.cii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v bulharskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v bulharskom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v bulharčine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia bulharčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v bulharčine			=		
10.1.a iv ²⁶	zabezpečiť, aby používatelia bulharčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v bulharčine					
10.2.b	možnosť pre používateľov bulharčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v bulharskom jazyku			=		
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v bulharčine			=		
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v bulharčine			=		
10.2.f	používanie bulharčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí			=		
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v bulharčine			=		
10.3.c	umožniť používateľom bulharčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v bulharskom jazyku			=		
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie			=		
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti bulharčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa			=		
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v bulharčine	=				
Čl. 11 – Médiá						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v bulharskom jazyku		↗			
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v bulharčine			=		
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v bulharčine			=		
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v bulharskom jazyku		↗			
11.1.e	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného			=		

²⁶ Keďže články 10.1.a.iii a 10.1.a.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.a.iv.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Závazky Slovenskej republiky týkajúce sa bulharčiny ²⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
i	týždenníka alebo denníka v bulharčine					
11.1.fi	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v bulharskom jazyku			↗		
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v bulharskom jazyku • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v bulharskom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v bulharskom jazyku 	=				
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov bulharčiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v bulharskom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v bulharčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					↙
12.1.c	podporovať prístup v bulharčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie bulharského jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí bulharčinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov bulharského jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v bulharskom jazyku		=			
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa bulharčina, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce bulharčinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí bulharčinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie bulharčiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↗			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania bulharčiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných				=	

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Závazky Slovenskej republiky týkajúce sa bulharčiny ²⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	dokumentov					
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania bulharčiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice, domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie bulharčiny				=	
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa bulharčina používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi bulharčiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania	↗				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytli žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

61. Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave ponúka kurzy bulharského jazyka. Na základe tejto ponuky sa záväzok 8.1.f ii považuje za čiastočne splnený. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Ešte nie je jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Záväzok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o používanie bulharčiny do určitej miery v trestnom konaní, výbor expertov považuje záväzok 9.1.a ii za čiastočne splnený. Podľa periodickej správy Trestný poriadok stanovuje, že súd alebo orgán činný v trestnom konaní preloží všetky dokumenty predložené obvineným (§ 28 ods. 4). § 2 ods. 20 však zahŕňa svedka na zozname osôb, ktorým sa poskytuje tlmočenie, ak vyhlásia, že nehovoria po slovensky. Záväzok 9.1.iii sa preto považuje za čiastočne splnený. Bulharčina sa tiež používa v občianskoprávných konaniach, čo vedie k skutočnosti, že záväzok 9.1.bii sa považuje za čiastočne splnený. Verejnoprávny vysielateľ začal v roku 2015 vysielat' programy v bulharčine, celkovo päť hodín ročne. Spolu s existujúcou ponukou v televízii je tým záväzok 11.1. a. iii považovaný za čiastočne splnený. Produkcia hudobného CD bola financovaná z dotačného programu na podporu kultúry národnostných menšín, preto sa záväzok 11.1.d považuje za čiastočne splnený. Na audiovizuálne produkcie v bulharskom

jazyku je možné uplatniť aj existujúce všeobecné opatrenia pre finančnú pomoc – najmä Audiovizuálny fond – (11.1.fii). Výbor expertov však nebol informovaný o žiadnych príkladoch implementácie; považuje preto záväzok za formálne splnený. Keďže v súčasnosti sú príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielanie a retransmisiu, ale žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovým jazykom v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje záväzok 11.3 za čiastočne splnený. Dostupné informácie výboru expertov neumožňujú dospieť k záveru o splnení záväzku 12.1.b. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, hoci je slovenský jazyk povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Záväzok 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený. Existujú aj dohody medzi Slovenskou republikou a Bulharskom, ktoré pokrývajú iné oblasti ako vzdelávanie, ako napríklad kultúru a médiá. Záväzok 14.a sa preto považuje za splnený.

2.1.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie bulharčiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.1.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike²⁷ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

a. Uplatniť článok 10 na bulharčinu v spolupráci s hovoriacimi a v súlade so záväzkami, ktoré boli ratifikované, bez ohľadu na limity.

II. Ďalšie odporúčania

- b. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v bulharčine.
- c. Poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich bulharčinu.
- d. Zaručiť právo obvineného na použitie bulharčiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.
- e. Zvýšiť prítomnosť bulharčiny v médiách (vysielacie médiá, audiovizuálne diela, on-line médiá).
- f. Prijatť potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania bulharčiny v ekonomickom a sociálnom živote.

²⁷ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.2 Chorvátčina

2.2.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu chorvátčiny

Symbole použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa chorvátčiny ²⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)						
Cl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie chorvátčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu chorvátčiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu chorvátčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v chorvátčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú chorvátčinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium chorvátčiny vo všetkých príslušných stupňoch				=	
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po chorvátsky, aby sa jazyk naučili	=				
7.1.h	podpora štúdia a výskumu chorvátčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech chorvátčiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania chorvátčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči chorvátčine medzi cieľmi výchovy a vzdelávania podporovať masmédiá, aby medzi svoje cieľe zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k chorváckemu jazyku 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa chorvátčinu zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých 	=				

²⁸ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa chorvátčiny ²⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	záležitostiach týkajúcich sa chorvátčiny					
Časť III Charty						
<i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.a.ii i	sprístupniť predškolské vzdelávanie alebo podstatnú časť predškolského vzdelávania v chorvátčine aspoň pre tých žiakov, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný				=	
8.1.b.ii i	poskytovať v rámci primárneho vzdelávania výučbu chorvátčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov				=	
8.1.c.ii i	poskytovať v rámci sekundárneho vzdelávania výučbu chorvátčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov				=	
8.1.d.ii i	poskytovať v rámci technického a odborného vzdelávania výučbu chorvátčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov				=	
8.1.e.ii	poskytovať zariadenia na štúdium chorvátčiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu	=				
8.1.f.ii	ponúkať chorvátčinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania		↗			
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v chorvátčine				=	
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich chorvátčinu (po chorvátsky)				=	
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe chorvátčiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↗			
Čl. 9 – Súdniectvo						
9.1.a.ii	zaručiť obžalovanému právo používať chorvátčinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		↗			
9.1.a.ii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v chorvátčine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		↗			
9.1.b.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať chorvátčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		↗			
9.1.b.ii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v chorvátskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.c.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať chorvátčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov			=		

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa chorvátčiny ²⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
9.1.cii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v chorvátskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v chorvátskom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v chorvátčine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia chorvátčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v chorvátčine				=	
10.1.a iv ²⁹	zabezpečiť, aby používatelia chorvátčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v chorvátčine					
10.2.b	možnosť pre používateľov chorvátčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v chorvátskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v chorvátčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v chorvátčine				=	
10.2.f	používanie chorvátčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí				=	
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v chorvátčine				=	
10.3.c	umožniť používateľom chorvátčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v chorvátskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie				=	
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti chorvátčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa				=	
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v chorvátčine	=				
Čl. 11 – Média						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v chorvátskom jazyku		↗			
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v chorvátčine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v chorvátčine				=	
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v chorvátskom jazyku	↗				
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v chorvátčine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v chorvátskom jazyku			↗		
11.2	• zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo	=				

²⁹ Keďže články 10.1.a.iii a 10.1.a.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.a.iv.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa chorvátčiny ²⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	susedných krajín v chorvátskom jazyku • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v chorvátskom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v chorvátskom jazyku					
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov chorvátčiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v chorvátskom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v chorvátčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
12.1.c	podporovať prístup v chorvátčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie chorvátskeho jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí chorvátčinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov chorvátskeho jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v chorvátskom jazyku	=				
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa chorvátčina, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce chorvátčinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí chorvátčinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie chorvátčiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↗			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania chorvátčiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov				=	
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania chorvátčiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice,				=	

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa chorvátčiny ²⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie chorvátčiny					
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa chorvátčina používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi chorvátčiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania	↗				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytli žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

40. Katedra slovanských jazykov Univerzity Komenského v Bratislave ponúka aj kurzy chorvátčiny pre verejnosť. Záväzok 8.1.f.ii sa preto považuje za čiastočne splnený. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Zatiaľ však nie je jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Záväzok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o používanie chorvátčiny do určitej miery v trestnom konaní, výbor expertov považuje záväzok 9.1.a ii za čiastočne splnený. Podľa periodickej správy Trestný poriadok stanovuje, že súd alebo orgán činný v trestnom konaní preloží všetky dokumenty predložené obvineným (§ 28 ods. 4). § 2 ods. 20 však zahrňa svedka na zozname osôb, ktorým sa poskytuje tlmočenie, ak vyhlásia, že nehovoria po slovensky. Záväzok 9.1.iii sa preto považuje za čiastočne splnený. Chorvátčina sa tiež používa v občianskoprávných konaniach, čo vedie k skutočnosti, že záväzok 9.1.bii sa považuje za čiastočne splnený. Verejnoprávny vysielateľ začal v roku 2015 vysielat' programy v chorvátčine, celkovo päť hodín ročne. Spolu s existujúcou ponukou v televízii je tým záväzok 11.1. a.iii považovaný za čiastočne splnený. V rámci dotačného systému na podporu kultúry národnostných menšín bola podporovaná produkcia viacerých audiovizuálnych diel, vrátane troch CD nosičov, čo viedlo k splneniu záväzku 11.1 d. Na audiovizuálne produkcie v chorvátskom jazyku je možné uplatniť aj existujúce všeobecné opatrenia pre finančnú pomoc – najmä dotácie z audiovizuálneho fondu – (11.1.fii). Výbor expertov však nebol informovaný o žiadnych príkladoch implementácie; považuje preto záväzok za formálne splnený. Keďže v

súčasnosti sú príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielanie a retransmisiu, ale žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovým jazykom v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje záväzok 11.3 za čiastočne splnený. Dostupné informácie výboru expertov neumožňujú dospieť k záveru o splnení záväzku 12.1.b. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, pričom slovenský jazyk je povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Záväzok 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený. Chorvátsko a Slovensko uzavreli dohody nielen v oblasti vzdelávania, ale aj v oblasti kultúry, čo viedlo k splneniu záväzku v článku 14.

2.2.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie chorvátčiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.2.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike³⁰ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

- a. **Zabezpečiť vyučovanie chorvátčiny v predškolskom, základnom a stredoškolskom vzdelávaní ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov.**
- b. **Uplatniť článok 10 na chorvátčinu v spolupráci s hovoriacimi a v súlade s ratifikovanými záväzkami, bez ohľadu na limity a zvýšiť viditeľnosť chorvátčiny na verejných označeniach.**

II. Ďalšie odporúčania

- c. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v chorvátčine.
- d. Poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich chorvátčinu
- e. Zaručiť právo obvineného na použitie chorvátčiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.
- f. Zvýšiť prítomnosť chorvátčiny v médiách (vysielacie médiá, audiovizuálne diela, on-line médiá, noviny).
- g. Prijatť potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania chorvátčiny v ekonomickom a sociálnom živote, najmä pokiaľ ide o zariadenia sociálnej starostlivosti.

---

³⁰ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.3 Čeština

2.3.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu češtiny

Symbody použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa češtiny ³¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)						
Cl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie češtiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu češtiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu češtiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v češtine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú češtinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium češtiny vo všetkých príslušných stupňoch					=
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po česky, aby sa jazyk naučili					=
7.1.h	podpora štúdia a výskumu češtiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech češtiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania češtiny	=				
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči češtine medzi cieľe výchovy a vzdelávania podporovať masmédiá, aby medzi svoje cieľe zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k českému jazyku 	=				
7.4	<ul style="list-style-type: none"> zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa češtinu zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých 	=				

³¹ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa češtiny ³¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	záležitostiach týkajúcich sa češtiny					
Časť III Charty <i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie³²						
8.1.a.ii i	sprístupniť predškolské vzdelávanie alebo podstatnú časť predškolského vzdelávania v češtine aspoň pre tých žiakov, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný					=
8.1.b.ii i	poskytovať v rámci primárneho vzdelávania výučbu češtiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov					=
8.1.c.ii i	poskytovať v rámci sekundárneho vzdelávania výučbu češtiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov					=
8.1.d.ii i	poskytovať v rámci technického a odborného vzdelávania výučbu češtiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov					=
8.1.e.ii	poskytovať zariadenia na štúdium češtiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu					=
8.1.f.ii	ponúkať češtinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania					=
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v češtine					=
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich češtinu (po česky)					=
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe češtiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach					=
Čl. 9 – Súdnictvo						
9.1.a.ii	zaručiť obžalovanému právo používať češtinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady	=				
9.1.a.ii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v češtine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.	=				
9.1.b.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať češtinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov	=				
9.1.b.ii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v českom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov	=				
9.1.c.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd,	=				

³² Výbor expertov sa domnieva, že nie je potrebné dospieť k záveru o plnení týchto záväzkov, keďže na strane hovoriacich sa nevyskytli žiadne požiadavky na výučbu češtiny alebo v češtine na žiadnej úrovni vzdelávania. Výbor expertov sa vráti k tejto otázke, ak sa dopyt objaví.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa češtiny ³¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať češtinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov					
9.1.cii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v českom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov	=				
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v českom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v češtine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia češtiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v češtine	=				
10.1.a iv ³³	zabezpečiť, aby používatelia češtiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v češtine	=				
10.2.b	možnosť pre používateľov češtiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v českom jazyku	=				
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v češtine	=				
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v češtine	=				
10.2.f	používanie češtiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí	=				
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v češtine	=				
10.3.c	umožniť používateľom češtiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v českom jazyku	=				
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie	=				
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti češtiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa	=				
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v češtine	=				
Čl. 11 – Média						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v českom jazyku	=				
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v češtine ³⁴					=
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v češtine					=
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v českom jazyku					=

³³ Keďže články 10.1.iii a 10.1.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.iv.

³⁴ Výbor expertov sa domnieva, že nie je potrebné dospieť k záveru o plnení záväzkov 11.1.bii, cii, d, e i, fii, keďže zo strany hovoriacich sa nevyskytli požiadavky. Výbor expertov sa k tejto otázke vráti, ak sa dopyt objaví.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa češtiny ³¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
11.1.e	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v češtine					=
11.1.fi	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v českom jazyku					=
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v českom jazyku • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v českom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v českom jazyku 	=				
11.3 ³⁵	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov češtiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií					=
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v českom jazyku	=				
12.1.b ³⁶	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v češtine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					=
12.1.c	podporovať prístup v češtine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					=
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie českého jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí češtinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov českého jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v českom jazyku	=				
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa čeština, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce češtinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí češtinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie češtiny v dokumentoch týkajúcich sa	↗				

³⁵ Výbor expertov sa domnieva, že nie je potrebné dospieť k záveru o plnení tohto záväzku. Vráti sa k tejto otázke, ak sa dopyt objaví.

³⁶ Výbor expertov sa domnieva, že vzhľadom na vzájomnú zrozumiteľnosť slovenského a českého jazyka nie je potrebné dospieť k záveru o plnení záväzkov 12.1.b a 12.1.c.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa češtiny ³¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov					
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania češtiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov	↗				
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania češtiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice, domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie češtiny	=				
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa čeština používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi češtiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania	=				
14.b	uľahčovať a/alebo podporovať cezhraničnú spoluprácu v prospech češtiny, najmä medzi regionálnymi alebo miestnymi orgánmi, na území ktorých sa čeština používa v rovnakej alebo podobnej forme	=				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytnú žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

62. Výbor expertov vzhľadom na osobitné postavenie češtiny zrevidoval svoj prístup v súvislosti s uplatňovaním záväzku 13.1.a a b, a považuje ho pre češtinu za splnený.

2.3.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie češtiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“

(pozri odsek 2.3.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike³⁷ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

Výbor expertov v súčasnosti nemá odporúčania pre okamžité opatrenia.

II. Ďalšie odporúčania

- a. V spolupráci s českými hovoriaci zaviesť výučbu v češtine alebo češtiny v predškolskom, základnom, stredoškolskom a technickom a odbornom vzdelávaní.

---

³⁷ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.4 Nemčina

2.4.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu nemčiny

Symbole použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa nemčiny ³⁸	splnený	častočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)						
Čl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie nemčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu nemčiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu nemčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v nemčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú nemčinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium nemčiny vo všetkých príslušných stupňoch		=			
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po nemecky, aby sa jazyk naučili	=				
7.1.h	podpora štúdia a výskumu nemčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech nemčiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania nemčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči nemčine medzi cieľe výchovy a vzdelávania podporovať masmédiá, aby medzi svoje cieľe zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k nemeckému jazyku 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa nemčinu zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých 	=				

³⁸ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa nemčiny ³⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	záležitostiach týkajúcich sa nemčiny					
Časť III Charty						
<i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.a.iii i	sprístupniť predškolské vzdelávanie alebo podstatnú časť predškolského vzdelávania v nemčine aspoň pre tých žiakov, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný		=			
8.1.b.iii i	poskytovať v rámci primárneho vzdelávania výučbu nemčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		=			
8.1.c.iii i	poskytovať v rámci sekundárneho vzdelávania výučbu nemčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		↗			
8.1.d.iii i	poskytovať v rámci technického a odborného vzdelávania výučbu nemčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		↗			
8.1.e.iii	poskytovať zariadenia na štúdium nemčiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu	=				
8.1.f.iii	ponúkať nemčinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania				=	
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v nemčine				=	
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich nemčinu (po nemecky)				=	
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe nemčiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↗			
Čl. 9 – Súdniectvo						
9.1.a.iii	zaručiť obžalovanému právo používať nemčinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		↗			
9.1.a.iii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v nemčine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		↗			
9.1.b.iii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať nemčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		↗			
9.1.b.iii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v nemeckom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.c.iii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať nemčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov			=		

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa nemčiny ³⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
9.1.cii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v nemeckom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v nemeckom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v nemčine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia nemčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v nemčine				=	
10.1.a iv ³⁹	zabezpečiť, aby používatelia nemčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v nemčine					
10.2.b	možnosť pre používateľov nemčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v nemeckom jazyku				=	
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v nemčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v nemčine				=	
10.2.f	používanie nemčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí				=	
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s označením v úradnom jazyku, označením miest v nemčine		=			
10.3.c	umožniť používateľom nemčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v nemeckom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie			=		
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti nemčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					=
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v nemčine	=				
Čl. 11 – Médiá						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v nemeckom jazyku				=	
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v nemčine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v nemčine				=	
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v nemeckom jazyku		↗			
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v nemčine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v nemeckom jazyku			↗		
11.2	• zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo	=				

³⁹ Keďže články 10.1.a.iii a 10.1.a.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.a.iv.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa nemčiny ³⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	susedných krajín v nemeckom jazyku <ul style="list-style-type: none"> • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v nemeckom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v nemeckom jazyku 					
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov nemčiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v nemeckom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v nemčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania	=				
12.1.c	podporovať prístup v nemčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie nemeckého jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí nemčinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov nemeckého jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v nemeckom jazyku	=				
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa nemčina, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce nemčinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí nemčinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie nemčiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↗			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania nemčiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov				=	
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania nemčiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa nemčiny ³⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice, domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie nemčiny		=			
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa nemčina používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi nemčiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania	=				
14.b	uľahčovať a/alebo podporovať cezhraničnú spoluprácu v prospech nemčiny, najmä medzi regionálnymi alebo miestnymi orgánmi, na území ktorých sa nemčina používa v rovnakej alebo podobnej forme	↗				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytli žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

63. Na stredoškolskej, technickej a odbornej úrovni existuje ponuka bilingválneho vzdelávania v nemčine. Z informácií, ktoré má výbor expertov k dispozícii, však nie je jasné, do akej miery sa na týchto úrovniach nemčina vyučuje ako jazyk menšiny a do akej miery sa súčasná ponuka zameriava na nemeckú menšinu. Výbor expertov preto považuje záväzky 8.1.ciii a 8.1.diii za čiastočne splnené. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Zatiaľ však nie je jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Záväzok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o používanie nemčiny do určitej miery v trestnom a občianskoprávnom konaní, výbor expertov považuje záväzky 9.1.a ii a 9.1.b ii za čiastočne splnené. Podľa periodickej správy Trestný poriadok stanovuje, že súd alebo orgán činný v trestnom konaní preloží všetky dokumenty predložené obvineným (§ 28 ods. 4). § 2 ods. 20 však zahŕňa svedka na zozname osôb, ktorým sa poskytuje tlmočenie, ak vyhlásia, že nehovoria po slovensky. Záväzok 9.1.a iii sa preto považuje za čiastočne splnený. Z dotačného programu na podporu kultúry národnostných menšín bola financovaná postprodukcia a distribúcia dokumentárneho filmu o nemeckom jazyku a jeho miestnych variáciách na Slovensku. Vzhľadom na uvedené považuje výbor

expertov záväzkov 11.1.d za čiastočne splnený. Na audiovizuálne produkcie v nemeckom jazyku je možné uplatniť aj existujúce všeobecné opatrenia pre finančnú pomoc – audiovizuálny fond – (11.1.fii). Výbor expertov však nebol informovaný o žiadnych príkladoch implementácie; považuje preto záväzkov za formálne splnený. Keďže sú v súčasnosti príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielanie a retransmisiu, ale žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovými jazykmi v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje záväzkov 11.3 za čiastočne splnený. Dostupné informácie výboru expertov neumožňujú dospieť k záveru o splnení záväzku 12.1.c. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, pričom slovenský jazyk je povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Záväzkov 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený. Periodická správa uvádza rakúskych učiteľov a lektorov na slovenských školách a univerzitách, ako aj akademickú mobilitu v rámci bilaterálneho programu Akcia Rakúsko – Slovensko – Spolupráca vo vede a vzdelávaní. Správa ďalej uvádza prítomnosť nemeckých učiteľov a lektorov na slovenských školách a univerzitách. V závere správy sa uvádza projekt Združenia karpatských Nemcov na Slovensku „My a naši krajanovia v Bratislavskom kraji“ a Festival karpatskonemeckej mládeže. Záväzkov 14. b sa preto považuje za splnený.

2.4.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie nemčiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.4.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike⁴⁰ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

- a. **Rozšíriť výučbu nemčiny ako jazyka menšiny na predškolskom a základnom stupni s cieľom pokryť všetky oblasti, kde je dostatočný počet nemecky hovoriacich.**
- b. **Zvýšiť viditeľnosť nemčiny jej používaním na verejných označeniach vrátane označení miest.**

---

⁴⁰ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

II. Ďalšie odporúčania

- c. Vypracovať udržateľnú ponuku výučby nemčiny ako jazyka menšiny, ktorá zabezpečí kontinuitu medzi rôznymi úrovňami vzdelávania od predškolského po stredoškolské a technické a odborné vzdelávanie.
- d. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v nemčine.
- e. Poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich nemčinu
- f. Zaručiť právo obvineného na použitie nemčiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.
- g. Uplatniť článok 10 na nemčinu v spolupráci s hovoriacimi a v súlade s ratifikovanými záväzkami bez ohľadu na limity a podporovať používanie nemčiny vo vzťahoch so správnymi orgánmi a verejnými službami.
- h. Zvýšiť prítomnosť nemčiny v médiách.
- i. Prijatť potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania nemčiny v ekonomickom a sociálnom živote, najmä pokiaľ ide o zariadenia sociálnej starostlivosti.

2.5 Maďarčina

2.5.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu maďarčiny

Symbole použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ✓ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa maďarčiny ⁴¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
<i>(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)</i>						
Čl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie maďarčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu maďarčiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu maďarčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v maďarčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú maďarčinu • nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium maďarčiny vo všetkých príslušných stupňoch	=				

⁴¹ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa maďarčiny ⁴¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po maďarsky, aby sa jazyk naučili		=			
7.1.h	podpora štúdia a výskumu maďarčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech maďarčiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania maďarčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny • podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči maďarčine medzi ciele výchovy a vzdelávania • podporovať masmédiá, aby medzi svoje ciele zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k maďarskému jazyku 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa maďarčinu • zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa maďarčiny 	=				
Časť III Charty <i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.ai	spriístupniť predškolské vzdelávanie v maďarčine	=				
8.1.bi	spriístupniť primárne vzdelávanie v maďarčine	=				
8.1.ci	spriístupniť sekundárne vzdelávanie v maďarčine	=				
8.1.di	spriístupniť technické a odborné vzdelávanie v maďarčine		=			
8.1.ei	spriístupniť vysokoškolské a iné vyššie vzdelávanie v maďarčine	=				
8.1.fi	poskytovanie kurzov pre dospelých a kurzov ďalšieho vzdelávania vyučovaných prevažne alebo úplne v maďarčine		=			
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v maďarčine					=
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich maďarčinu (po maďarsky)	=				
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe maďarčiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↗			
Čl. 9 – Súdnicstvo						
9.1.a.iii	zaručiť obžalovanému právo používať maďarčinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		=			
9.1.a.iii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v maďarčine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		=			
9.1.b.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd,	↗				

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa maďarčiny ⁴¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	mohol v občianskoprávných konaniach používať maďarčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov					
9.1.bii	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v maďarskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov	↗				
9.1.cii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať maďarčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov	↗				
9.1.cii	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v maďarskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov	↗				
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v maďarskom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v maďarčine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
9.2.a	nepopierať platnosť právnych dokumentov len preto, že sú vyhotovené v maďarčine	=				
9.3	sprístupniť v maďarskom jazyku najdôležitejšie vnútroštátne právne predpisy a tie, ktoré sa týkajú najmä používateľov maďarčiny	=				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a	zabezpečiť, aby príslušníci miestnych pobočiek vnútroštátnych orgánov používali maďarčinu vo svojich vzťahoch s osobami, ktoré sa na ne obracajú v maďarčine		=			
10.2.a	používať maďarský jazyk v rámci regionálneho alebo miestneho orgánu		=			
10.2.b	možnosť pre používateľov maďarčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v maďarskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v maďarčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v maďarčine		=			
10.2.f	používanie maďarčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v maďarčine		=			
10.3.b	umožniť používateľom maďarčiny predložiť žiadosť a dostať odpoveď od poskytovateľov verejných služieb v maďarčine		=			
10.3.c ⁴²	umožniť používateľom maďarčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v maďarskom jazyku					
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie		=			
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti maďarčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					=

⁴² Keďže články 10.3.b a 10.3.c predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.3.c

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa maďarčiny ⁴¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v maďarčine	=				
Čl. 11 – Médiá						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v maďarskom jazyku		=			
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v maďarčine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v maďarčine	↗				
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v maďarčine jazyku	↗				
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v maďarčine	=				
11.1.fi	pokrývať dodatočné náklady tých médií, v ktorých sa používa maďarčina				✓	
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v maďarskom jazyku • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v maďarskom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v maďarskom jazyku 	=				
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov maďarčiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v maďarskom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v maďarčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania	=				
12.1.c	podporovať prístup v maďarčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania	=				
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie maďarského jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí maďarčinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov maďarského jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v maďarskom jazyku	=				
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa maďarčina, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia	=				

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Závazky Slovenskej republiky týkajúce sa maďarčiny ⁴¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	používajúce maďarčinu					
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí maďarčinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie maďarčiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↑			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania maďarčiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov				=	
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania maďarčiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice, domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie maďarčiny		=			
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa maďarčina používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi maďarčiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania	=				
14.b	uľahčovať a/alebo podporovať cezhraničnú spoluprácu v prospech maďarčiny, najmä medzi regionálnymi alebo miestnymi orgánmi, na území ktorých sa maďarčina používa v rovnakej alebo podobnej forme	=				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytnú žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

64. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Zatiaľ však nie je

jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Závazok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Podľa dostupných údajov a informácií získaných od maďarsky hovoriacich sa maďarčina používa v občianskoprávných a správnych konaniach. Závazky 9.1.bii, 9.1.biii, 9.1.cii a 9.1.ciii sa preto považujú za splnené. Televízny kanál (*Regio TV*) dostal licenciu na celoštátne vysielanie výhradne v maďarskom jazyku, bez titulkov, podľa osobitných ustanovení týkajúcich sa vysielania v úradných jazykoch Európskej únie iných ako slovenských. Vzhľadom na uvedené považuje výbor expertov záväzok 11.1.c.ii za splnený. V rámci súčasného monitorovacieho cyklu sa za podpory dotačného programu na podporu kultúry národnostných menšín vydalo množstvo audiovizuálnych diel, ako sú CD a DVD nosiče, elektronické knihy a dokumentárne filmy. Závazok 11.1.d sa preto považuje za splnený. Neexistujú žiadne náznaky toho, že by boli pokryté dodatočné náklady na tie médiá, ktoré používajú maďarčinu, ako je titulkovanie televíznych programov, čo vedie k tomu, že záväzok 11.1.f sa považuje za nesplnený. Keďže v súčasnosti sú príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielanie a retransmisiu, ale žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovými jazykmi v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje záväzok 11.3 za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, pričom slovenský jazyk je povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Závazok 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený.

2.5.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie maďarčiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.7.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike⁴³ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

- a. **Zvýšiť používanie maďarčiny vo verejných označeniach v zmysle článkov 7.1.d a 10.2.g Charty.**
- b. **Zabezpečiť, aby bolo stredoškolské a technické a odborné vzdelávanie naďalej dostupné v maďarčine, vo všetkých oblastiach, kde sa tento jazyk používa.**

II. Ďalšie odporúčania

- c. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v maďarčine.
- d. Zaručiť právo obvineného na použitie maďarčiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.

⁴³ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

- e. Posilniť používanie maďarčiny vo vzťahoch so správnymi orgánmi a verejnými službami v spolupráci s hovoriacimi týmto jazykom a v súlade s ratifikovanými záväzkami bez ohľadu na limity, a podporovať takéto používanie v praxi.
- f. Zvýšiť prítomnosť maďarčiny vo vysielacích médiách a identifikovať spôsoby, ako pokryť náklady na povinné titulkovanie programov v maďarskom jazyku súkromnými vysielateľmi.
- g. Prijatť potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania maďarčiny v ekonomickom a sociálnom živote, najmä pokiaľ ide o zariadenia sociálnej starostlivosti.

2.6 Poľština

2.6.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu poľštiny

Symbole použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa poľštiny ⁴⁴	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)						
Cl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie poľštiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu poľštiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu poľštiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v poľštine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú poľštinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium poľštiny vo všetkých príslušných stupňoch				=	
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po poľsky, aby sa jazyk naučili	=				
7.1.h	podpora štúdia a výskumu poľštiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech poľštiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania poľštiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči poľštine medzi ciele výchovy a vzdelávania podporovať masmédiá, aby medzi svoje ciele zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k poľskému jazyku 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa poľštinu zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých 	=				

⁴⁴ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa poľštiny ⁴⁴	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	záležitostiach týkajúcich sa poľštiny					
Časť III Charty <i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.a.iii i	sprístupniť predškolské vzdelávanie alebo podstatnú časť predškolského vzdelávania v poľštine aspoň pre tých žiakov, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný				=	
8.1.b.iii i	poskytovať v rámci primárneho vzdelávania výučbu poľštiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov				=	
8.1.c.iii i	poskytovať v rámci sekundárneho vzdelávania výučbu poľštiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov				=	
8.1.d.iii i	poskytovať v rámci technického a odborného vzdelávania výučbu poľštiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov				=	
8.1.e.iii	poskytovať zariadenia na štúdium poľštiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu	=				
8.1.f.iii	ponúkať poľštinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania				=	
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v poľštine				=	
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich poľštinu (po poľsky)				=	
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe poľštiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↗			
Čl. 9 – Súdnictvo						
9.1.a.iii	zaručiť obžalovanému právo používať poľštinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		↗			
9.1.a.iii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v poľštine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		↗			
9.1.b.iii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať poľštinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		↗			
9.1.b.iii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v poľskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.c.iii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať poľštinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		↗			

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa poľštiny ⁴⁴	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
9.1.cii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v poľskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v poľskom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v poľštine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia poľštiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v poľštine				=	
10.1.a iv ⁴⁵	zabezpečiť, aby používatelia poľštiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v poľštine					
10.2.b	možnosť pre používateľov poľštiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v poľskom jazyku				=	
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v poľštine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v poľštine				=	
10.2.f	používanie poľštiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí				=	
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v poľštine				=	
10.3.c	umožniť používateľom poľštiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v poľskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie				=	
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti poľštiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa				=	
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v poľštine	=				
Čl. 11 – Médiá						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielaťelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v poľskom jazyku		=			
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielenie súkromných rozhlasových programov v poľštine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielenie súkromných televíznych programov v poľštine				=	
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v poľskom jazyku		↗			
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v poľštine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v poľskom jazyku			↗		
11.2	• zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielenia zo	=				

⁴⁵ Keďže články 10.1.a.iii a 10.1.a.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.a.iv.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa poľštiny ⁴⁴	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	susedných krajín v poľskom jazyku <ul style="list-style-type: none"> • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v poľskom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v poľskom jazyku 					
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov poľštiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v poľskom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v poľštine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania	=				
12.1.c	podporovať prístup v poľštine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie poľského jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí poľštinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov poľského jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v poľskom jazyku		=			
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa poľština, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce poľštinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí poľštinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie poľštiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↗			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania poľštiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov				=	
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania poľštiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa poľštiny ⁴⁴	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice, domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie poľštiny				=	
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa poľština používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi poľštiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania	=				
14.b	uľahčovať a/alebo podporovať cezhraničnú spoluprácu v prospech poľštiny, najmä medzi regionálnymi alebo miestnymi orgánmi, na území ktorých sa poľština používa v rovnakej alebo podobnej forme	=				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytli žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

65. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Zatiaľ však nie je jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Záväzok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o používanie poľštiny do určitej miery v trestnom, občianskoprávnom a správnom konaní, výbor expertov považuje záväzky 9.1.a ii, 9.1.b ii a 9.1.cii za čiastočne splnené. Podľa periodickej správy Trestný poriadok stanovuje, že súd alebo orgán činný v trestnom konaní preloží všetky dokumenty predložené obvineným (§ 28 ods. 4). § 2 ods. 20 však zahŕňa svedka na zozname osôb, ktorým sa poskytuje tlmočenie, ak vyhlásia, že nehovoria po slovensky. Záväzok 9.1.iii sa preto považuje za čiastočne splnený. V rámci dotačného programu na podporu kultúry národnostných menšín bol vydaný jeden CD nosič s hudbou v poľštine a jeden videoklip, čo viedlo k tomu, že záväzok 11.1.d je považovaný za čiastočne splnený. Na audiovizuálne produkcie v poľskom jazyku je možné uplatniť aj existujúce všeobecné opatrenia pre finančnú pomoc – audiovizuálny fond – (11.1.fii). Výbor expertov však nebol informovaný o žiadnych príkladoch implementácie; považuje preto záväzok za formálne splnený. Keďže v súčasnosti sú príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielanie a retransmisiu, ale

žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovými jazykmi v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje záväzok 11.3 za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, pričom slovenský jazyk je povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Záväzok 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený.

2.6.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie poľštiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.5.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike⁴⁶ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

- a. **Zaviest' vyučovanie poľštiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov v predškolskom, základnom, stredoškolskom a technickom a odbornom vzdelávaní v oblastiach identifikovaných v spolupráci s rečníkmi.**
- b. **Uplatniť článok 10 na poľštinu v spolupráci s hovoriacimi a v súlade s ratifikovanými záväzkami bez ohľadu na limity.**

II. Ďalšie odporúčania

- c. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v poľštine.
- d. Poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich poľštinu.
- e. Zaručiť právo obvineného na použitie poľštiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.
- f. Zvýšiť prítomnosť poľštiny v médiách (vysielacie médiá, audiovizuálne diela, on-line médiá).
- g. Prijat' potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania poľštiny v ekonomickom a sociálnom živote, najmä pokiaľ ide o zariadenia sociálnej starostlivosti.

---

⁴⁶ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.7 Rómčina

2.7.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rómčiny

Symbole použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rómčiny ⁴⁷	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)						
Cl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie rómčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu rómčiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu rómčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v rómčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú rómčinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium rómčiny vo všetkých príslušných stupňoch		=			
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po rómsky, aby sa jazyk naučili		=			
7.1.h	podpora štúdia a výskumu rómčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech rómčiny		=			
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania rómčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči rómčine medzi ciele výchovy a vzdelávania podporovať masmédiá, aby medzi svoje ciele zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k rómskemu jazyku 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa rómčinu zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých 	=				

⁴⁷ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rómčiny ⁴⁷	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	záležitostiach týkajúcich sa poľštiny					
Časť III Charty <i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.a.iii i	sprístupniť predškolské vzdelávanie alebo podstatnú časť predškolského vzdelávania v rómčine aspoň pre tých žiakov, ktorých rodiny o to požiadajú a ktorých počet sa považuje za dostatočný				=	
8.1.b.iii i	poskytovať v rámci primárneho vzdelávania výučbu rómčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		=			
8.1.c.iii i	poskytovať v rámci sekundárneho vzdelávania výučbu rómčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		=			
8.1.d.iii i	poskytovať v rámci technického a odborného vzdelávania výučbu rómčiny ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov		=			
8.1.e.iii	poskytovať zariadenia na štúdium rómčiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu	=				
8.1.f.iii	ponúkať rómčinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania		↗			
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v rómčine		=			
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich rómčinu (po rómsky)		=			
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe rómčiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↗			
Čl. 9 – Súdnictvo						
9.1.a.iii	zaručiť obžalovanému právo používať rómčinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		=			
9.1.a.iii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v rómčine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		=			
9.1.b.iii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať rómčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		=			
9.1.b.iii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v rómskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov		=			
9.1.c.iii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať rómčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		=			

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rómčiny ⁴⁷	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
9.1.cii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v rómskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov		=			
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v rómskom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v rómčine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia rómčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v rómčine				=	
10.1.a iv ⁴⁸	zabezpečiť, aby používatelia rómčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v rómčine					
10.2.b	možnosť pre používateľov rómčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v rómskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v rómčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v rómčine				=	
10.2.f	používanie rómčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v rómčine ⁴⁹					
10.3.c	umožniť používateľom rómčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v rómskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie			=		
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti rómčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					✓
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v rómčine	=				
Čl. 11 – Médiá						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v rómskom jazyku		=			
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v rómčine	↗				
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v rómčine	↗				
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v rómskom jazyku		=			
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v rómčine				=	
11.1.fi	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne	=				

⁴⁸ Keďže články 10.1.a.iii a 10.1.a.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.a.iv.

⁴⁹ Záväzok sa nevzťahuje na rómčinu, pozri Štvrtú správu výboru expertov o uplatňovaní Charty Slovenskou republikou, ECRML (2016) 2, odseky 475-476

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rómčiny ⁴⁷	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
i	produkcie v rómskom jazyku					
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v rómskom jazyku • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v rómskom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v rómskom jazyku 	=				
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov rómčiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v rómskom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v rómčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
12.1.c	podporovať prístup v rómčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie rómskeho jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí rómčinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov rómskeho jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v rómskom jazyku	=				
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa rómčina, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce rómčinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí rómčinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie rómčiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↗			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania rómčiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov				=	

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Závazky Slovenskej republiky týkajúce sa rómčiny ⁴⁷	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania rómčiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice, domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie rómčiny		↑			
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa rómčina používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi rómčiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania		=			

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytnú žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

66. Podľa periodickej správy a informácií získaných od rómsky hovoriacich sú rómske jazykové kurzy spolu s históriou a kultúrou ponúkané na Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva na Univerzite v Nitre, a to najmä pre sociálnych pracovníkov a asistentov učiteľov. Vzhľadom na uvedené považuje výbor expertov záväzok 8.1.fii za čiastočne splnený. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Zatiaľ však nie je jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Záväzok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Výbor expertov nebol oboznámený so žiadnymi prípadmi, v ktorých boli štátni zamestnanci, ktorí hovoria rómsky, na požiadanie vymenovaní na území, kde sa tento jazyk používa. Preto sa rozhodol nevytvoriť záver o plnení tohto záväzku. Výbor expertov zrevidoval svoj prístup a rozhodol sa vziať do úvahy ponuku internetovej rozhlasovej stanice v súlade s 11.1.bii, ako aj ponuku internetovej televízie v súlade s 11.1.cii. Tieto záväzky sa preto považujú za splnené. Keďže v súčasnosti sú príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielanie a retransmisiu, ale žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovými jazykmi v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje záväzok 11.3 za čiastočne splnený. Dostupné informácie

výboru expertov neumožňujú dospieť k záveru o splnení záväzkov 12.1.b a 12.1.c. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, pričom slovenský jazyk je povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Záväzok 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený. Podľa periodickej správy sa zdá, že rómčina je do určitej miery využívaná v oblasti sociálnej práce. Sociálni pracovníci s dobrou znalosťou rómčiny sa napríklad uprednostňujú v rámci projektu Terénna sociálna práca. Rómčina sa príležitostne používa v informačných letákoch Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Vzhľadom na uvedené považuje výbor expertov záväzok 13.2.c za čiastočne splnený.

2.7.2 *Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie rómčiny v Slovenskej republike*

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.6.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike⁵⁰ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

a. V spolupráci s hovoriacimi rozšíriť výučbu rómčiny v predškolskom, základnom, stredoškolskom, technickom a odbornom vzdelávaní ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov.

II. Ďalšie odporúčania

- b. Poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich rómčinu.
- c. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v rómčine.
- d. Zaručiť právo obvineného na použitie rómčiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.
- e. Posilniť používanie rómčiny vo vzťahoch so správnymi orgánmi a verejnými službami v spolupráci s hovoriacimi týmto jazykom a v súlade s ratifikovanými záväzkami bez ohľadu na limity, a podporovať takéto používanie v praxi.
- f. Prijatť potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania rómčiny v ekonomickom a sociálnom živote, najmä pokiaľ ide o zariadenia sociálnej starostlivosti ako napríklad nemocnice.

---

⁵⁰ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.8 Rusínčina

2.8.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rusínčiny

Symboly použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rusínčiny ⁵¹	Výbor expertov považuje záväzok za*:				
		splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
<i>(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)</i>						
Čl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie rusínčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu rusínčiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu rusínčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v rusínčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú rusínčinu • nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium rusínčiny vo všetkých príslušných stupňoch		=			
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po rusínsky, aby sa jazyk naučili		=			
7.1.h	podpora štúdia a výskumu rusínčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech rusínčiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania rusínčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny • podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči rusínčine medzi cieľmi výchovy a vzdelávania • podporovať masmédiá, aby medzi svoje ciele zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k rusínskemu jazyku 		=			
7.4	• zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa rusínčinu	=				

⁵¹ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rusínčiny ⁵¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	• zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa rusínčiny					
Časť III Charty <i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.a.ii	sprístupniť podstatnú časť predškolského vzdelávania v rusínskom jazyku		=			
8.1.b.ii	sprístupniť podstatnú časť primárneho vzdelávania v rusínskom jazyku		=			
8.1.c.ii	sprístupniť podstatnú časť sekundárneho vzdelávania v rusínskom jazyku				=	
8.1.d.ii	sprístupniť podstatnú časť technického a odborného vzdelávania v rusínskom jazyku				=	
8.1.e.ii	poskytovať zariadenia na štúdium rusínčiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu	=				
8.1.f.ii	ponúkať rusínčinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania		=			
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v rusínčine		=			
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich rusínčinu (po rusínsky)		=			
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe rusínčiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↗			
Čl. 9 – Súdnictvo						
9.1.a.ii	zaručiť obžalovanému právo používať rusínčinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		=			
9.1.a.ii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v rusínčine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknuté osoby nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		=			
9.1.b.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať rusínčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		=			
9.1.b.ii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v rusínskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov		=			
9.1.c.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať rusínčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		=			
9.1.c.ii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v rusínskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov		=			

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rusínčiny ⁵¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v rusínskom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v rusínčine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
9.3	sprístupniť v rusínskom jazyku najdôležitejšie vnútroštátne právne predpisy a tie, ktoré sa týkajú najmä používateľov rusínčiny	↗				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia rusínčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v rusínčine		=			
10.1.a iv ⁵²	zabezpečiť, aby používatelia rusínčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v rusínčine					
10.2.b	možnosť pre používateľov rusínčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v rusínskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v rusínčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v rusínčine				=	
10.2.f	používanie rusínčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v rusínčine		=			
10.3.c	umožniť používateľom rusínčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v rusínskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie		=			
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti rusínčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v rusínčine	=				
Čl. 11 – Médiá						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v rusínskom jazyku		=			
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v rusínčine	↗				
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v rusínčine		↗			
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v rusínskom jazyku	↗				
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v rusínčine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v rusínskom jazyku			↗		
11.2	• zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v rusínskom jazyku	=				

⁵² Keďže články 10.1.a.iii a 10.1.a.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.a.iv.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa rusínčiny ⁵¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	<ul style="list-style-type: none"> • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v rusínskom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v rusínskom jazyku 					
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov rusínčiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v rusínskom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v rusínčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					↙
12.1.c	podporovať prístup v rusínčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania	↗				
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie rusínskeho jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí rusínčinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov rusínskeho jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v rusínskom jazyku	=				
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa rusínčina, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce rusínčinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí rusínčinu a kultúru, ktorú odráža					=
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie rusínčiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↗			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení používania rusínčiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov				=	
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania rusínčiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice,		↗			

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Závazky Slovenskej republiky týkajúce sa rusínčiny ⁵¹	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie rusínčiny					
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa rusínčina používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi rusínčiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania				=	

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytli žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

67. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Zatiaľ však nie je jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Záväzok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Ústava Slovenskej republiky a niekoľko zákonov bolo preložených do rusínčiny, čo viedlo k splneniu záväzku 9.3. Rusínska mládežnícka organizácia prevádzkuje Youtube kanál v rusínčine a v rusínčine naďalej vysiela aj jedna on-line rozhlasová stanica. Výbor expertov zrevidoval svoj prístup a rozhodol sa vziať do úvahy ponuku internetovej rozhlasovej stanice v súlade s 11.1.bii, ako aj ponuku internetovej televízie v súlade s 11.1.cii. Záväzok 11.1.b ii sa preto považuje za splnený a záväzok 11.1.c.ii je čiastočne splnený. Počas monitorovacieho obdobia sa vydalo niekoľko audiovizuálnych diel, vrátane dokumentárneho filmu, v ktorom sa používa rusínčina, CD nosičov s rozprávkami a elektronickej knihy. Diela boli financované z dotačného programu na podporu kultúry národnostných menšín. Záväzok 11.1.d sa preto považuje za splnený. Na audiovizuálne produkcie v rusínskom jazyku je možné uplatniť aj existujúce všeobecné opatrenia pre finančnú pomoc – audiovizuálny fond – (11.1.fii). Výbor expertov však nebol informovaný o žiadnych príkladoch implementácie; považuje preto záväzok za formálne splnený. Keďže v súčasnosti sú príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielenie a retransmisiu, ale žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovými jazykmi v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje

záväzok 11.3 za čiastočne splnený. Dostupné informácie výboru expertov neumožňujú dospieť k záveru o splnení záväzku 12.1.b. Rusínska organizácia vydala dokumentárny film o Rusínoch na Slovensku s titulkami v rusínskom a anglickom jazyku. Záväzok 12.1.c sa preto považuje za splnený. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, pričom slovenský jazyk je povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Záväzok 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený. Podľa zástupcov ľudí hovoriacich rusínsky sa rusínčina v praxi používa v zariadeniach zdravotnej a sociálnej starostlivosti v oblasti, kde žije daná menšina, hoci nie je zavedená žiadna politika s cieľom zabezpečiť takéto používanie. Vzhľadom na túto prax považuje výbor expertov záväzok 13.2.c za čiastočne splnený.

2.8.2 *Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie rusínčiny v Slovenskej republike*

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.8.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike⁵³ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

- a. **Rozšíriť ponuku rusínčiny na predškolskej a primárnej úrovni a sprístupniť podstatnú časť vzdelávania v rusínčine v sekundárnom, technickom a odbornom vzdelávaní.**
- b. **Posilniť používanie rusínčiny vo vzťahoch so správnymi orgánmi a verejnými službami v spolupráci s hovoriacimi týmto jazykom a v súlade s ratifikovanými záväzkami, bez ohľadu na limity, a podporovať takéto používanie v praxi a zvýšiť viditeľnosť rusínčiny jej používaním na verejných označeniach vrátane označenia miest.**

II. Ďalšie odporúčania

- c. Poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich v rusínčine.
- d. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v rusínčine.
- e. Zaručiť právo obvineného na použitie rusínčiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.
- f. Zvýšiť prítomnosť rusínčiny v televízii.
- g. Prijatť potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania rusínčiny v ekonomickom a sociálnom živote, najmä pokiaľ ide o zariadenia sociálnej starostlivosti.

⁵³ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

- h. Rozvíjať spoluprácu so štátmi, v ktorých sa používa rusínčina, s cieľom podporiť používanie rusínčiny, najmä v oblasti kultúry a vzdelávania.

2.9 Srbčina

2.9.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu srbčiny

Symbole použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ✓ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa srbčiny ⁵⁴	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)						
Cl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie srbčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu srbčiny					=
7.1.c	rozhodné kroky na podporu srbčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v srbčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú srbčinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium srbčiny vo všetkých príslušných stupňoch				=	
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po srbsky, aby sa jazyk naučili	=				
7.1.h	podpora štúdia a výskumu srbčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech srbčiny					=
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania srbčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči srbčine medzi ciele výchovy a vzdelávania podporovať masmédiá, aby medzi svoje ciele zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k srbskému jazyku 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa srbčinu zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých 	=				

⁵⁴ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa srbčiny ⁵⁴	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	záležitostiach týkajúcich sa srbčiny					

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytli žiadne alebo nedostatočné informácie.

2.9.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie srbčiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.9.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

a. V spolupráci s hovoriacimi začať rozvíjať štruktúrovaný prístup na ochranu srbčiny.
--

II. Ďalšie odporúčania

b. Propagovať srbský jazyk vo verejnom živote, najmä v médiách.

2.10 Ukrajínčina

2.10.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu ukrajínčiny

Symbody použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ↘ zhoršenie = žiadna zmena

		Výbor expertov považuje záväzok za*:				
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa ukrajínčiny ⁵⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty						
<i>(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)</i>						
Čl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie ukrajínčiny ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu ukrajínčiny	=				
7.1.c	rozhodné kroky na podporu ukrajínčiny		=			
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v ukrajínčine vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú ukrajínčinu nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium ukrajínčiny vo všetkých príslušných stupňoch		=			
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria po ukrajinsky, aby sa jazyk naučili		=			
7.1.h	podpora štúdia a výskumu ukrajínčiny na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách	=				
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech ukrajínčiny	=				
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie alebo preferencie týkajúce sa používania ukrajínčiny		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerance voči ukrajínčine medzi ciele výchovy a vzdelávania podporovať masmédiá, aby medzi svoje ciele zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k ukrajinskému jazyku 	=				
7.4	zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa ukrajínčinu	=				

⁵⁵ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa ukrajinčiny ⁵⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	• zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa ukrajinčiny					
Časť III Charty <i>(Ďalšie záväzky vybrané štátom pre určité jazyky)</i>						
Čl. 8 – Vzdelávanie						
8.1.a.iii	sprístupniť podstatnú časť predškolského vzdelávania v ukrajinskom jazyku		=			
8.1.b.ii	sprístupniť podstatnú časť primárneho vzdelávania v ukrajinskom jazyku					✓
8.1.c.ii	sprístupniť podstatnú časť sekundárneho vzdelávania v ukrajinskom jazyku					=
8.1.d.ii	sprístupniť podstatnú časť technického a odborného vzdelávania v ukrajinskom jazyku				=	
8.1.e.ii	poskytovať zariadenia na štúdium ukrajinčiny ako univerzitného a vysokoškolského predmetu	=				
8.1.f.ii	ponúkať ukrajinčinu ako vyučovací predmet v rámci vzdelávania dospelých a ďalšieho vzdelávania		=			
8.1.g	zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v ukrajinčine		=			
8.1.h	poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich ukrajinčinu (po ukrajinsky)		=			
8.1.i	zriadiť dozorný orgán zodpovedný za monitorovanie pokroku dosiahnutého vo výučbe ukrajinčiny a za vypracovanie verejných pravidelných správ o svojich zisteniach		↑			
Čl. 9 – Súdnicтво						
9.1.a.iii	zaručiť obžalovanému právo používať ukrajinčinu v trestnom konaní, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknutú osobu nepredstavuje žiadne dodatočné náklady		↑			
9.1.a.iii i	zabezpečiť, že žiadosti a dôkazy, či už písomné alebo ústne, sa nepovažujú za neprípustné v trestnom konaní len preto, že sú formulované v ukrajinčine, v prípade potreby s použitím tlmočníkov a prekladov, čo pre dotknutú osobu nepredstavuje žiadne dodatočné náklady.		↑			
9.1.b.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v občianskoprávných konaniach používať ukrajinčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov		↑			
9.1.b.ii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v občianskoprávných konaniach predkladali v ukrajinskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.c.ii	umožniť, aby vždy, keď sa účastník konania musí osobne dostaviť na súd, mohol v konaniach týkajúcich sa správnych vecí používať ukrajinčinu bez toho, aby mu vznikli dodatočné náklady, v prípade potreby aj s použitím tlmočníkov a prekladov			=		
9.1.c.ii i	umožniť, aby sa dokumenty a dôkazy v konaniach týkajúcich sa správnych vecí predkladali v ukrajinskom jazyku, v prípade potreby prostredníctvom			=		

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa ukrajinčiny ⁵⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	tlmočníkov a prekladov					
9.1.d	pokiaľ ide o vedenie občianskeho a/alebo správneho konania v ukrajinskom jazyku a súvisiace používanie dokumentov a dôkazov v ukrajinčine, zabezpečiť, aby využívanie tlmočníkov a prekladov nepredstavovalo pre dotknuté osoby dodatočné náklady;	=				
9.3	sprístupniť v ukrajinskom jazyku najdôležitejšie vnútroštátne právne predpisy a tie, ktoré sa týkajú najmä používateľov ukrajinčiny	↗				
Čl. 10 – Správne orgány a verejné služby						
10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia ukrajinčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v ukrajinčine				=	
10.1.a iv ⁵⁶	zabezpečiť, aby používatelia ukrajinčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov v ukrajinčine					
10.2.b	možnosť pre používateľov ukrajinčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v ukrajinskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v ukrajinčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v ukrajinčine				=	
10.2.f	používanie ukrajinčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v ukrajinčine		=			
10.3.c	umožniť používateľom ukrajinčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v ukrajinskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie			=		
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti ukrajinčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					=
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v ukrajinčine	=				
Čl. 11 – Médiá						
11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v ukrajinskom jazyku		=			
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v ukrajinčine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v ukrajinčine				=	
11.1.d	podporovať a/alebo uľahčovať výrobu a distribúciu zvukových a audiovizuálnych diel v ukrajinskom jazyku		=			
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v ukrajinčine				=	

⁵⁶ Keďže články 10.1.a.iii a 10.1.a.iv predstavujú alternatívne možnosti, výbor expertov nebude hodnotiť implementáciu článku 10.1.a.iv.

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa ukrajinčiny ⁵⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
11.1.f ii	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v ukrajinskom jazyku			↗		
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v ukrajinskom jazyku • nebrániť retransmisii rozhlasového a televízneho vysielania zo susedných krajín v ukrajinskom jazyku • zabezpečiť slobodu prejavu a voľný pohyb informácií v písomnej tlači v ukrajinskom jazyku 	=				
11.3	zabezpečiť, aby boli záujmy používateľov ukrajinčiny zastúpené alebo zohľadnené v orgánoch zaručujúcich slobodu a pluralitu médií		↗			
Čl. 12 – Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia						
12.1.a	podporovať tvorbu, rozmnožovanie a šírenie kultúrnych diel v ukrajinskom jazyku	=				
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v ukrajinčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	
12.1.c	podporovať prístup v ukrajinčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	
12.1.d	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, zahrnuli vedomosti a používanie ukrajinského jazyka a kultúry do záväzkov, ktoré iniciujú alebo na ktoré poskytujú podporu.	=				
12.1.e	zabezpečiť, aby orgány, ktoré organizujú alebo podporujú kultúrne aktivity, mali k dispozícii zamestnancov, ktorí ukrajinčinu ovládajú v plnom rozsahu	=				
12.1.f	podporovať priamu účasť zástupcov používateľov ukrajinského jazyka na poskytovaní zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít	=				
12.1.g	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie orgánu zodpovedného za zber, uchovávanie kópií a prezentáciu alebo publikovanie diel zhotovených v ukrajinskom jazyku	=				
12.2	Na iných územiach, ako sú tie, kde sa tradične používa ukrajinčina, povoľovať, podporovať a/alebo poskytovať kultúrne aktivity a zariadenia používajúce ukrajinčinu	=				
12.3	zabezpečovať v kultúrnej politike v zahraničí ukrajinčinu a kultúru, ktorú odráža	=				
Art. 13 – Ekonomický a sociálny život						
13.1.a	vylúčiť z právnych predpisov akékoľvek ustanovenie zakazujúce alebo obmedzujúce používanie ukrajinčiny v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, hlavne v pracovných zmluvách a technických dokumentoch, ako sú pokyny na používanie výrobkov alebo zariadení, a to bez opodstatnených dôvodov		↗			
13.1.b	zakázať vkladanie akýchkoľvek doložiek o vylúčení alebo obmedzení				=	

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Zväzky Slovenskej republiky týkajúce sa ukrajinčiny ⁵⁵	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	používania ukrajinčiny do vnútorných predpisov spoločností a súkromných dokumentov					
13.1.c	vystupovať proti praktikám, ktoré majú odradiť od používania ukrajinčiny v súvislosti s ekonomickými alebo sociálnymi činnosťami	=				
13.2.c	zabezpečiť, aby zariadenia sociálnej starostlivosti, ako sú nemocnice, domovy dôchodcov a ubytovne, ponúkali používanie ukrajinčiny		↑			
Čl. 14 – Cezhraničná spolupráca						
14.a	uplatňovať dvojstranné a mnohostranné dohody so štátmi, v ktorých sa ukrajinčina používa v rovnakej alebo podobnej forme, alebo uzavrieť takéto dohody s cieľom posilniť kontakty medzi používateľmi ukrajinčiny v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odborného vzdelávania a celoživotného vzdelávania	=				
14.b	uľahčovať a/alebo podporovať cezhraničnú spoluprácu v prospech ukrajinčiny, najmä medzi regionálnymi alebo miestnymi orgánmi, na území ktorých sa ukrajinčina používa v rovnakej alebo podobnej forme	=				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytli žiadne alebo nedostatočné informácie.

Zmeny v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom

68. Piata periodická správa uvádza, že ukrajinčina sa spolu so slovenským jazykom používa na výučbu všetkých predmetov na základných školách „s vyučovaním v ukrajinčine“. Zástupcovia ľudí hovoriacich po ukrajinsky však uviedli, že tieto školy vyučujú ukrajinský jazyk len ako predmet a niektoré predmety v ukrajinčine. To isté platí pre stredné školy. Keďže záväzky vyžadujú, aby sa v ukrajinčine sprístupnila „podstatná časť“ vzdelávania, výbor expertov nemôže dospieť k záveru o splnení záväzkov 8. bii a cii a žiada o presnejšie informácie o počte predmetov a hodín vyučovaných v ukrajinčine na území Slovenskej republiky. Počet materských škôl a škôl používajúcich ukrajinčinu je tiež veľmi nízky. Rada ministra pre národnostné školstvo je okrem iného poverená monitorovaním a poskytovaním odporúčaní týkajúcich sa vzdelávania v menšinovom jazyku. Zatiaľ však nie je jasné, či tento orgán pripravuje aj správy, ktoré sú zverejňované. Záväzok 8.1.i sa preto považuje za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o používanie ukrajinčiny do určitej miery v trestnom a

občianskoprávnom konaní, výbor expertov považuje záväzky 9.1.a.iii a 9.1.b.ii za čiastočne splnené. Podľa periodickej správy Trestný poriadok stanovuje, že súd alebo orgán činný v trestnom konaní preloží všetky dokumenty predložené obvineným (§ 28 ods. 4). § 2 ods. 20 však zahŕňa svedka na zozname osôb, ktorým sa poskytuje tlmočenie, ak vyhlásia, že nehovoria po slovensky. Záväzok 9.1.a.iii sa preto považuje za čiastočne splnený. Ústava Slovenskej republiky a niekoľko zákonov bolo preložených do ukrajinčiny, čo viedlo k splneniu záväzku 9.3. Na audiovizuálne produkcie v ukrajinskom jazyku je možné uplatniť aj existujúce všeobecné opatrenia pre finančnú pomoc – audiovizuálny fond – (11.1.f.ii). Výbor expertov však nebol informovaný o žiadnych príkladoch implementácie, a preto záväzok považuje za formálne splnený. Keďže v súčasnosti sú príslušníci národnostných menšín členmi Rady RTVS, ako aj Rady pre vysielanie a retransmisiu, ale žiadne osobitné právne ustanovenie nezaručuje takéto zastúpenie a nie sú dostupné žiadne informácie o tom, ako sa zohľadňujú záujmy osôb hovoriacich menšinovým jazykom v prípade nulového zastúpenia, výbor expertov považuje záväzok 11.3 za čiastočne splnený. Pokiaľ ide o návody na používanie výrobkov a zariadení, pričom slovenský jazyk je povinný, súčasne sa môžu používať aj iné jazyky. Ak však hovoríme o pracovných zmluvách, súčasný právny rámec stále obmedzuje používanie jazykov menšín, pretože zmluva vypracovaná v jazyku menšiny nemá vlastný samostatný význam. Záväzok 13.1.a sa preto považuje za čiastočne splnený.

2.10.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie ukrajinčiny v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.9.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike⁵⁷ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

- a. **Zvýšiť počet materských škôl a škôl, ktoré sprístupnia podstatnú časť predškolského, základného, stredoškolského a odborného vzdelávania v ukrajinskom jazyku.**
- b. **Zvýšiť prítomnosť ukrajinčiny v médiách (vysielacie médiá, audiovizuálne diela, noviny, on-line médiá).**

II. Ďalšie odporúčania

- c. Zabezpečiť vyučovanie dejín a kultúry, ktoré sa odrážajú v ukrajinčine.
- d. Poskytovať základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov vyučujúcich ukrajinčinu.
- e. Zaručiť právo obvineného na použitie ukrajinčiny v trestnom konaní, bez ohľadu na jeho znalosť slovenčiny, zmenou a doplnením príslušných právnych predpisov.

⁵⁷ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

- f. Posilniť používanie ukrajinčiny vo vzťahoch so správnymi orgánmi a verejnými službami v spolupráci s hovoriacimi týmto jazykom a v súlade s ratifikovanými záväzkami bez ohľadu na limity, a podporovať takéto používanie v praxi.
- g. Zvýšiť viditeľnosť ukrajinčiny jej používaním na verejných označeniach vrátane označenia miest.
- h. Prijatť potrebné právne a praktické opatrenia na posilnenie používania ukrajinčiny v ekonomickom a sociálnom živote, najmä pokiaľ ide o zariadenia sociálnej starostlivosti.

2.11 Jidiš

2.11.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu jidiš

Symbole použité na označenie zmien v hodnotení v porovnaní s predchádzajúcim monitorovacím cyklom: ↗ zlepšenie ✓ zhoršenie = žiadna zmena

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa jidiš ⁵⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
Časť II Charty <i>(Záväzky, ktoré štát musí uplatňovať pri všetkých regionálnych alebo menšinových jazykoch na svojom území)</i>						
Čl. 7 – Ciele a zásady						
7.1.a	uznanie jidiš ako prejavu kultúrneho bohatstva	=				
7.1.b	zabezpečiť, aby existujúce alebo nové administratívne oddelenia nepredstavovali prekážku pre propagáciu jidiš					= 59
7.1.c	rozhodné kroky na podporu jidiš					=
7.1.d	uľahčenie a/alebo podpora slovného a písomného prejavu v jidiš vo verejnom živote (napríklad vzdelávanie, súdne orgány, správne orgány a verejné služby, médiá, kultúrne aktivity a zariadenia, ekonomický a sociálny život a/alebo cezhraničná výmena) a súkromnom živote					=
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach upravených v tejto Charte medzi skupinami v štáte, ktoré používajú jidiš • nadviazanie kultúrnych vzťahov s inými jazykovými skupinami 	=				
7.1.f	poskytnutie foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium jidiš vo všetkých príslušných stupňoch				=	
7.1.g	poskytnutie zariadení umožňujúcich (aj dospelým) osobám, ktoré nehovoria v jidiš, aby sa jazyk naučili					=
7.1.h	podpora štúdia a výskumu jidiš na univerzitách alebo rovnocenných inštitúciách					=
7.1.i	podpora medzinárodných výmen v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto Charta, v prospech jidiš					=
7.2	odstrániť akékoľvek neodôvodnené rozlišovanie, vylúčenie, obmedzenie		=			

⁵⁸ S cieľom uľahčiť zrozumiteľnosť sa tu ustanovenia Charty objavujú v skrátenej a zjednodušenej forme. Úplnú verziu každého ustanovenia je možné nájsť na internetovej stránke Úradu pre zmluvy: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (zmluva č. 148).

⁵⁹ Článok 7.1.b sa nevzťahuje na jidiš

Výbor expertov považuje záväzok za*:						
Článok	Záväzky Slovenskej republiky týkajúce sa jidiš ⁵⁸	splnený	čiastočne splnený	formálne splnený	nesplnený	žiadny záver
	alebo preferencie týkajúce sa používania jidiš					
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • podporovať vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami krajiny • podporovať začlenenie rešpektovania, porozumenia a tolerancie voči jidiš medzi cieľe výchovy a vzdelávania • podporovať masmédiá, aby medzi svoje cieľe zahrnuli rešpektovanie, porozumenie a toleranciu vo vzťahu k jazyku jidiš 	=				
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • zohľadniť potreby a želania skupiny, ktorá používa jidiš • zriadiť orgán na účely poskytovania poradenstva orgánom vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa jidiš 	=				

* Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vyhodnocuje dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov vyplývajúcich z Charty takto:

Splnený: Politiky, legislatíva a prax sú v súlade s Chartou.

Čiastočne splnený: Politiky a legislatíva sú úplne alebo čiastočne v súlade s Chartou, ale záväzok sa v praxi uplatňuje len čiastočne.

Formálne splnený: Politiky a legislatíva sú v súlade s Chartou, ale v praxi sa nevykonávajú.

Nesplnený: Na realizáciu záväzku sa v politikách, legislatíve a praxi neprijali žiadne opatrenia.

Žiadny záver: Pokiaľ ide o splnenie záväzku, výbor expertov nie je schopný dospieť k záveru, pretože orgány neposkytnú žiadne alebo nedostatočné informácie.

Pri hodnotení uplatňovania čl. 7.1-7.4 na jidiš mal výbor expertov na pamäti, že tieto ustanovenia by sa mali uplatňovať *mutatis mutandis*.

2.11.2 Odporúčania výboru expertov ohľadom zlepšenia ochrany a propagácie jidiš v Slovenskej republike

Výbor expertov vyzýva slovenské orgány, aby dodržiavali všetky záväzky vyplývajúce z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré sa nepovažujú za „splnené“ (pozri odsek 2.11.1 vyššie) a aby aj naďalej dodržiavali tie, ktoré sú splnené. Orgány by pritom mali osobitne zohľadniť nižšie uvedené odporúčania. Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy ohľadom uplatňovania Charty v Slovenskej republike⁶⁰ platia aj naďalej. Odporúčania uvedené v rámci monitorovania Charty majú za cieľ podporovať orgány v procese uplatňovania.

⁶⁰ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

I. Odporúčania pre okamžité opatrenia

a. V spolupráci s hovoriacimi identifikovať oblasti, v ktorých možno jidiš spropagovať a podniknúť proaktívne kroky na uľahčenie a podporu jeho používania v týchto oblastiach.

II. Ďalšie odporúčania

Výbor expertov v súčasnosti nemá žiadne ďalšie odporúčania.

Kapitola 3 Návrhy odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy

Výbor expertov, hoci uznáva úsilie slovenských orgánov, ktoré sa zaviazali chrániť regionálne a menšinové jazyky, ktorými sa v krajine hovorí, sa vo svojom hodnotení rozhodol sústrediť na niektoré z najdôležitejších nedostatkov pri implementácii Charty. Odporúčania, ktoré výbor expertov predložil Výboru ministrov, by sa však nemali vykladať tak, aby znižovali význam ďalších podrobnejších pripomienok obsiahnutých v správe, ktoré zostávajú v platnosti. Odporúčania, ktoré navrhol výbor expertov, sa vypracúvajú zodpovedajúcim spôsobom.

Výbor expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v súlade s článkom 16 ods. 4 Charty navrhuje na základe informácií obsiahnutých v tejto správe, aby Výbor ministrov predložil Slovenskej republike tieto odporúčania.

Výbor ministrov,

v súlade s článkom 16 Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov,

so zreteľom na ratifikačnú listinu uloženú Slovenskou republikou 5. septembra 2001 a vyhlásenie zaregistrované na Generálnom sekretariáte 27. novembra 2015,

berúc na vedomie hodnotenie výboru expertov ohľadom Charty, pokiaľ ide o uplatňovanie Charty Slovenskou republikou,

[berúc na vedomie pripomienky slovenských orgánov k obsahu správy výboru expertov,]

majúc na pamäti, že toto hodnotenie je založené na informáciách predložených Slovenskou republikou v jej národnej správe, doplňujúcich informáciách poskytnutých slovenskými orgánmi, informáciách poskytnutých orgánmi a združeniami zákonne zriadenými v Slovenskej republike a informáciách získaných výborom expertov počas návštevy na mieste,

odporúča, aby orgány Slovenskej republiky zohľadnili všetky pripomienky a odporúčania Výboru expertov, a najmä aby:

1. zabezpečili, aby sa jazyky v časti III používali v praxi v oblasti správy bez ohľadu na limity,
2. posilnili úsilie o poskytovanie výučby vo všetkých menšinových jazykoch alebo na všetkých príslušných úrovniach,
3. zlepšili odbornú prípravu učiteľov na vzdelávanie v jazykoch menšín,
4. rozšírili trvanie a frekvenciu verejnoprávnych a súkromných vysielacích médií a v prípade potreby uľahčili vydávanie novín v menšinových jazykoch,
5. naďalej zvyšovali povedomie a podporovali toleranciu v slovenskej spoločnosti ako celku voči menšinovým jazykom a kultúram, ktoré zastupujú.

Výbor ministrov vyzýva slovenské orgány, aby predložili informácie o plnení odporúčaní pre okamžité opatrenia do 1. januára 2021 a nasledujúcu periodickú správu do 1. januára 2024.

Slovenská republika

Vyhlásenie obsiahnuté v plnom rozsahu právomocí odovzdané generálnemu tajomníkovi v čase podpísania listiny, 20. februára 2001 – originál v anglickom jazyku a potvrdené v čase uloženia ratifikačnej listiny 5. septembra 2001 – originál v anglickom jazyku.

Slovenská republika vyhlasuje, že Chartu bude uplatňovať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a príslušnými medzinárodnými dohovormi, ktoré zaručujú rovnosť všetkých občanov pred zákonom bez ohľadu na ich pôvod, rasu alebo národnosť, s cieľom podporovať európske jazykové dedičstvo bez toho, aby bolo dotknuté používanie úradného jazyka.

Na obdobie: 1. 1. 2002 –

Dotknuté články: -

Vyhlásenie obsiahnuté v plnom rozsahu právomocí odovzdané generálnemu tajomníkovi v čase podpísania listiny, 20. februára 2001 – originál v anglickom jazyku a potvrdené v čase uloženia ratifikačnej listiny 5. septembra 2001 – originál v anglickom jazyku.

Slovenská republika v súlade s článkom 1 písm. b Charty vyhlasuje, že pojem „územie, na ktorom sa používa regionálny alebo menšinový jazyk“, sa vzťahuje na obce, kde občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 221/1999 Z. z. z 25. augusta 1999 najmenej 20% obyvateľstva, a to vrátane uplatňovania článku 10.

Na obdobie: 1. 1. 2002 –

Dotknuté články: 1, 10

Vyhlásenie obsiahnuté v plnom rozsahu právomocí odovzdané generálnemu tajomníkovi v čase podpísania listiny, 20. februára 2001 – originál v anglickom jazyku a potvrdené v čase uloženia ratifikačnej listiny 5. septembra 2001 – originál v anglickom jazyku.

Slovenská republika vyhlasuje, že v súlade s článkom 3 ods. 1 Charty sú „regionálne alebo menšinové jazyky“ v Slovenskej republike tieto jazyky: bulharčina, chorvátčina, čeština, nemčina, maďarčina, poľština, rómčina, rusínčina a ukrajinčina. Uplatňovanie ustanovení Charty v súlade s článkom 2 ods. 2 je nasledovné:

bulharčina, chorvátčina, čeština, nemčina, poľština a rómčina:

Článok 8, odsek 1 a iii; b iii; c iii; d iii; e ii; f ii; g; h; i;

Článok 9, odsek 1 a ii/iii; b ii/iii; c ii/iii; d;

Článok 10, odsek 1 a iii/iv; odsek 2 b; c; d; f; g; odsek 3 c; odsek 4 a; c; odsek 5;

Článok 11, odsek 1 a iii; b ii; c ii; d; e i; f ii; odsek 2; odsek 3;

Článok 12, odsek 1 a; b; c; d; e; f; g; odsek 2; odsek 3;

Článok 13, odsek 1 a; b; c; odsek 2 c;

Článok 14 a ;

Článok 14 b, len pre češtinu, nemčinu a poľštinu.

rusínčina a ukrajinčina:

Článok 8, odsek 1 a ii; b ii, c ii, d ii, e ii, f ii; g; h; i;
Článok 9, odsek 1 a ii/iii; b ii/iii; c ii/iii; d; odsek 3;
Článok 10, odsek 1 a iii/iv; odsek 2 b; c; d; f; g; odsek 3 c; odsek 4 a; c; odsek 5;
Článok 11, odsek 1 a iii; b ii; c ii; d; e i; f ii; odsek 2; odsek 3;
Článok 12, odsek 1 a; b; c; d; e; f; g; odsek 2; odsek 3;
Článok 13, odsek 1 a; b; c; odsek 2 c;
Článok 14 a;
Článok 14 b, len pre ukrajinčinu.

maďarčina:

Článok 8, odsek 1 a i; b i; c i; d i; e i; f i; g; h; i;
Článok 9, odsek 1 a ii/iii; b ii/iii; c ii/iii; d; odsek 2 a; odsek 3;
Článok 10, odsek 1 a ii; odsek 2 a; b; c; d; f; g; odsek 3 b; c; odsek 4 a; c; odsek 5;
Článok 11, odsek 1 a iii; b ii; c ii; d; e i; f i; odsek 2; odsek 3;
Článok 12, odsek 1 a; b; c; d; e; f; g; odsek 2; odsek 3;
Článok 13, odsek 1 a; b; c; odsek 2 c;
Článok 14 a; b.

Na obdobie: 1. 1. 2002 –

Dotknuté články: 2, 3

Vyhlásenie obsiahnuté v plnom rozsahu právomocí odovzdané generálnemu tajomníkovi v čase podpísania listiny, 20. februára 2001 – originál v anglickom jazyku a potvrdené v čase uloženia ratifikačnej listiny 5. septembra 2001 – originál v anglickom jazyku.

Slovenská republika interpretuje článok 8 ods. 1 písm. e bod i, ktorý sa týka odbornej prípravy učiteľov, teológov, kultúrnych a vzdelávacích pracovníkov bez toho, aby bola dotknutá výučba v úradnom jazyku, pričom väčšina vyučovacích predmetov vrátane profilových, bude prebiehať v menšinovom jazyku pri rešpektovaní legislatívy Slovenskej republiky v oblasti vysokých škôl.

Na obdobie: 1. 1. 2002 –

Dotknuté články: 8

Vyhlásenie obsiahnuté v plnom rozsahu právomocí odovzdané generálnemu tajomníkovi v čase podpísania listiny, 20. februára 2001 – originál v anglickom jazyku a potvrdené v čase uloženia ratifikačnej listiny 5. septembra 2001 – originál v anglickom jazyku.

Slovenská republika vyhlasuje, že článok 10 ods. 1 písm. a bod ii, článok 10 ods. 2 písm. a a článok 10 ods. 3 písm. b sa vykladajú bez toho, aby bolo dotknuté používanie úradného jazyka podľa Ústavy Slovenskej republiky a v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Na obdobie: 1. 1. 2002 –

Dotknuté články: 10

Vyhlásenie obsiahnuté v plnom rozsahu právomocí odovzdané generálnemu tajomníkovi v čase podpísania listiny, 20. februára 2001 – originál v anglickom jazyku a potvrdené v čase uloženia ratifikačnej listiny 5. septembra 2001 – originál v anglickom jazyku.

Slovenská republika vyhlasuje, že článok 12 ods. 1 písm. e a článok 13 ods. 2 písm. c sa použijú za predpokladu, že účinky ich uplatnenia nie sú v rozpore s inými ustanoveniami

právneho poriadku Slovenskej republiky o zákaze diskriminácie občanov Slovenskej republiky v pracovnoprávnych vzťahoch na území Slovenskej republiky.

Na obdobie: 1. 1. 2002 –

Dotknuté články: 12, 13

Vyhlásenie obsiahnuté v liste Stáleho predstaviteľa Slovenskej republiky z 25. novembra 2015, zaevidovaného na Generálnom sekretariáte 27. novembra 2015 – originál v anglickom jazyku.

Slovenská republika v súlade s článkom 2 odsekom 1 Charty vyhlasuje, že uznáva, že ruské a srbské jazyky spĺňajú definíciu menšinového jazyka Charty na účely časti II Charty.

Na obdobie: 27.11.2015 –

Dotknuté

články:

2

Príloha č. II: Pripomienky slovenských orgánov k Správe Výboru expertov predloženej Výboru ministrov Rady Európy v súlade s článkom 16 charty jazykov

Stanovisko Slovenskej republiky k piatej správe Výboru expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike

Slovenská republika (ďalej len „SR“) vyjadruje týmto poďakovanie Výboru expertov Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov (ďalej len „výbor expertov“) za prípravu a vypracovanie štvrtej správy o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov (ďalej len „Charta“) v Slovenskej republike, ktorú Výbor expertov schválil 30. apríla 2019. SR víta vzájomnú spoluprácu, oceňuje pokračujúci dialóg medzi Výborom expertov a slovenskými orgánmi.

SR oceňuje možnosť zaujať stanovisko k vypracovanej správe a na základe ustanovenia článku 16 ods. 3 Charty, využíva možnosť predložiť svoje stanovisko k piatej správe výboru expertov o implementácii Charty v SR.

Pre SR predstavuje jazyková rôznorodosť jeden z najhodnotnejších elementov európskeho kultúrneho dedičstva, a preto sa zameriava na otázku menšinových jazykov, ktoré si zasluhujú osobitnú pozornosť a nevyhnutnú ochranu.

Piata správa Výboru expertov jazykov bola predložená vecne príslušným ministerstvám a inštitúciám SR, ktoré sa v rámci svojej pôsobnosti danej zákonom č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov vyjadrili k nastoleným otázkam správy a odporúčaní výboru expertov. Vyjadrenia vecne príslušných orgánov štátnej správy SR tvoria predkladané stanovisko SR.

SR predkladá nasledovné stanovisko k pracovnej verzii piatej Správy výboru expertov, ktoré pozostáva z informácií, vysvetlení a komentárov k jednotlivým častiam:

Kapitola 1: Postavenie regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike – najnovší vývoj a trendy – k bodu 1.

1.1. Všeobecný vývoj v politikách, legislatíve a praxi ohľadom regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike – k bodom 12, 14, 16, 19, 20, 24, 30, 33, 34, 35, 41, 43 a 44.

1.2 Postavenie jednotlivých regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike – k bodom 52, 54, 56, 57, 58, 59 a 60.

Kapitole 2 – b bodom 2.1., 2.2, 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8. a 2.10.

S poukazom na vyššie uvedené predkladá sa nasledovná špecifikácia stanoviska Slovenskej republiky k pracovnej verzii piatej Správy výboru expertov.

Kapitola 1: Postavenie regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike – najnovší vývoj a trendy

Ad. 1. bod 1 :

Pri uložení ratifikačnej listiny Charty 5. septembra 2001 urobila SR nasledovné vyhlásenie „Podľa článku 3 ods. 1 Charty regionálnymi alebo menšinovými jazykmi v SR sú jazyky: bulharský, český, chorvátsky, maďarský, nemecký, poľský, rómsky, rusínsky a ukrajinský.“ Jidiš sa pri ratifikácii Charty medzi jazykmi, vo vzťahu ku ktorým sa SR zaviazala uplatňovať ustanovenia Charty, nenachádzal. SR uvádza od Štvrtej správy o implementácii Charty v SR, že v súvislosti so židovskou národnostnou menšinou nebola zaznamenaná požiadavka výučby v jazyku jidiš, keďže jazyk, ktorý židovská národnostná menšina považuje za súčasť kultúrneho dedičstva, je najmä hebrejský jazyk a jeho moderná podoba ivrit. V súčasnosti poskytuje kurzy hebrejského jazyka Ústredný zväz židovských náboženských obcí v SR.

1.1 Všeobecný vývoj v politikách, legislatíve a praxi ohľadom regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike

Ad. 1.1. bod 12:

Ministerstvo kultúry SR navrhuje doplniť a preformulovať znenie 3. a 4. vety v bode 12 Správy výboru expertov takto: „Používanie alebo prevzatie tradičných a správnych miestnych označení v maďarčine sa uplatňuje v primeranej miere, len v niektorých prípadoch je vnímané ako problematické. Dopravné značky s označením obcí v jazyku národnostných menšín inštalované podľa vnútroštátnych právnych predpisov sú v ojedinelých prípadoch predmetmi vandalizmu.“

Ad. 1.1. bod 14 :

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVŠ SR“) rozhodnutím č. 2016-13611/36989:5-10H0 zaradilo **Súkromnú základnú školu, Частная основная школа, Strečnianska 20, Bratislava**, s vyučovacím **jazykom slovenským a ruským** do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky, s termínom začatia činnosti od **1. septembra 2017**. Vzdelávacie štandardy pre vyučovací predmet „ruský jazyk a literatúra pre primárne a pre nižšie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovaním ruského jazyka“ boli schválené 27. februára 2018.

Podmienky pre používanie menšinových jazykov

Ad. 1.1. bod 16 :

Podľa platnej právnej úpravy SR základnou jednotkou územnej pôsobnosti, ktorá sa uplatňuje v prípade ustanovení zákona o menšinových jazykoch v platnom znení, je obec. To znamená, že dotknuté ustanovenia zákona sa týkajú obcí, zoznam ktorých je ustanovený v nariadení vlády SR č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania SR patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20% obyvateľstva.

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 zákona o menšinových jazykoch v platnom znení, podmienkou používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku je, aby občania patriaci k národnostnej menšine trvalým pobytom v obci tvorili podľa výsledkov dvoch po sebe nasledujúcich sčítaní obyvateľov najmenej 15 % obyvateľov. Táto podmienka sa uplatňuje v súčinnosti s ustanovením § 7c ods. 1 zákona o menšinových jazykoch, podľa ktorého sa pod dvomi po sebe nasledujúcimi sčítaniami obyvateľov rozumejú sčítania obyvateľov, ktorých výsledky boli vyhlásené po 1. júli 2011.

Vzhľadom na skutočnosť, že pri interpretácii uvedených ustanovení zákona o menšinových jazykoch dochádza často k nejasnostiam, je potrebné uviesť nasledovné:

Nariadenie č. 221/1999 Z. z. vychádza z výsledkov Sčítania obyvateľov domov a bytov z roku 1991. Nariadenie č. 221/1999 Z. z. bolo vydané podľa § 2 ods. 2 zákona o menšinových jazykoch, ktoré ustanovilo zoznam obcí, v ktorých tvoria podľa posledného sčítania obyvatelia národnostných menšín najmenej 20 % obyvateľstva (vzhľadom na to, že uvedené znenie zákona bolo prijaté v roku 1999, tak posledným Sčítaním obyvateľov domov a bytov sa rozumie Sčítanie obyvateľov, domov a bytov z roku 1991). Zákom č. 204/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení zákona č. 318/2009 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, došlo k zmene ustanovenia § 2 ods. 1 v spojitosti s § 2 ods. 2 tak, že právo používať jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku majú občania SR v obciach, v ktorých obyvatelia národnostných menšín tvoria najmenej 15 % obyvateľstva podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaní obyvateľov. Táto okolnosť však nastane až po vyhlásení výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Podľa § 7c ods. 2 zákona o menšinových jazykoch sa ustanovenie § 2 ods. 1 nevzťahuje na tie obce, ktoré sú uvedené v nariadení vlády Slovenskej republiky podľa § 2 ods. 2 platného a účinného k 1. júlu 2011, pričom tieto obce právo používať jazyk národnostnej menšiny stratia, ak podľa výsledkov troch po sebe nasledujúcich sčítaní obyvateľov po 1. júli 2011 občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, ani jedenkrát netvoria v obci najmenej 15 % obyvateľov.

V zmysle platnej legislatívy týkajúcej sa používania jazykov národnostných menšín je potrebné naďalej, až do prijatia nového nariadenia vlády v roku 2021, postupovať podľa nariadenia č. 221/1999 Z. z. Z uvedeného vyplýva, že nie je možné meniť rozsah práv týkajúcich sa používania jazykov národnostných menšín pred prijatím novej právnej úpravy. V obciach vymedzených v nariadení č. 221/1999 Z. z. môžu používať jazyk príslušnej národnostnej menšiny osoby vymedzené v článku V tohto metodického usmernenia, a to vždy príslušný jazyk národnostnej menšiny, ktorá v tejto obci žije a spĺňa uvedeným zákonom stanovené podmienky. Ak v obci spĺňajú tieto podmienky viaceré národnostné menšiny, môžu sa ich jazyky používať paralelne.

Zoznam obcí je členený podľa jednotlivých národnostných menšín, teda zahŕňa zoznam obcí, v ktorých občania SR patriaci k maďarskej, nemeckej, rómskej, rusínskej a ukrajinskej národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva. Pre posúdenie, či sa na danú obec vzťahujú ustanovenia zákona o menšinových jazykoch s územnou pôsobnosťou, je potrebné overiť, či sa nachádza v zozname obcí uvedenom v nariadení č. 221/1999 Z. z., ako aj v zozname pre ktorú národnostnú menšinu.

Ad. 1.1. bod 16:

Ministerstvo kultúry SR považuje vetu „V obciach zaradených do zoznamu nemajú sídlo žiadne regionálne orgány“ za irelevantnú na uplatnenie súčasného percentuálneho prahu 20 % a tiež v zákone o používaní jazykov národnostných menšín ustanoveného 15 % prahu, ktorý sa ešte len bude aplikovať v praxi po vyhlásení výsledkov Sčítania obyvateľov v roku 2021. To, že v obciach zaradených do zoznamu podľa súčasne platného nariadenia vlády SR č. 534/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva, (ďalej len „zoznam“) nemajú sídlo žiadne regionálne orgány neznamena, že právo používať jazyky národnostných menšín v týchto obciach nie je zaručené. Právo používať menšinový jazyk v týchto obciach, podľa príslušných vnútroštátnych predpisov, a to aj napriek tomu, že v prevažnej väčšine obcí podľa zoznamu

nesídlia žiadne regionálne orgány, je zaručené. Informácia, že vo všetkých obciach uvedených v zozname nemajú sídlo žiadne regionálne orgány, je podľa MK SR zavádzajúca. V zozname sú okrem iných zaradené aj obce: Senec, Dunajská Streda, Galanta, Komárno, Nové Zámky, Rimavská Sobota, Rožňava. Napríklad v Komárne sídli Regionálna veterinárna a potravinová správa Komárno, Štúrova 5, 941 05 Komárno, v Rimavskej Sobote sídli Regionálna veterinárna a potravinová správa Rimavská Sobota, Kirejevská 1127, 979 01 a v Rožňave Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Špitálska 2212/3, 048 01 Rožňava.

Ad. 1.1. bod 16:

Ministerstvo kultúry SR navrhuje zosúladiť vetu: „Neexistujú žiadne obce pre bulharčinu, chorvátčinu alebo poľštinu a iba jedna pre nemčinu“ so zreteľom na znenie článku 10 ods. 1 Charty, ktorý sa týka Správnych orgánov a verejných služieb: „V správnych celkoch štátu, **kde počet užívateľov regionálnych alebo menšinových jazykov sídliačich na tomto území odôvodňuje prijatie nižšie uvedených opatrení, a podľa situácie každého z jazykov** sa zmluvné strany zaväzujú, ak je to možné.“, aplikovať tento článok v praxi.

Ad. 1.1. bod 19 :

V priebehu roka 2017 zostavil Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity jazykovú mapu rómskych komunít na Slovensku. Cieľom zberu údajov k jazykovej mape bolo získať aktuálnu predstavu o aktívnom používaní rómskeho jazyka v SR. Vo vzťahu k vzdelávaniu získané údaje poskytujú možnosť, resp. nárokovateľnosť/využitelnosť jazykového bilingvizmu, rozvoj a podporu škôl s vyučovacím jazykom rómskym (v budúcnosti) na základe reálnej aktívnej komunikácie rómskej komunity v rómskom jazyku.

(Pozri: <http://www.minv.sk/?romske-komunity-uvod>, <https://dennikn.sk/898985/slovincinu-mozu-ucit-ako-cudzi-jazyk-nova-mapa-ukazuje-kde-sa-miesa-s-romcinou>.)

Konzultácia

Ad. 1.1. bod 20 :

Štatút Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny bol zmenený uznesením č. 193/2018 Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť z 22. mája 2018. Zmenou štatútu nadobudol hlasovacie právo každý člen za národnostnú menšinu, čo predstavuje zmenu oproti predchádzajúcemu obdobiu, kedy mala každá národnostná menšina 1 hlas bez ohľadu na počet členov. Touto zmenou zástupcovia národnostných menšín nadobudli vo výbore celkovo 23 hlasov. Podľa zmeneného štatútu členovia výboru za ústredné orgány štátnej správy majú spolu s predsedom výboru 9 hlasov. Preto nie je možné, aby došlo k situácii, že budú mať vyšší počet hlasov ako členovia výboru pre národnostné menšiny. Nový štatút tak od r. 2018 zvýšil úroveň aktívnej participácie všetkých členov na riešení otázok týkajúcich sa príslušníkov národnostných menšín.

Ad. 1.1. bod 24 :

Dňa 30. 11. 2019 boli Ministerstvom školstva SR schválené dva dodatky k Štátnemu vzdelávaciemu programu pre základné školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín - Rámcový učebný plán s prihliadnutím na možnosť výberu prvého cudzieho jazyka v primárnom vzdelávaní. Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny je platný od 1. 9. 2020 začínajúc 1. až 3. ročníkom.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov súdnymi orgánmi

Ad. 1.1. bod 30 :

Vo vzťahu k implementácii článku 9 ods. 1 písm. a (ii) Charty poukazujeme na Výkladovú správu k Charte, ktorá upravuje „Tak ako odseky b.ii. a c.ii. sa odsek 1.a.ii vychádza z úvahy, že dokonca aj keď užívatelia regionálneho alebo menšinového jazyka sú schopní hovoriť aj štátnym jazykom a keď sú v situácii, keď sa majú obhajovať pred súdom, môžu pocítiť potrebu vyjadriť sa v jazyku, ktorý je im emocionálne najbližší, alebo ktorým hovoria plynulejšie. Bolo by v rozpore s účelom tejto charty, keby jej použitie bolo obmedzené na situácie praktickej potreby. Na druhej strane tým, že toto opatrenie presahuje striktné vymedzený ľudskoprávny aspekt, ktorý uvádza v účinnosť slobodný výber obžalovaného a vyžaduje si to zabezpečiť možnosti v súlade s jeho alebo jej rozhodnutím, sa považuje za rozumné umožniť štátom, aby uvážili či ho akceptujú alebo nie a obmedzili jeho uplatnenie na určité súdne obvody.“

Právna úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku SR (zákon č. 301/2005 Z. z., ďalej len „TP“) upravuje podmienky pre povinné pribratie tlmočníka do konania, v prípade ak obvinený vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie. Táto právna úprava sa vzťahuje na akýkoľvek jazyk, nielen na jazyky regionálnych alebo národnostných menšín.

Uvedenú právnu úpravu nie je možné považovať za obmedzenie len na situácie praktickej povahy, nakoľko obvinený má právo rozhodnúť sa, či ovláda slovenský jazyk ako jazyk konania dostatočným spôsobom na to, aby vedel hájiť svoje záujmy. V prípade vyhlásenia o neovládaní slovenského jazyka sa ďalej neskúma do akej miery je obvinený schopný komunikovať v tomto jazyku, ale povinne sa do konania priberá tlmočník/prekladateľ. Toto ustanovenie TP je potrebné preto vykladať tým spôsobom, že obvinenému je ponechané slobodné rozhodnutie a je na jeho vlastnom uvážení, či ovláda štátny jazyk na takej úrovni, aby bol jazykom konania alebo nie, a preferuje možnosť vedenia konania v inom jazyku, resp. za účasti tlmočníka/prekladateľa.

Ak sa obvinený rozhodne, že ovláda slovenský jazyk na dostatočnej úrovni, tak sa konanie následne vedie v tomto jazyku. Pre zabezpečenie náležitého uplatnenia práv obvineného v konaní je však zavedený korektív prostredníctvom ustanovenia § 28 ods. 2 TP, ktorý ustanovuje povinné pribratie tlmočníka/prekladateľa, ak je v priebehu konania orgánom zistené, že obvinený, napriek vyhláseniu neovláda jazyk konania dostatočne pre riadne uplatnenie práv vyplývajúcich z jeho postavenia v trestnom konaní.

Vo vzťahu k prekladom právnych predpisov do jazykov národnostných menšín doplníme, že 25. januára 2019 bolo podpísané Memorandum o spolupráci so splnomocnencom vlády pre národnostné menšiny, predmetom ktorého je koordinovaná, systematická spolupráca pri prekladoch právnych predpisov do jazykov národnostných menšín a ich zverejňovaní na portáli právnych predpisov SR Slov-Lex. V súčasnosti sú na portáli zverejnené právne predpisy v maďarskom, nemeckom, ukrajinskom, rómskom a rusínskom jazyku.

Ad. 1.1. bod 33 :

Zákonom č. 55/2019 Z. z., ktorým bol zmenený a doplnený zákon č. 513/2009 Z. z. o dráhach a ktorý nadobudol účinnosť 15. marca 2019, je uložená povinnosť manažérovi infraštruktúry, aby v lehote do 31. decembra 2019 zabezpečil označenie okrem železničných staníc aj železničných zastávok, na ktorých sa vykonáva pravidelná osobná doprava, v jazyku

národnostných menšín v obciach podľa §2 ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení zákona č. 2014/2011 Z. z.

V zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín, kde sa uvádza „V obci podľa § 2 ods. 1 sa popri názve obce v štátnom jazyku uvádza aj označenie obce v jazyku menšiny, a to na dopravných značkách označujúcich začiatok obce a koniec obce, budovách orgánov verejnej správy alebo rozhodnutiach vydaných v jazyku menšiny, ak je takéto označenie uvedené v nariadení vlády podľa § 2 ods. 2.“

Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny podotýka, že na základe novely vyhlášky Ministerstva vnútra SR (ďalej len „MV SR“) č. 9/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. februára 2018, bola zavedená jednotná forma označení obcí na dopravných značkách v štátnom jazyku a jazyku národnostných menšín.

Ad. 1.1. bod 34:

Podľa ustanovenia § 9 zákona o štátnom jazyku Slovenskej republiky v platnom znení vykonáva Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) dohľad nad dodržiavaním povinností stanovených týmto zákonom. A tým je aj § 3a zákona č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku, ktorý stanovuje, že v štátnom jazyku sa uvádzajú názvy obcí a ich častí, názvy ulíc a iných verejných priestranstiev, iné geografické názvy, ako aj údaje na štátnych mapových dielach vrátane katastrálnych máp. Tým nie je dotknuté používanie jazykov národnostných menšín podľa osobitného predpisu. Osobitným predpisom sa rozumie zákon o menšinových jazykoch, v tomto prípade ide o § 4. MK SR nevykonáva inšpekciu, ale zákonný dohľad nad vykonávaním zákona o štátnom jazyku č. 270/1995 Z.z. v platnom znení. MK SR postupuje pri zákonomnom dohľade výhradne podľa vymedzených právomocí ako aj podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov, pričom svoje kompetencie neprekračuje.

Ad. 1.1. bod 35 :

Vychádzajúc z aktuálnej situácie dôležitým krokom v oblasti zvyšovania jazykových kompetencií v menšinových jazykoch je príprava a zabezpečenie jazykovej prípravy štátnych zamestnancov, ktorá sa od roku 2019 realizuje ako súčasť programu Rozvoj maďarsko-slovenskej a rusínsko-slovenskej bilingválnej kompetencie z administratívnych žánrov. Tento program vznikol na základe spolupráce splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny s MV SR, Fakultou stredoeurópskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a Ústavom rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity v Prešove. Vzdelávací program v rozsahu 40 hodín sa venuje najmä komunikácii a rétorike, bilingválnej úradnej korešpondencii, pravopisu a metodike prekladu.

V roku 2017 sa Odborná komisia pre aplikáciu zákona o menšinových jazykoch zaoberala tvorbou Metodického usmernenia k citovanému zákonu, ktorého vypracovanie vláda SR uložila vedúcemu úradu vlády SR a splnomocnencovi uznesením vlády SR k Správe o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky za obdobie rokov 2015 – 2016. Metodické usmernenie plní podľa § 7a ods. 1 zákona o menšinových jazykoch úlohu praktickej príručky pri riešení konkrétnych otázok z aplikačnej praxe zákona č. 184/1999 Z. z., podľa ktorého Úrad vlády SR poskytuje odbornú a metodickú pomoc orgánom v pri vykonávaní tohto zákona.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov v kultúrnych aktivitách a zariadeniach

Ad. 1.1. bod 41:

K informácii a hodnoteniu vo vzťahu k Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, ktorý vznikol na základe zákona č. 138/2017 Z. z. dopĺňame, že fond ďalej len „FPKNM“) vznikol 1. júla 2017.

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov v ekonomickom živote

Ad. 1.1. bod 43:

K analýze zákona o štátnom jazyku si dovoľujeme upresniť, že nový názov predmetnej právnej úpravy znie: „zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov“.

Ad. 1.1. bod 44:

Právny poriadok SR neobmedzuje používanie menšinových jazykov v dokumentoch týkajúcich sa sociálneho a ekonomického života, najmä zmlúv o zamestnaní a technických dokumentov. Zákon o štátnom jazyku v platnom znení v ustanovení § 8 ods. 5 zakotvuje, že „v konaní pred orgánmi a právnickými osobami podľa § 3 ods. 1 o zmluvách upravujúcich záväzkové vzťahy sa uznáva popri znení v štátnom jazyku aj znenie zmlúv v inom oficiálnom jazyku Európskej únie. V prípade vzniku nejasností alebo rozporov platí znenie zmluvy v štátnom jazyku.“ To znamená, že súčasný právny rámec umožňuje vypracovať zmluvu v jazyku národnostnej menšiny a takáto zmluva má svoj význam až do momentu sporného výkladu tejto zmluvy. Až v prípade, že nastane spornosť výkladu zmluvy, je rozhodujúce znenie v štátnom jazyku.

MV SR/Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v roku 2018 v rámci implementácie národného projektu „Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I. (ďalej len „NP PRIM“) prijal dočasné vyrovnávacie opatrenie v súlade s § 8a zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a to zavedením povinnosti preferenčného zamestnávania rómskych uchádzačov pri výbere asistenta učiteľa v materskej škole a odborného zamestnanca v materskej škole podľa zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Je uplatňované počas trvania NP PRIM, t. j. do 31. 12. 2020, s tým, že sa predpokladá zvýšený počet prípadov uplatňovania tohto DVO v prvom roku implementácie NP PRIM.

1.2 Postavenie jednotlivých regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike

Ad. 1.2. bod 52:

Navrhujeme doplniť nasledovné: „Čeština ako jazyk spĺňajúci požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka sa môže používať v konaní pred súdmi a v úradnom styku v rozsahu vymedzenom zákonom o štátnom jazyku.“

Ad. 1.2. bod 54:

Je potrebné upozorniť, na to že v sledovanej oblasti sú k dispozícii novšie informácie, ktoré sú súčasťou Správy o stave používania jazykov národnostných menšín na území SR za obdobie rokov 2017 – 2018, ktorú 9. januára 2019 uznesením č. 10 schválila vláda SR. Predmetná správa priniesla nové údaje o vydávaní a zverejňovaní všeobecných záväzných nariadení obce v jazyku národnostnej menšiny. Zatiaľ čo v rokoch 2015 a 2016 boli zverejňované v štátnom jazyku, ako aj v jazyku národnostnej menšiny v 6 (1 %) obciach s maďarskou národnostnou menšinou a v ďalších 28 obciach (5 %) boli aj v jazyku národnostnej menšiny zverejňované čiastočne, v rokoch 2017 a 2018 to bolo už v 14 (3 %) obciach úplne a v 45 (9 %) čiastočne, čiže v tejto oblasti došlo k nárastu o 6 % (na 12 %).

Menej ako polovica dotknutých obcí vedie register v maďarskom jazyku. Približne polovica dotknutých obcí zverejňuje aj všeobecné informácie v maďarčine. Maďarčina sa používa aj na značkách miest, úradných značkách verejných orgánov (vrátane označenia miesta) na základe opatrenia Ministerstva dopravy a výstavby SR na označenie železničných staníc a od 1. januára 2020 sa bude používať aj označenie železničných zastávok.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVŠ SR“) upozorňuje na chybu v texte Výboru expertov Charty „V roku 2017 bol do Ústredného výboru pre otázky Národného inštitútu vzdelávania zaradený zástupca maďarských jazykových škôl.“ Výbor expertov Charty poukazuje na školy s vyučovacím jazykom maďarským, nakoľko jazykové školy podľa §53 Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: Jazyková škola poskytuje jazykové vzdelávanie v cudzích jazykoch podľa vzdelávacieho programu, organizuje aj vyučovanie cudzích jazykov s odborným zameraním a pripravuje na prekladateľskú a tlmočnickú činnosť. MŠVVŠ SR rovnako nemá vedomosť o existencii Ústredného výboru pre otázky Národného inštitútu vzdelávania. Medzi priamo riadené organizácie MŠVVŠ SR patrí napríklad Štátny pedagogický ústav.

Ad. 1.2. bod 54:

Ministerstvo kultúry SR navrhuje doplniť a preformulovať znenie 19. vety v bode 54 Správy výboru expertov takto: „Výboru expertov bolo oznámené, že dopravné značky s označením obcí v jazyku národnostných menšín inštalované podľa vnútroštátnych právnych predpisov sú v ojedinelých prípadoch predmetmi vandalizmu, ako napríklad v Dunajskej Strede/Dunaszerdahely v roku 2017.“

Navrhujeme doplniť presné údaje o počte hodín verejnoprávneho rozhlasového vysielania v maďarskom jazyku za rok 2017 – bolo to 4 392 hodín a tiež údaj, že k 31. decembru 2018 evidovalo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky 48 titulov periodickej tlače vydávanej v maďarskom jazyku. Uvedenie týchto údajov navrhujeme z dôvodu úplnosti správy, keďže pri ostatných menšinových jazykoch to uvedené je.

Ad. 1.2. bod 56:

V školskom roku 2018/2019 je v sieti „štátna“ základná škola s vyučovaním rómskeho jazyka: Základná škola, Kružlová 103 (okres Svidník). Zriaďovateľom je obec.

Akademický rok 2019/2020 - Nový študijný program pedagogického zamerania – Rómsky jazyk, literatúra a reálie: Prešovská univerzita v Prešove akreditoval nový študijný program pedagogického zamerania – Rómsky jazyk, literatúra a reálie v študijnom odbore Učiteľstvo akademických predmetov. Výsledkom tejto aktivity je snaha o prípravu učiteľov, ktorí by

boli schopní kvalifikovane vyučovať rómsky jazyk na základných a stredných školách na Slovensku. Aktuálne v tomto smere Prešovská univerzita poskytuje vzdelávanie pre maďarskú národnostnú menšinu, rusínsku národnostnú menšinu a ukrajinskú národnostnú menšinu.

Ad. 1.2. bod 57:

Podľa §12 Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: Deťom a žiakom občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám sa zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku za podmienok ustanovených týmto zákonom. Súčasťou výchovy a vzdelávania v základných školách a stredných školách s iným vyučovacím jazykom, ako je štátny jazyk, je aj povinný vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra v rozsahu vyučovania potrebného na jeho osvojenie.

Podľa odseku 3 sa pre deti a žiakov občanov patriacim k národnostným menšinám výchova a vzdelávanie zaručuje:

- a) v školách a v triedach, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku príslušnej národnostnej menšiny,
- b) v školách a v triedach, v ktorých je jedným z vyučovacích predmetov jazyk národnostnej menšiny a vyučovacím jazykom ostatných vyučovacích predmetov je štátny jazyk; v týchto školách a v triedach sa môžu niektoré predmety vyučovať v jazyku národnostnej menšiny, najmä výtvarná výchova, hudobná výchova, telesná výchova,
- c) v školských zariadeniach, v ktorých sa výchova uskutočňuje v jazyku národnostnej menšiny.

Na základe toho v školách:

- a) s vyučovacím jazykom národnostných menšín sa výučba uskutočňuje v jazyku národnostnej menšiny. Okrem predmetov slovenský jazyk a literatúra, a cudzie jazyky všetky predmety sa vyučujú v jazyku NM.
- b) v školách s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny sa vyučuje jazyk národnostnej menšiny, ale môžu aj niektoré ďalšie predmety vyučovať v jazyku národnostnej menšiny podľa personálnych podmienok školy, podľa náročnosti predmetu.

Ad. 1.2. bod 58:

Vzhľadom na skutočnosť, že v správe je informácia len o zastúpení srbskej menšiny vo Výbore, je vhodné uviesť, že v uvedenom výbore má svojich zástupcov 13 národnostných menšín. Členmi výboru sú 5 zástupcovia maďarskej národnostnej menšiny, 4 zástupcovia rómskej národnostnej menšiny, po 2 zástupcovia českej, rusínskej a ukrajinskej národnostnej menšiny a jedného zástupcu má nemecká, poľská, moravská, ruská, bulharská, chorvátska, židovská a srbská národnostná menšina.

Navrhujeme v časti týkajúcej sa srbsčiny doplniť údaj, že za rok 2017 verejnoprávny rozhlas vysiela 5 hodín v srbskom jazyku. Dôvodom je taktiež úplnosť správy, keďže tento údaj pri srbskom jazyku, na rozdiel od ostatných menšinových jazykov, absentuje.

Ad. 1.2. bod 59:

Pozri informácie uvedené k bodu 57.

Ad. 1.2. bod 60:

Pozri informácie uvedené k bodu 1.

Kapitola 2: Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a odporúčania

2.1 Bulharčina

2.1.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu bulharčiny

12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v bulharčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
12.1.c	podporovať prístup v bulharčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	

Ad. 2. bod 2.1.1:

K záväzku vyplývajúcej z čl. 12.1.b „podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v bulharčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania“, ku ktorému Výbor expertov neprijal žiadny záver uvádzame, že tento záväzok je splnený, keďže o takúto podporu možno žiadať z Audiovizuálneho fondu (ďalej len „AVF“) v rámci programu 2 - Distribúcia a iné uvádzanie audiovizuálnych diel na verejnosti, podprogramu 2.1.2 - Distribúcia zahraničných kinematografických diel v SR vrátane zabezpečenia výroby slovenského znenia.

2.2 Chorvátčina

2.2.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu chorvátčiny

12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v chorvátčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
12.1.c	podporovať prístup v chorvátčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	

Ad. 2. bod 2.2.1:

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 12.1.b uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

2.4 Nemčina

2.4.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu nemčiny

12.1.c	podporovať prístup v nemčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
--------	---	--	--	--	--	---

2.6 Poľština

2.6.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu poľštiny

12.1.c	podporovať prístup v poľštine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	
--------	--	--	--	--	---	--

2.7 Rómčina

2.7.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rómčiny

12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v rómčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
12.1.c	podporovať prístup v rómčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓

2.8 Rusínčina

2.8.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rusínčiny

12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v rusínčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓
--------	---	--	--	--	--	---

2.10 Ukrajínčina

2.10.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu ukrajínčiny

12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v ukrajínčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	
12.1.c	podporovať prístup v ukrajínčine k dielam vyhotoveným v iných jazykoch prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania				=	

Ad. 2. bod 2.10.1:

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 12.1.b uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

K uvedeným článkom:

V rámci dotačného programu Úradu vlády SR Kultúra národnostných menšín (do konca roku 2017) a FPKNM (od začiatku roku 2018) bolo a je možné žiadať o podporu projektu zameraného na preklad literatúry v rámci podprogramu určeného na podporu vydávania neperiodickej tlače.

Konkrétne v rámci dotačného programu Kultúra národnostných menšín išlo o podprogram 1: zachovanie, vyjadrenie, ochrana a rozvoj identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín,

v rámci ktorého bolo možné podporiť – 1.1.edičnú činnosť, podporu periodickej a neperiodickej tlače, zvukových a multimedialných nosičov a elektronických výstupov.

V rámci FPKNM bolo a je možné žiadať o podporu projektu zameraného na prostredníctvom Programu 2: Podpora literárnej, nakladateľskej a vydavateľskej činnosti (konkrétne 2.3 neperiodická tlač – zámerom je podpora vydávania knižných publikácií zameraných na podporu rozvoja kultúry a jazyka národnostných menšín. Podporujú sa iba diela, ktoré sú v rukopise, resp. sú vytvorené. Podpora je určená najmä na:

- a) vydávanie pôvodnej tvorby národnostných autorov v jazyku národnostnej menšiny, ako aj ich preklady do slovenského jazyka,
- b) vydávanie knižných publikácií pre deti a mládež,
- c) vydávanie prekladovej literatúry zo slovenského jazyka do jazyka národnostnej menšiny a z jazyka národnostnej menšiny do slovenského jazyka,
- d) vydávanie umeleckých monografií miest a obcí a ich kultúrnych pamiatok s dôrazom na ich význam pre rozvoj kultúry a jazyka národnostných menšín,
- e) vydávanie umenovednej, odbornej a spoločensko-vednej literatúry, výberových reedícií diel chýbajúcich na knižnom trhu,
- f) vydávanie výberových prekladov významných diel svetovej literatúry do jazyka národnostnej menšiny.)

Z uvedeného vyplýva, že podpora prístupu v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v jazyku národnostnej menšiny a naopak prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulovania je zabezpečená. Príklady podporených projektov, ktorých výstupom bol preklad literárneho diela, sa nachádzajú v prílohe č. 1

2.4 Nemčina

2.4.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu nemčiny

10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia nemčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v nemčine				=	
10.2.b	možnosť pre používateľov nemčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v nemeckom jazyku				=	
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v nemčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v nemčine				=	
10.2.f	používanie nemčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí				=	
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v nemčine		=			
10.3.c	umožniť používateľom nemčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v nemeckom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie			=		
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti nemčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					=
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v nemčine	=				

2.5 Maďarčina

2.5.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu maďarčiny

10.1.a ii	zabezpečiť, aby príslušníci miestnych pobočiek vnútroštátnych orgánov používali maďarčinu vo svojich vzťahoch s osobami, ktoré sa na ne obracajú v maďarčine		=			
10.2.a	používať maďarský jazyk v rámci regionálneho alebo miestneho orgánu		=			
10.2.b	možnosť pre používateľov maďarčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v maďarskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v maďarčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v maďarčine		=			
10.2.f	používanie maďarčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v maďarčine		=			
10.3.b	umožniť používateľom maďarčiny predložiť žiadosť a dostať odpoveď od poskytovateľov verejných služieb v maďarčine		=			
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie		=			
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti maďarčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					=
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v maďarčine	=				

2.7 Rómčina

2.7.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rómčiny

10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia rómčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v rómčine				=	
10.2.b	možnosť pre používateľov rómčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v rómskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v rómčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v rómčine				=	
10.2.f	používanie rómčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			
10.3.c	umožniť používateľom rómčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v rómskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie			=		
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti rómčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					✓
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v rómčine	=				

2.8 Rusínčina

2.8.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rusínčiny

10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia rusínčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v rusínčine		=			
10.2.b	možnosť pre používateľov rusínčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v rusínskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v rusínčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v rusínčine				=	
10.2.f	používanie rusínčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			

10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v rusínčine		=			
10.3.c	umožniť používateľom rusínčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v rusínskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie		=			
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti rusínčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v rusínčine	=				

2.10 Ukrajinjčina

2.10.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu ukrajinjčiny

10.1.a iii	zabezpečiť, aby používatelia ukrajinjčiny mohli predkladať ústne alebo písomné žiadosti miestnym pobočkám vnútroštátnych orgánov a dostávať odpoveď v ukrajinjčine				=	
10.2.b	možnosť pre používateľov ukrajinjčiny predkladať ústne alebo písomné žiadosti regionálnemu alebo miestnemu orgánu v ukrajinskom jazyku		=			
10.2.c	uverejňovanie úradných dokumentov regionálnymi orgánmi aj v ukrajinjčine				=	
10.2.d	uverejňovanie úradných dokumentov miestnymi orgánmi aj v ukrajinjčine				=	
10.2.f	používanie ukrajinjčiny miestnymi orgánmi pri rokovaní v rámci zasadnutí		=			
10.2.g	použitie alebo prijatie, v prípade potreby spolu s názvom v úradnom jazyku, označenie miest v ukrajinjčine		=			
10.3.c	umožniť používateľom ukrajinjčiny predkladať žiadosti poskytovateľom verejných služieb v ukrajinskom jazyku				=	
10.4.a	zabezpečiť preklad alebo tlmočenie			=		
10.4.c	vyhovieť žiadostiam zamestnancov verejných služieb, ktorí majú znalosti ukrajinjčiny, aby boli zamestnávaní na území, kde sa tento jazyk používa					=
10.5	umožniť používanie alebo prijatie priezviska v ukrajinjčine	=				

K uvedeným článkom:

V tabuľkách k jednotlivým jazykom boli v časti Správne orgány a verejné služby viaceré položky označené za nesplnené. Je potrebné upozorniť, na to že v sledovanej oblasti sú k dispozícii novšie informácie, ktoré sú súčasťou Správy o stave používania jazykov národnostných menšín na území SR za obdobie rokov 2017 – 2018. Podľa zistení uvedenej správy došlo v prípade obcí k zlepšeniu stavu používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku u každej národnostnej menšiny. Najväčší pokrok bol dosiahnutý pri používaní jazyka maďarskej národnostnej menšiny, ako aj pri používaní rusínskeho, rómskeho a ukrajinského jazyka. Napríklad u rómskej národnostnej menšiny sa výrazne zvýšil počet zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny z 10 na 27 %. Taktiež v oblasti štátnej správy nastali niektoré pozitívne zmeny týkajúce sa používania menšinových jazykov v úradnom styku.

V tejto súvislosti je rovnako potrebné uviesť, že zákon o menšinových jazykoch pre používanie jazykov národnostných menšín v úradnom styku ustanovuje, že ak občania SR, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a splňajú stanovené kvórum, majú právo v tejto obci používať v úradnom styku jazyk menšiny. Zoznam ustanovuje nariadenie vlády č. 534/2011 Z. z., v ktorom sú zahrnuté obce, v ktorých žijú občania SR hlásiaci sa k maďarskej, rómskej, rusínskej, ukrajinskej a nemeckej národnostnej menšine. Pre tieto jazyky v obciach podľa uvedeného nariadenia platí, v nich občania môžu komunikovať v ústnom a písomnom

styku pred orgánom miestnej štátnej správy, orgánom územnej samosprávy a územnou samosprávou zriadenou právnickou osobou (ďalej len „orgán verejnej správy“) vrátane predkladania písomných listín a dôkazov aj v jazyku menšiny a orgán verejnej správy poskytne odpoveď na podanie napísané v jazyku menšiny okrem štátneho jazyka aj v jazyku menšiny. Rozhodnutie orgánu verejnej správy v správnom konaní v obci podľa uvedeného nariadenia sa v prípade, ak sa konanie začalo podaním v jazyku menšiny alebo na požiadanie, vydáva okrem štátneho jazyka v rovnopise aj v jazyku menšiny. Rodný list, sobášny list, úmrtný list, povolenia, oprávnenia, potvrdenia, vyjadrenia a vyhlásenia v obci podľa nariadenia sa na požiadanie vydávajú dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku menšiny. Označenie orgánu verejnej správy umiestnené na budovách sa v týchto obciach uvádza popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny. Orgán verejnej správy v nich poskytuje občanom úradné formuláre vydané v rozsahu jeho pôsobnosti na požiadanie dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku menšiny.

Pre rokovanie orgánu verejnej správy v obci podľa uvedeného nariadenia vlády sa môže uskutočňovať aj v jazyku menšiny, ak s tým súhlasia všetci prítomní. Poslanec obecného zastupiteľstva v takejto obci má právo používať na rokovaní tohto orgánu jazyk menšiny. Ostatní účastníci rokovania obecného zastupiteľstva môžu používať jazyk menšiny, ak s tým súhlasia všetci prítomní poslanci obecného zastupiteľstva a starosta obce. Tlmočenie zabezpečí obec. Úradná agenda, najmä zápisnice, uznesenia, štatistiky, evidencie, bilancie, informácie určené pre verejnosť a agenda cirkví a náboženských spoločností určená pre verejnosť okrem matriky, sa v obci podľa predmetného nariadenia vlády môže viesť popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny.

Pre obce, ktoré sa nenachádzajú v predmetnom nariadení vlády platí, že občania SR republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine, môžu v úradnom styku v obci, ktorá nespĺňa podmienky podľa nariadenia vlády č. 534/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 221/1999 Z. z. pri ústnej komunikácii používať jazyk menšiny, ak s tým zamestnanec orgánu verejnej správy a osoby zúčastnené na konaní súhlasia. Rovnaké ustanovenia platí aj pre ostatné jazyky národnostných menšín na území SR (bulharský, chorvátsky a poľský – používanie českého jazyka v úradnom styku upravuje osobitný zákon). Na základe uvedeného považujeme úlohy týkajúce sa čl. 10 za čiastočne (v nadväznosti na informácie zo Správy o stave používania jazykov národnostných menšín na území SR za obdobie rokov 2017 – 2018) alebo formálne splnené.

Najnovšie informácie o aktuálnom stave aplikačnej praxe zákona o menšinových jazykoch orgánmi územnej samosprávy a štátnej správy sú dostupné v Správe o stave používania jazykov národnostných menšín na území SR v období rokov 2017 – 2018. Správa je k dispozícii online: <https://www.narodnostnemensiny.gov.sk//spravy-a-koncepcne-materialy/>

2.11 Jidiš

2.11.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu jidiš

Ad. 2. bod 2.11:

Ku kapitole 2.11: pozri informácie uvedené k bodu 1.

2.1 Bulharčina

2.1.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu bulharčiny

11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v bulharčine				=	
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v bulharčine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v bulharskom jazyku			↗		

Ad. 2. bod 2.1.1:

Záväzok vyplývajúci z čl. 11.1.bii „podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v bulharčine“ a z čl. 11.1.cii „podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v bulharčine“ boli vyhodnotené ako nesplnené.

S takýmto vyhodnotením však nemožno súhlasiť z dôvodu, že v rámci FPKNM je možné žiadať o podporu v rámci programu 2 - Podpora literárnej, nakladateľskej a vydavateľskej činnosti, podprogramu 2.4.3. – Vznik alebo vývoj národnostného rozhlasového/televízneho vysielania a v rámci podprogramu 2.4.4. - Vznik alebo vývoj národnostných kultúrnych projektov realizovaných prostredníctvom internetu sa možno uchádzať aj o podporu vzniku alebo vývoja internetového národnostného rozhlasového/televízneho vysielania. Podľa údajov uvedených v predloženej správe (str. 5) táto vychádza zo situácie, ktorá prevládala v čase návštevy výboru expertov na mieste v Slovenskej republike v decembri 2018. FPKNM vznikol 1. júla 2017 na základe zákona č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Sme preto toho názoru, že vyššie citované záväzky Slovenskej republiky boli v decembri 2018 splnené.

Rovnako považujeme za splnený záväzok vyplývajúci z čl. 11.1.ei „podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v bulharčine“ (výborom expertom vyhodnotený ako „nesplnený“), keďže je možné uchádzať sa o podporu takýchto aktivít z FPKNM, z Programu 2, podprogramu 2.2. – Periodická tlač.

K záväzku vyplývajúcemu z čl. 11.1.fii „uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v bulharskom jazyku“, ktorý výbor expertov vyhodnotil ako formálne splnený uvádzame, že podľa nášho názoru je splnený. Výbor expertov na str. 21 správy uvádza „Na audiovizuálne produkcie v bulharskom jazyku je možné uplatniť aj existujúce všeobecné opatrenia pre finančnú pomoc – najmä Audiovizuálny fond – (11.1.fii). Výbor expertov však nebol informovaný o žiadnych príkladoch implementácie; považuje preto záväzok za formálne splnený.“ Sme toho názoru, že záväzok štátu vytvoriť mechanizmus finančnej podpory audiovizuálnej koprodukcii v menšinovom jazyku je splnený. Štát však nemôže niesť zodpovednosť aj za to, či je o tento ním vytvorený mechanizmus záujem, resp. či predložené žiadosti dosiahnu takú kvalitu aby boli za zákonných a nediskriminačných podmienok (ktoré štát garantuje) podporené.

2.2 Chorvátčina

2.2.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu chorvátčiny

11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v chorvátčine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v chorvátčine				=	
11.1.fii	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v chorvátskom jazyku			↗		
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v chorvátčine				=	

Ad. 2. bod 2.2.1:

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 11.1.bii, 11.1.cii, 11.1.ei a 11.1.fii uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

2.4 Nemčina

2.4.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu nemčiny

11.1.a iii	zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v nemeckom jazyku				=	
11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v nemčine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v nemčine				=	
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v nemčine				=	
11.1.fii	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v nemeckom jazyku			↗		

Ad. 2. bod 2.4.1:

Záväzok vyplývajúci z čl. 11.1.a.iii „zabezpečiť, aby verejnoprávni vysielatelia ponúkali rozhlasové a televízne programy v nemeckom jazyku“ bol Výborom expertov vyhodnotený ako nesplnený. Rovnaký záväzok bol napr. v prípade bulharčiny a chorvátčiny vyhodnotený ako čiastočne splnený. Počet odvysielaných hodín v týchto menšinových jazykoch vo verejnoprávnom rozhlase a televízii je podľa nášho názoru, aj vzhľadom k početnosti príslušníkov menšín, proporčný (bulharčina – 5 hodín rozhlasové vysielanie, 3 hodiny televízne vysielanie; chorvátčina – 5 hodín rozhlasové vysielanie, 2 hodiny televízne vysielanie; nemčina – 16 hodín rozhlasové vysielanie, 6 hodín televízne vysielanie). Preto považujeme tento záväzok za čiastočne splnený.

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 11.1.bii, 11.1.cii, 11.1.ei a 11.1.fii uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

K záväzku 11.1.fii uvádzame, že AVF podporil napríklad film Tlmočník, ktorý vznikol v Slovensko – Rakúsko – Českej koprodukcii a ktorého väčšina deja sa odohráva v nemeckom jazyku.

2.5 Maďarčina

2.5.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu maďarčiny

11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v maďarčine				=	
11.1.fi	pokryvať dodatočné náklady tých médií, v ktorých sa používa maďarčina				✓	

Ad. 2. bod 2.5.1:

K záväzku vyplývajúcej z čl. 11.1.bii uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine. K záväzku vyplývajúcej z čl. 11.1.fi „pokryvať dodatočné náklady tých médií, v ktorých sa používa maďarčina“, ktorý Výbor expertov vyhodnotil ako nesplnený uvádzame, že tento záväzok je minimálne čiastočne splnený, keďže z FPKNM je možné žiadať podporu financovanie médií, v ktorých sa používa maďarčina, napr. v rámci programu 2 - Podpora literárnej, nakladateľskej a vydavateľskej činnosti, podprogramu 2.4.3. – Vznik alebo vývoj národnostného rozhlasového/televízneho vysielania a v rámci podprogramu 2.4.4. - Vznik alebo vývoj národnostných kultúrnych projektov realizovaných prostredníctvom internetu.

2.6 Poľština

2.6.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu poľštiny

11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v poľštine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v poľštine				=	
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v poľštine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v poľskom jazyku			↗		

Ad. 2. bod 2.6.1:

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 11.1.bii, 11.1.cii, 11.1.ei a 11.1.fii uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

K záväzku 11.1.fii uvádzame, že AVF podporil napríklad film Čarodejník Kajtek, ktorý vzniká v Poľsko – Nemecko – Česko – Ukrajinsko – Slovenskej koprodukcii, film Milost', ktorý vzniká v Poľsko – Česko – Slovenskej koprodukcii alebo film Cez kosti mŕtvych, ktorý vznikol v koprodukcii Poľska, Česka, Nemecka, Slovenska a Švédska.

2.7 Rómčina

2.7.1 Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rómčiny

11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v rómčine				=	
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v rómčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓

Ad. 2. bod 2.7.1:

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 11.1.ei a 12.1.b uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

K bodu 66 na strane 79 uvádzame: Ministerka školstva podpísala dňa 11. 10. 2018 po schválení v akreditačnej komisii rozhodnutie pre otvorenie študijného programu prípravy učiteľov **Rómskeho jazyka** v kombinácii s iným predmetom na Prešovskej univerzite od akademického roka 2019/2020. Je to historický moment, keď na území SR sa otvára cesta pre prípravu učiteľov rómskeho jazyka v kombinácii s iným predmetom. Zároveň veľmi ojedinelá skutočnosť v Európe.

2.8 Rusínčina

2.8.1 *Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu rusínčiny*

11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v rusínčine		↗			
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v rusínčine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v rusínskom jazyku			↗		
12.1.b	podporovať prístup v iných jazykoch k dielam vyhotoveným v rusínčine prostredníctvom podpory a rozvoja prekladu, dabingu, postsynchronizácie a titulkovania					✓

Ad. 2. bod 2.8.1:

Záväzok vyplývajúci z čl. 11.1.cii Výbor expertov vyhodnotil ako čiastočne splnený. Tento záväzok však považujeme za splnený, keďže na podporu národnostného televízneho vysielania, ako aj internetového národnostného televízneho vysielania je možné žiadať podporu z FPKNM (bližšie v časti „Bulharčina“). Nerozumieme, prečo Výbor expertov považoval tento záväzok v oblasti rozhlasového vysielania za splnený a v oblasti televízneho za splnený len čiastočne. Bližšie dôvody nevyplývajú ani zo zdôvodnenia na str. 50 správy, kde výbor uvádza, že bral do úvahy existenciu rozhlasového internetového vysielania aj existenciu televízneho internetového vysielania, pričom jeden záväzok považoval za splnený a druhý za splnený len čiastočne.

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 11.1.ei, 11.1.fii a 12.1.b uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

Radi by sme uviedli, že AVF podporil napr. dokumentárny film *Návod na prežitie – Rusíni*.

2.10 Ukrajínčina

2.10.1 *Dodržiavanie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov vzhľadom na ochranu a propagáciu ukrajínčiny*

11.1.b ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných rozhlasových programov v ukrajínčine				=	
11.1.c ii	podporovať a/alebo uľahčovať pravidelné vysielanie súkromných televíznych programov v ukrajínčine				=	
11.1.e i	podporovať a/alebo uľahčovať vytvorenie a/alebo vydávanie aspoň jedného týždenníka alebo denníka v ukrajínčine				=	
11.1.fi i	uplatňovať existujúce opatrenia na finančnú pomoc aj na audiovizuálne produkcie v ukrajinskom jazyku			↗		

Ad. 2. bod 2.10.1:

K záväzkom vyplývajúcim z čl. 11.1.bii, 11.1.cii, 11.1.ei a 11.1.fii uplatňujeme rovnaké pripomienky ako pri bulharčine.

AVF podporil film Predtuchy, ide o medzinárodnú koprodukciiu, ktorá sa bude natáčať a odohrávať na Ukrajine, aj väčšina autorského tímu má ukrajinský pôvod.

Príloha č. 1

Projekty, ktorých výstupom bol preklad literárneho diela, podporené FPKNM v 2018:

- Bulharský jazyk

Žiadateľ: PhDr. Katarína Sedláková, PhD.

Názov projektu: Preklad výberu básní Saša Serafimova

Číslo žiadosti: 18-211-00338

Forma podpory: štipendium

Zhrnutie projektu: Pripravovaný preklad výberu básní dobručského rodáka Saša Serafimova vychádza predovšetkým z jeho zbierky básní Strácanie svetla (2009) a pokračuje básňami, ktoré vznikali v ďalších obdobiach básnikovej tvorby (cyklus Muži umierajú na konci sveta).

- Ukrajinský jazyk

Žiadateľ: Mária Paňková,

Názov projektu: Július Paňko: Karby kamjanystoho poľa - preklad do slovenského jazyka

Číslo žiadosti: 18-211-00154

Forma podpory: štipendium

Zhrnutie projektu: Sprístupniť tvorbu ukrajinských spisovateľov na Slovensku (týmto projektom tvorbu ukrajinského spisovateľa Július Paňka) širšej slovenskej čitateľskej a odbornej verejnosti, lebo jazyková bariéra neumožňuje slovenskému čitateľovi spoznať a literárnym odborníkom objektívne hodnotiť túto literatúru ako súčasť širšieho kultúrneho kontextu Slovenska.

Žiadateľ: Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku

Názov projektu: Preklady

Číslo žiadosti: 19-230-01154

Forma podpory: dotácia

Zhrnutie projektu: Cieľom vydania je priblížiť tvorbu autorov z troch blízkych národných literatúr – slovenskej, českej a poľskej – a prostredníctvom prekladu do ukrajinského jazyka ukázať ich blízkosť a zároveň poukázať aj na ich odlišnosti.

- Rómsky jazyk

Žiadateľ: Rómske Srdcia - Romane Jile

Názov projektu: Megérintelek

Číslo žiadosti: 18-230-01317

Forma podpory: dotácia

Zhrnutie projektu: Zámerom projektu je preklad diela a vydanie maďarsko-rómskej ilustrovanej zbierky básní rómskeho spisovateľa Štefana Babindáka.

EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES

**Report of the Committee of Experts
presented to the Committee of Ministers of the Council of Europe
in accordance with Article 16 of the Charter**

Fifth Report

Slovak Republic

The European Charter for Regional or Minority Languages provides for a control mechanism to evaluate how the Charter is applied in a State Party with a view to, where necessary, making recommendations for improving their legislation, policy and practices. The central element of this procedure is the Committee of Experts, set up under Article 17 of the Charter. Its principal purpose is to report to the Committee of Ministers on its evaluation of compliance by a Party with its undertakings, to examine the real situation of regional or minority languages in the State and, where appropriate, to encourage the Party to gradually reach a higher level of commitment.

To facilitate this task, the Committee of Ministers adopted, in accordance with Article 15, paragraph 1, an outline for periodical reports that a Party is required to submit to the Secretary General. This outline requires the State to give an account of the concrete application of the Charter, the general policy for the languages protected under Part II and, in more precise terms, all measures that have been taken in application of the provisions chosen for each language protected under Part III of the Charter. The Committee of Experts' first task is therefore to examine the information contained in the periodical report for all the relevant regional or minority languages on the territory of the State concerned. The periodical report shall be made public by the State in accordance with Article 15, paragraph 2.

The Committee of Experts' role is to evaluate the existing legal acts, regulations and real practice applied in each State for its regional or minority languages. It has established its working methods accordingly. The Committee of Experts gathers information from the respective authorities and from independent sources within the State, in order to obtain a fair and just overview of the real language situation. After a preliminary examination of a periodical report, the Committee of Experts submits, if necessary, a number of questions to each Party to obtain supplementary information from the authorities on matters it considers insufficiently developed in the report itself. This written procedure is usually followed up by an on-the-spot visit by a delegation of the Committee of Experts to the State in question. During this visit the delegation meets bodies and associations whose work is closely related to the use of the relevant languages, and consults the authorities on matters that have been brought to its attention. This information-gathering process is designed to enable the Committee of Experts to evaluate more effectively the application of the Charter in the State concerned.

Having concluded this process, the Committee of Experts adopts its own report. Once adopted by the Committee of Experts, this evaluation report is submitted to the authorities of the respective State Party for possible comments within a given deadline. Subsequently, the evaluation report is submitted to the Committee of Ministers, together with suggestions for recommendations that, once adopted by the latter, will be addressed to the State Party. The full report also contains the comments which the authorities of the State Party may have made.

CONTENTS

Executive Summary	113
Chapter 1 The situation of the regional or minority languages in the Slovak Republic – Recent developments and trends	114
1.1 General developments in policies, legislation and practice concerning the regional or minority languages in the Slovak Republic	114
1.2 The situation of the individual regional or minority languages in the Slovak Republic	124
Chapter 2 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages and recommendations	129
2.1 Bulgarian.....	129
2.1.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Bulgarian	129
2.1.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Bulgarian in the Slovak Republic	132
2.2 Croatian.....	133
2.2.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Croatian	133
2.2.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Croatian in the Slovak Republic	136
2.3 Czech	137
2.3.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Czech	137
2.3.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Czech in the Slovak Republic	140
2.4 German.....	141
2.4.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of German	141
2.4.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of German in the Slovak Republic	144
2.5 Hungarian.....	146
2.5.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Hungarian	146
2.5.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Hungarian in the Slovak Republic	149
2.6 Polish	150
2.6.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Polish	150
2.6.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Polish in the Slovak Republic	153
2.7 Romani.....	154
2.7.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Romani	154
2.7.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Romani in the Slovak Republic	157
2.8 Ruthenian	158
2.8.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Ruthenian	158
2.8.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Ruthenian in the Slovak Republic	161
2.9 Serbian	162

2.9.1	Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Serbian	162
2.9.2	Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Serbian in the Slovak Republic	162
2.10	Ukrainian.....	164
2.10.1	Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Ukrainian	164
2.10.2	Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Ukrainian in the Slovak Republic	167
2.11	Yiddish.....	168
2.11.1	Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Yiddish	168
2.11.2	Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Yiddish in the Slovak Republic	169
Chapter 3 Proposals for Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe.....		170
Appendix I: Instrument of Ratification		171

Executive Summary

The European Charter for Regional or Minority Languages entered into force in the Slovak Republic in 2002 and applies to the following languages: Bulgarian, Croatian, Czech, German, Hungarian, Polish, Romani, Russian, Ruthenian, Serbian, Ukrainian and Yiddish.

In the current monitoring cycle, several positive steps have been taken by the authorities in favour of the minority languages in the country. They concern to a certain extent education, the use of place names in minority languages at railway stations or the provision of translations of legal texts. Moreover, the Action Plan for Protecting the Rights of Persons belonging to National Minorities and Ethnic Groups for 2016-2020 and initiatives of the Office of the Plenipotentiary of the Government for National Minorities address the use of minority languages in practice. A Fund for the Promotion of the Culture of National Minorities has been set up, with a substantial increase in funding. Nevertheless, the actual situation and use of minority languages does not fully correspond to the commitments made by the Slovak Republic under the Charter.

Despite measures taken, the current offer in education is only to a limited extent in conformity with Slovakia's ratification of the Charter. Further efforts are needed to organise teaching in or of minority languages in the public school system, including kindergartens (Croatian, Polish), or to extend the existing offer (German, Romani, Ruthenian and Ukrainian) at all levels of education.

The legal framework and the percentage thresholds continue to hamper the use of minority languages in administration. For nearly all languages, their use in this field in practice is limited compared to Slovakia's commitments under the Charter. Flexible measures and a pro-active approach from the authorities are needed in order to fully apply the Charter.

In the media, the duration in particular of television programmes in most minority languages needs to be extended. Moreover, these programmes should be broadcast more regularly. Additional efforts are needed to facilitate the publication of newspapers in several minority languages.

This report is based on the situation prevailing at the time of the Committee of Experts' on-the-spot visit to the Slovak Republic in December 2018.

Chapter 1   The situation of the regional or minority languages in the Slovak Republic – Recent developments and trends

1.   The European Charter for Regional or Minority Languages (hereafter referred to as “the Charter”) is a treaty of the Council of Europe putting obligations on its States Parties to protect and promote the country’s traditional minority languages in all fields of public life: education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and transfrontier exchanges. The Slovak Republic signed the Charter on 20 February 2001 and ratified it on 5 September 2001. The Charter entered into force in the Slovak Republic on 1 January 2002, applying to the following languages: Bulgarian, Croatian, Czech, German, Hungarian, Polish, Romani, Ruthenian, Ukrainian (Part II and Part III) and Yiddish (Part II, non-territorial language). In a declaration registered at the Secretariat General on 27 November 2015, the Slovak Republic declared, in accordance with Article 2, paragraph 1, of the Charter, that it intends to apply Part II of the Charter to the Russian and Serbian languages.

2.   Article 15. 1 of the Charter requires States Parties to submit three-yearly reports about the implementation of the Charter. The Slovakian authorities submitted their fifth periodical report on 28 August 2018. This fifth evaluation report of the Committee of Experts is based on the information contained in the periodical report, additional information received from the authorities, and statements made by representatives of the speakers of the minority languages during the on-the-spot visit (3-5 December 2018) and/or submitted in written form pursuant to Article 16. 2 of the Charter.

3.   Chapter 1 of this evaluation report focuses on the general developments and trends regarding the regional or minority languages in the Slovak Republic and the situation of these languages. It examines in particular the measures taken by the Slovakian authorities to respond to the recommendations made by the Committee of Experts and the Committee of Ministers at the end of the fourth monitoring cycle and also highlights new issues. Chapter 2 provides a detailed overview of the state of implementation of each undertaking of the Slovak Republic in respect of the given language as well as the recommendations addressed to the Slovakian authorities. On the basis of its evaluation, the Committee of Experts proposes, in Chapter 3, recommendations to the Committee of Ministers to be addressed to the Government of the Slovak Republic, as provided for in Article 16. 4 of the Charter.

4.   As far as the detailed legal examination of each undertaking is concerned, the Committee of Experts refers to its **fourth evaluation report on the application of the Charter in the Slovak Republic (ECRML (2016) 2⁶¹)**.

5.   This fifth report is based on the political and legal situation prevailing at the time of the Committee of Experts’ on-the-spot visit to the Slovak Republic in December 2018. This evaluation report was adopted by the Committee of Experts on 22 March 2019.

1.1   General developments in policies, legislation and practice concerning the regional or minority languages in the Slovak Republic

6.   The Slovak Republic protects a high number of languages under the Charter and has generally chosen a high number of undertakings, many of them far reaching. In 2015, it recognised two additional languages, Russian and Serbian, as regional or minority languages covered under Part II of the Charter. The Committee of Experts commends the Slovakian authorities for this step. The current monitoring cycle has seen several positive steps taken by the authorities in favour of the minority languages in the country. Nevertheless, the ambitious ratification is still to be fully reflected in the everyday practice and in the actual use of minority languages.

7.   In the current monitoring cycle, an Action Plan for Protecting the Rights of Persons belonging to National Minorities and Ethnic Groups for 2016-2020 was approved by the Government of the Slovak Republic on 23 October 2016. The operational objectives, as described in the fifth periodical report, are of considerable relevance for the implementation of the Charter, in particular the aim to enforce the use of minority languages in practice. The Office of the Plenipotentiary of the Government for National Minorities, one of the institutions tasked with the implementation of the plan, set up a Coordination Committee which also includes representatives of the national minorities.

---

⁶¹ https://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/EvaluationReports/SlovakiaECRML4_en.pdf

8. The Committee of Experts welcomes the intention of the Slovakian authorities to develop a comprehensive approach to the policy and legislation pertaining to national minorities. A working group set up at the level of the Office of the Plenipotentiary of the Government for National Minorities carried out a review of the existing legislation.

9. In statements received from national minorities, the Committee of Experts has been informed of actions which limit the use of minority languages in public life. The Committee of Experts reiterates that the Charter requires the authorities to take resolute action (Article 7.1.c of the Charter) to promote minority languages and to facilitate and/or encourage the use of these languages in the public sphere (Article 7.1.d of the Charter). This implies a pro-active approach on the part of the authorities to promote the use of these languages.⁶² It should be clear, from the legal framework and the practice, that the authorities welcome the use of the minority languages in different contexts, are prepared for and encourage it. The protection and promotion of minority languages in the sense of the Charter requires facilitating a wide use of these languages in various domains of public life, with a view to ensuring that such languages are visible, valued and fully functional.

10. The extent to which a minority language is protected or promoted is linked to how it is perceived by majority language speakers. Awareness raising with the majority (Article 7.3 of the Charter) is of utmost importance and requires constant efforts in both education and the media, so that the majority population values the fact that minority language speakers form part of the linguistic and cultural heritage of the State with their different languages and cultures.⁶³ According to the periodical report, the textbook/teaching material “National Minorities – Let’s meet”, addressing all pupils in Slovakia and prepared together with the national minorities, about their history, language and culture, has not been finalised and introduced into education. During the on-the-spot visit, the authorities confirmed that drafting continues, with the aim of producing a textbook for the second half of primary education, and an additional teaching material for teachers will also be developed. Moreover, the education standards for the 1st and 2nd grades are being revised and new textbooks prepared, which will include aspects from the culture of national minorities in different subjects, such as music or arts. The periodical report emphasises multicultural education as a cross-cutting topic at all levels of education and human rights education.

11. Promoting mutual understanding, interethnic and intercultural dialogue is the objective of programmes and projects. The subsidy programme *Culture of National Minorities*, as well as the newly established *Fund for the Promotion of the Culture of National Minorities*, set as one priority area the promotion of the interethnic and intercultural dialogue, as well as understanding between the majority and national minorities, and fund a wide range of activities (projects, activities, festivals, conferences, seminars, research, publications, multimedia projects, audiovisual works, websites, exchanges). Moreover, in 2016 and 2017, the Ministry of Education funded projects covering *inter alia* activities aimed at promoting intercultural dialogue, mutual understanding and awareness raising about other cultures or the history, culture and traditions in the regions. Updated Action Plans for the Strategy of the Slovak Republic for the Integration of Roma were approved in 2017 and additional Action Plans prepared by the Office of the Plenipotentiary of the Government for Roma Communities foresee, *inter alia*, a public campaign and awareness raising about the Roma minority as an integral part of the Slovak society.

12. However, reports from the minority language speakers and other information available to the Committee of Experts indicate that further efforts are needed in order to raise awareness and promote tolerance in the Slovakian society as a whole vis-à-vis the national minorities, minority languages and the cultures they represent. This concerns in particular the Hungarian and the Roma minorities. The use of Hungarian, especially for place names, remains very sensitive. Place-name signs displayed according to the national legislation continue to be vandalised. Despite some steps, according to information from the Hungarian-speakers, the textbooks still do not fully and adequately reflect the contribution of the Hungarian-speakers to the history and culture of Slovakia. Prejudice, intolerance and sometimes attacks against Roma continue to be reported.⁶⁴

---

⁶² See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic, ECRML (2016) 2, paragraphs 53-54

⁶³ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic, ECRML (2016) 2, paragraph 69

⁶⁴ See Fundamental Rights Agency, *A persisting concern: anti-Gypsyism as a barrier to Roma inclusion*, April 2018, in particular p. 18, 20, 23; it is based on the EU-MIDIS II survey, carried out in 2016, but references include also the European Values Survey for Slovakia 2017; “Slovak Govt Plenipotentiary for the Romani Community: Žilina is a textbook example of hate crime”, published on <http://www.romea.cz/en/news/world/slovak-govt-plenipotentiary-for-the-romani-community-zilina-is-a-textbook-example-of-hate-crime>;

13. Therefore, the Slovakian authorities should continue efforts to promote awareness and tolerance in the Slovak society as a whole vis-à-vis minority languages and the cultures they represent.

Russian

14. According to the additional information from the Slovakian authorities, Russians – mainly members of the *intelligentsia* and former officers - started to settle in Slovakia after the 1917 revolution. A second wave followed in the 1950s and 1960s and a third one in the 1990s. The Russian national minority was officially recognised in the Slovak Republic in 2005 and is represented in the Committee for National Minorities and Ethnic Groups of the Government Council of the Slovak Republic for Human Rights, National Minorities and Gender Equality. According to the 2011 census, 1997 Russians were living in the Slovak Republic, half of them being Slovak citizens. 2909 people declared Russian as their mother tongue. Russian speakers live mainly in larger cities, but are not concentrated in any particular area. According to the representatives of the Russian speakers, Russian is taught as a foreign language in Slovakia at different levels. It is also present in the media, as RTVS broadcasts programmes in the language, as well as in cultural activities. Nevertheless, the Committee of Experts considers that more information is needed in order to be able to monitor the situation of Russian.

Serbian

15. According to the additional information provided by the Slovakian authorities, Serbs arrived in the territory of present-day Slovakia from the second half of the 15th century to the 17th century. They were mainly members of the nobility and the military, but also tradesmen and craftsmen. They settled first in the western regions, then in the border area along the Danube, where Serbian soldiers were part of the defence structures. The largest numbers arrived as part of the first of the so-called Great Serbian Migrations (*Velike seobe Srba/Велике сеобе Срба*) to the Habsburg Empire at the end of the 17th century, settling in Šaštín, Holíč, Trnava, Šal'a, Bratislava and Žitný Ostrov. Komarno/Komárom was at that time an important centre of the Serbs and a Serbian orthodox church was built there in the 18th century. However, as the military presence lost its importance, starting in the second half of the 18th century, many resettled to Bačka, while the rest seem to have largely assimilated. Subsequent census data recorded small numbers of persons declaring Serbian ethnicity at the end of the 19th century and early 20th century. A Serbian national minority was recognised in Slovakia in 2010. In the 2011 census, 698 persons living in Slovakia declared that they belong to the Serbian national minority, while 834 declared Serbian as their mother tongue. The minority is not concentrated in any geographical area of Slovakia. A much higher number of Serbian citizens lives in Slovakia (5 528 in 2016), having arrived in the country for study or employment purposes. Given that there are indications that Serbian is “traditionally used” in Slovakia in conformity with the definition of a “regional or minority language” contained in Article 1 of the Charter, the Committee of Experts will deal with Serbian in the present report.

Thresholds for using minority languages

16. The national legislation (*Act No. 184/1999 Coll. on the Use of Languages of National Minorities, as amended*, hereafter, Minority Languages Act) provides for a right to use minority languages in municipalities where persons belonging to national minorities, with permanent residence, represent 15% of the population, according to two subsequent censuses, whose results have been made public since 1 July 2011. This threshold is however still not operational. At present, most provisions of the Minority Languages Act (relevant mainly for Article 10, but also for Article 13.2.c of the Charter) apply in municipalities set out in the *Government Regulation 534/2011 Coll. amending the Government Regulation 221/1999 Coll. on the List of Municipalities where Citizens belonging to a National Minority Represent at least 20% of the Citizens* (hereafter, the List).⁶⁵ In other municipalities, persons belonging to national minorities may use minority languages in official oral communication, if the “public administration officer and the persons involved in the proceeding so agree”. As indicated in the previous evaluation report, this is not compatible with the Charter.⁶⁶ The List includes municipalities where the 20% threshold is no longer met and, on the other hand, does not include all municipalities where the threshold is met. No regional

---

Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Concluding observations on the combined eleventh and twelfth periodic reports of Slovakia, 12 January 2018, paragraphs 11, 13

⁶⁵ This List has also been used by the authorities in the preparation of their Report on the Use of the Languages of National Minorities for 2015-2016

⁶⁶ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic, ECRML (2016) 2, paragraph 30, 3rd Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic, ECRML (2013)1, paragraphs 18-19.

authorities have their seat in municipalities included in the List. There are no municipalities for Bulgarian, Croatian or Polish and only one for German.⁶⁷

17. The Committee of Experts has already highlighted in all its previous evaluation reports the shortcomings of this approach, which limits very much or excludes minority languages from the use in the field of administrative authorities and public services. Lowering the threshold to 15% does not fully address the issue, in light of the demographic changes and decreasing share of persons declaring their belonging to a national minority. In the long run, the use of thresholds only risks excluding most minority languages from protection under Article 10 of the Charter.⁶⁸

18. With a view to ensuring a consistent and stable implementation of Article 10 of the Charter, the Committee of Experts reiterates that the Slovakian authorities should determine what absolute “number of residents who are users of regional or minority languages” (Article 10 of the Charter) they consider sufficient to apply the undertakings under Article 10 to Bulgarian and Polish in at least one municipality, respectively. They should take flexible measures and implement Article 10 to Croatian in those places where Croatian speakers represent a relevant number. For all languages, they should consider similar measures, “according to the situation of each language”, and determine, in co-operation with the speakers, in what areas the regional or minority language speakers are traditionally present in sufficient numbers for the purpose of the undertakings entered into Article 10, irrespective of thresholds, and apply the undertakings ratified under Article 10 in those areas on a sustainable basis.

Number of speakers of minority languages

19. A new census is planned to take place in Slovakia in 2021 and preparatory work is on-going. A working group has been set up at the level of the Office of the Plenipotentiary of the Government for National Minorities, discussing the methodology and the possible acceptance of declaring multiple identity affiliations. The Committee of Experts would like to emphasise that, in addition to questions about national minority affiliation, the census is also an opportunity to collect data about the knowledge and use of minority languages, whether as a mother tongue, second language and/or use within the family, in social or professional life. The Committee of Experts also underlines that census results should be complemented by sociolinguistic surveys or by collecting, in co-operation with the speakers, data concerning the number of users of minority languages and their geographic distribution. Such data should be taken into consideration by the authorities when planning their action concerning minority languages. The Committee of Experts encourages the authorities to continue developing the methodology and questionnaire in co-operation with the national minorities.

Consultation

20. According to the periodical report, the Committee on National Minorities and Ethnic Groups remains a permanent body of the Government Council for Human Rights, National Minorities and Gender Equality, set up in 2011. The statutes changed in February 2018, with the Committee being now composed of a chamber of national minorities and a chamber of government representatives. The new statute grants voting rights to the representatives of the government authorities. During the on-the-spot visit, representatives of the national minorities indicated that the previous institutional arrangement which existed before 2011 gave their views and position more visibility. The Committee of Experts underlines that the advisory body should be designed in such a way that the needs and wishes expressed by the national minorities can be taken into consideration when determining the policy with regard to minority languages.

Use of the regional or minority languages in education

21. The situation of minority languages in education varies greatly. Despite steps taken in recent years in favour of minority language education and the increased attention for this sector in the relevant Slovakian institutions, the existing offer for most languages still does not fully correspond to the commitment to make available teaching in or of these languages an integral part of the curriculum at different levels of education. Moreover, the number of schools where teaching in or of minority languages is provided has been decreasing over the

---

⁶⁷ For more details, see 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic ECRML (2016) 2, paragraphs 26-33.

⁶⁸ Currently, the German and Ukrainian minorities represent over 15% of the local population in only two municipalities, the Croatian minority in only one. The Bulgarian and Polish minorities do not reach the 15% threshold at all, see 4th Report on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by the Slovak Republic ECRML 2016 (2), paragraph 32.

monitoring cycles. The Committee of Experts therefore welcomes the measures taken by the Slovakian authorities to exempt primary school classes where teaching takes place in a minority language from the rules concerning the minimum number of pupils (Act No 216/2016, supplementing the Schools Act) and to provide, as of 1 January 2018, increased funding to schools teaching in languages other than Slovak (113%) or teaching a minority language as a compulsory subject (104% per pupil). Representatives of the regional or minority language speakers still expressed concerns about the financial difficulties experienced by such schools. Usually funding has to be supplemented by local authorities, which have very limited or no resources to do so.

22. The Committee of Experts notes that in many cases education in or teaching of minority languages is provided by private kindergartens and schools. This can be a solution for minority language education. However, the authorities should then provide support to these kindergartens and schools, as well as to the parents and pupils, in order to ensure that such education is accessible.

23. The Committee of Experts welcomes the inclusion of the request to inform parents about the possibility to choose teaching in or of minority languages in the Pedagogical - Organisational Instructions for 2015/2016 and 2016/2017. The authorities have also published information material addressed to school founders about the possibilities of and procedure for founding a school with instruction in a language other than Slovakian. However, in light of the information contained in the periodical report and received during the on-the-spot visit, the Committee of Experts reiterates that more awareness raising among parents and pupils about the benefits of, and opportunities for, minority language education is needed. This information should be provided regularly, as early as possible (for example, as part of an information package for parents of new-born children) and underline the value of minority languages for the Slovak society as a whole and the possibilities that should be available, in line with the Charter, to make use of them in various areas of public life, such as relations with administrative authorities, media or economic life. The Committee of Experts reiterates that the undertakings entered into by the Slovak Republic under Article 8 of the Charter require the authorities to make available regional or minority language education at the different levels of education. This implies that the offer needs to precede the demand, i.e. that the education has to be planned and organised, in co-operation with the speakers. Such an offer also needs to ensure continuity from pre-school to technical and vocational education in the geographical areas concerned.⁶⁹ These measures are without prejudice to the teaching of the official language of the state.

24. The framework curriculum plan for schools teaching in minority languages has been updated and the new version, valid since 1 September 2016, provides for an increased number of hours for teaching the minority language and literature. The version valid since 1 September 2015 also remains available, giving schools the choice between the two. Additionally, the framework curriculum plan for primary schools where a minority language is taught has been modified, increasing the number of hours for the minority languages (applicable since 1 September 2017 starting with the 1st grade).⁷⁰

---

⁶⁹ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic ECRML (2016) 2, paragraph 319

⁷⁰ 2 hours in the 1st grade and 3 hours in the 2nd grade, see *Dodatok č. 1 ktorým sa mení Rámcový Učebný Plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, dňa 6. 2. 2015 pod číslom 2015-5621/3296:1-100A ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu s platnosťou od 1. 9. 2015*, available at <http://www.minedu.sk/dodatky-k-rup-a-svp-pre-zs/>

25. As far as monitoring the quality of minority language education, the Minister's Council on National Minority Education, which has been functioning alongside the Minister of Education, Science, Research and Sport since 2013 and includes representatives of the Hungarian, German, Romani, Ruthenian and Ukrainian national minorities, appears very close to fulfilling this task. According to its 2016 statute⁷¹, this “advisory, initiative and expert body in the sense of Article 7.4 and of Article 8 of the Charter” has the role of monitoring the education relevant for national minorities and can issue opinions as well as provide recommendations in relation to the provision of teaching in or of a minority language, as foreseen by Article 8. Pursuant to Article 8.1.i of the Charter, the body fulfilling this role is supposed to monitor the measures taken and progress achieved in minority language education, and to make its reports public. It is unclear whether the Minister's Council on National Minority Education prepares reports which are made public. Regular reports provide the opportunity to assess minority language education over time, thereby making it possible to adjust methods and measures according to the experiences acquired through the reports. Publication of the reports makes the monitoring system transparent and creates opportunities for representatives of regional or minority language speakers and civil society to take part in a public discussion on the development of minority language education, based on the measures taken and progress achieved.⁷²

26. With respect to the teaching of the history and culture reflected by the minority languages (Article 8.1.g of the Charter), as already indicated in the previous monitoring cycle, the educational provision for history includes content and requirements related to the history and culture of national minorities. This can be further extended and schools have the possibility to allocate a supplementary lesson from their School Education Programme to regional history, allowing for more information to be provided about the history of a national minority.⁷³ The preparation of a textbook/teaching material entitled “National Minorities - Let's Meet” for all pupils, which started in 2014, has not yet been finalised. The Committee of Experts has, however, not received information about how the teaching of the history and culture of the national minorities takes place in practice.

27. There is, in general, little information about the steps taken to offer minority languages as subjects of adult or continuing education or such courses in Hungarian (Article 8.1.fi or Article 8.1. f ii of the Charter). Some universities organise language courses for a larger audience than their students and in other cases, language courses are provided by cultural institutions of other states. Irrespective of which authorities in the country are responsible for adult and continuing education, the organisation of such courses should precede the demand. Steps should be taken to ensure that such courses are actually available, since the undertaking ratified requires the authorities “to offer” or “to arrange for the provision” of these courses.

28. Teacher training (Article 8.1.h of the Charter) is organised for teachers teaching in Hungarian. Furthermore, there is training of teachers teaching Ruthenian and Ukrainian as subjects. For Ruthenian, a further training course also covers the history and culture and its inclusion in education. Three relevant education programmes are in preparation. They seem to cover the history and culture of Ruthenians in Slovakia, Ruthenian language at pre-school level, as well as the history and culture of Ukrainians in Slovakia. However, for these languages a “substantial part of education” has to be made available in the language, which

---

⁷¹ Štatút Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pre národnostné školstvo, available at https://www.minedu.sk/data/files/6944_statut_rady.pdf

⁷² See Sixth report of the Committee of Experts in respect of Germany, CM(2018)142 paragraph 15

⁷³ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic ECRML (2016)2, paragraph 538

implies training teachers for subject-teaching in Ruthenian and Ukrainian. Steps are taken to develop training of Romani language teachers at universities. It is not clear from the information in the periodical report how teacher training is organised for the teaching of German as a minority language nor for teaching in German, for example at pre-school level. No developments have been reported for Bulgarian, Croatian or Polish.

29. Concerning the problem of unjustified enrolment of Roma children in special school or classes, the Committee of Experts notes that legal measures have been taken to address it. Accordingly, the Act 188/2015 Coll. amending and supplementing Schools Act No 245/2008 Coll. on Education and Training prescribes that children whose special educational needs result only from their growing up in socially disadvantaged backgrounds are not to be enrolled in special schools or classes. The law further provides that these children shall be enrolled in classes together with other pupils.⁷⁴ In practice, this concerns mainly Roma children. According to the data in the periodical report, the number of children from socially disadvantaged backgrounds enrolled in special primary schools decreased substantially in the 2015/2016 and 2016/2017 academic years. In addition, a national project entitled *School Open for All* has been running since February 2017, co-funded by the European Social Fund and aimed at promoting inclusive education which foresees, *inter alia*, the creation of 500 new positions for teaching assistants and specialised staff at kindergartens and primary schools. A call for applications (*More Success at Primary Schools*) launched in December 2016 was also aimed at supporting inclusion via teaching assistants, pedagogical staff and inclusion teams. Pedagogical-Methodological Instructions issued for each academic year from 2015 to 2017 continue to require that schools eliminate practices of spatial, organisational, physical or symbolical exclusion or separation of Roma pupils and that they enable the education of Roma children in schools and classes together with the majority population.⁷⁵ According to the information received during the on-the-spot visit, the authorities are looking into the procedures applied for the school enrolment tests, the design of school districts and compulsory pre-school education. However, despite these steps, *de facto* a high number of Roma children are still enrolled in separate or special school or classes.⁷⁶ The Committee of Experts encourages the authorities to continue measures to abolish unjustified enrolments of Roma children in special schools or classes or in separate schools.

Use of the regional or minority languages by judicial authorities

30. The relevant Slovakian legislation (Section 2(20) of the Code of Criminal Procedure) still provides that an interpreter will be provided when the accused, his legal representative, an injured party, a participant or witness declare that they “do not speak the language of the proceedings”. This does not comply with the provision of Article 9.1.a.ii of the Charter, which requires the right of the accused to use a minority language in criminal proceedings to be guaranteed irrespective of their command of Slovakian. An amendment of the law is therefore necessary. As far as civil and administrative proceedings are concerned, new provisions have been applicable since 1 July 2016, as provided by the Civil Dispute Code (Act No. 160/2015 Coll), the Civil Non-Dispute Code (Act No. 161/2015 Coll.) and the Administrative Procedure Code (Act No. 162/2015 Coll.). These

---

⁷⁴ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic ECRML (2016)2, paragraph 58

⁷⁵ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic ECRML (2016)2, paragraph 57

⁷⁶ See Council of Europe Commissioner for Human Rights <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/slovak-republic-adopt-a-bolder-approach-to-ensure-inclusive-education-and-strengthen-the-safety-of-journalist>; Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Concluding observations on the combined eleventh and twelfth periodic reports of Slovakia, January 2018, paragraphs 25-26; *A Lesson in Discrimination, Segregation of Romani Children in Primary Education in Slovakia*, by Amnesty International and Roma Rights Centre, 2017; Report by the Public Defender of Rights on the Progress in the Implementation of the Measures proposed in 2013, 2014 and 2015 in the educational process in Slovakia to improve the protection and observance of individuals' basic rights and freedoms, Office of the Public Defender of Rights, 2018

foresee a right for everyone to use their mother tongue or a language they understand before the courts, while the costs are to be covered by the court. Documents and evidence may be submitted in a minority language, with the court providing for the translation. Minority languages are used to a certain extent in practice, as data about the use of interpreters in criminal, civil and administrative proceedings show. Although the data do not differentiate between minority languages in Slovakia and foreign languages, they cover, to some extent, areas where the minority language speakers live traditionally. The Committee of Experts has taken this information about the practical use of minority languages into consideration when examining Article 9 of the Charter, even if the legal requirements for Article 9.1.a.iii of the Charter are not met. Nevertheless, measures facilitating the implementation of these undertakings in practice, informing and encouraging the minority language speakers to make use of the existing possibilities are still needed.

31. As a result of an initiative of the Office of the Plenipotentiary of the Government for National Minorities, the Constitution of Slovakia and several laws have been translated into German, Hungarian, Romani, Ruthenian and Ukrainian. The Committee of Experts welcomes this step, in particular since for all languages except Hungarian, it is the first time legal translations are provided. It also underlines that such translations should be updated to reflect developments in legislation.

Use of the regional or minority languages by administrative authorities

32. As described above, the Slovakian legislation on the use of minority languages in the administrative field is more restrictive than the Charter. Article 10 of the Charter applies in those territories where minority language speakers represent a sufficient number for the purpose of the undertakings chosen, irrespective of any thresholds or other conditions provided for by national legislation.

33. According to the Report on the Use of Languages of National Minorities for 2015-2016⁷⁷ and the exchanges with the minority language speakers, the use of minority languages in administration, with the partial exception of Hungarian, is very limited and in some cases non-existent (Bulgarian, Polish). Minority languages are used mainly in oral communication with local authorities, in particular in those municipalities where the minority language speakers represent a more significant share. Place names in minority languages appear mainly on signs marking the entrance and exit of a settlement. The Committee of Experts reiterates its observations that the term “place names” (“*toponymie*” in the French version of the Charter) within the meaning of the Charter concerns not only the name of the settlement, but all topographical names in that municipality that can be officially used, for example in texts produced by the local authority (e.g. documents, forms, public relations material, websites) or in signage (e.g. street name signs, signposts and public transport signs, inscriptions for tourists). In Slovakia, the names in the minority language continue to appear on separate and smaller place name signs, often in a smaller font size. This does not meet the purpose of this undertaking, which is to give the minority language public visibility. The Committee of Experts has been informed that the Ministry of Transport has prepared a new model for these signs, where the sign itself should be the same size and colour as the one in Slovakian. The Committee of Experts welcomes the use of place names in minority languages at railway stations (for the moment, only in Hungarian and Ruthenian), in line with a 2016 order of the Ministry of Transport and Construction. A legal amendment in this sense is also tabled with the National Council of the Slovak Republic.

34. The periodical report provides information about the use of minority languages on public authorities’ office signs, in some cases including the place name in a minority language, and the Report on the Use of Languages of National Minorities uses the List of municipalities as a basis. However, the Committee of Experts has been informed of cases where institutions in municipalities included in the List have been asked by inspections from the Ministry of Culture to change or take down public authorities’ office signs which use the place name in a minority language, as it is not the official name of the municipality or because the above-mentioned List of municipalities is no longer valid (in Komárno/Komárom, Senec/Szenc, Šaľa/Vágsellye). This seems to indicate different interpretations of the legal provisions by the Slovakian authorities. In another case, the municipality of Gabčíkovo/Bős was asked not to use the place name in the minority language on information signs for the local ferry. This is not in line with the requirement to use minority language place names in accordance with Article 10.2.g.

35. The Office of the Plenipotentiary of the Government for National Minorities has initiated measures aimed at strengthening the use of minority languages in practice and approached municipalities, ministries, and also private companies. In addition, according to the periodical report, it has initiated measures for language training for

---

⁷⁷ A new Report on the Use of Languages of National Minorities for 2017-2018 has been prepared in the meantime, but the information therein was not available to the Committee of Experts.

civil servants and begun the preparation of draft guidelines for the application of the Act No. 184/1999 Coll. on the Use of Languages of National Minorities.

36. As far as public services are concerned, very limited information is available. The legal framework provides the possibility to submit requests and receive replies in minority languages to a “legal entity set up by the territorial self-government”, but not to use a minority language when addressing legal entities established by law (e.g. public universities, post offices, the Social Insurance, Slovak Railways).⁷⁸ The Committee of Experts reiterates that the undertaking concerns public services such as railways, urban transport, electricity, water and gas, cleaning and sanitation, telephone services, refuse collection and disposal, sporting facilities or entertainment venues, even when provided by private companies on behalf of the public authorities.⁷⁹

Use of the regional or minority languages in the media

37. **Radio and television programmes in minority languages continue to be broadcast mainly by the public broadcaster and include magazines and, for some minority languages, news. The share of broadcasting time is set in relation to the share of the national minority. This leads to television broadcasting in a minority language for a few hours or once to twice per year, for example as for German, Bulgarian, Croatian or Polish. This is too low to have a real impact on the promotion and protection of minority languages. Programmes in Bulgarian and Croatian have been newly introduced by the public radio in 2015. Minority languages are almost absent from private broadcasting. The obligation to subtitle television programmes in Slovakian remains valid and there is no subsidy programme which would allow private TV broadcasters to receive regular funding to cover these costs. Only broadcasters which have received a license from the Council for Broadcasting and Retransmission, under special provisions, to broadcast exclusively in one or more official languages of the European Union other than Slovakian are exempted from this obligation. Newspapers within the meaning of the Charter (published at least weekly) exist only in Hungarian.**

38. **The Committee of Experts is aware that the media environment has changed since the entry into force of the Charter. It has taken a more flexible approach to Articles 11.1.a, b and c⁸⁰ of the Charter and considers digital and online media content under Articles 11.1.bii, 11.1.cii of the Charter. Nevertheless, there should be adequate and accessible media content in minority languages. Against this background, the Slovakian authorities should develop, for each minority language and in co-operation with the speakers, a comprehensive broadcast media plan. This plan should comprise the existing public and private broadcasts on radio and television in the given language and identify which programmes need to be extended and/or complemented with new private broadcasts. The goal should be to reach a total combined (public + private) broadcast duration which can make an effective contribution to the promotion of the language and which informs the audience of local news in different areas inhabited by the national minority.⁸¹ The fact that minority language broadcasts are available from neighbouring countries does not exclude the obligation to develop such programmes in the Slovak Republic. These programmes better reflect the interests of the minority language speakers, contribute to the integration of society, and also provide for another domain of public life where minority languages can be used.**

39. **Both the Council of the Radio and Television of Slovakia (RTVS) and a Council for Broadcasting and Retransmission include at present two and one, respectively, members belonging to a national minority. There is, however, no specific legal provision ensuring that the users of minority languages are represented into such bodies and no indication on how the interests of the minority language speakers are taken into consideration within the bodies responsible for guaranteeing the freedom and pluralism of the media, in case representation is not ensured (Article 11.3 of the Charter).**

---

⁷⁸ See Act 184/1999Coll. on the Use of Languages of National Minorities, Article 2 (3), 3rd periodical report of the Slovak Republic on the application of the Charter, MIN-LANG/PR (2012) 3, page 40.

⁷⁹ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic ECRML (2016) 2, paragraph 150, Sixth report of the Committee of Experts in respect of Germany, CM(2018)142 paragraph 17

⁸⁰ See 3rd Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by Germany, ECRML (2008) 4, paragraph 4

⁸¹ See 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by Serbia, CM(2018)144, paragraph 28

Use of the regional or minority languages in cultural activities and facilities

40. A wide network of institutions, including libraries, theatres, cultural centres and national minority museums carry out a significant number of diverse cultural activities. Festivals, conferences, publications and exhibitions are regularly organised, and documentation and digitalisation work are also carried out. Moreover, libraries in municipalities where national minorities live are obliged (*Act 126/2015 Coll. on Libraries, amending Act No. 206/2009 Coll. on Museums and Galleries and Protection of Objects of Cultural Significance, and Act No. 372/1990 Zb. of the Slovak National Council on Misdemeanors and Certain Other Acts, as amended by Act No. 38/2014 Coll*) to take into account the needs of the national minorities when acquiring books.

41. Authorities have provided support to the activities carried out by national minority organisations through the subsidy programme *Culture of the National Minorities*, run by the Office of the Plenipotentiary of the Government of the Slovak Republic for National Minorities and as of 1 January 2018, through the newly established Fund for the Promotion of the Culture of National Minorities (*Act No 138/2017 Coll. on the Fund for the Promotion of the Culture of National Minorities, as amended*). The Fund is a public body, run by a Director appointed by the Minister of Culture, which also includes in its expert boards representatives on behalf of each national minority. The law sets a share of funding allocated to each national minority. The amount available in 2018 - €8 million - is a significant increase compared to previous cycles.

42. Nevertheless, the Committee of Experts was informed that considerable delays persist in receiving the funds granted for various projects and their duration remains limited to one year. This affects the ability of the minority associations to adequately plan and implement their activities. Moreover, the application procedure is reportedly complex, further increasing the difficulty for the national minority association.

Use of the regional or minority languages in economic life

43. Act No. 270/1995 Coll. on the State Language, as amended (hereafter, State Language Act) provides in Article 8 (2) that “All documents and written communication with legal effect in the employment or a similar working relationship shall be executed in the state language; beside the version in the state language contentually identical version in another language can also be executed”. The fifth periodical report indicates that the law does not differentiate between the two language versions, beyond the fact that the one in Slovakian is compulsory. It also states, *inter alia*, that the legitimate purpose of communicating with public authorities is a “justifiable reason” - in the sense of Article 13.1.a of the Charter - for the compulsory use of Slovakian and that legislation allowing a version of an employment contract in a language other than Slovakian “does not go beyond what is necessary to meet the objectives to promote and stimulate the use of the official language, to protect workers socially and to simplify the related administrative controls, and is therefore adequate.”

44. As far as the Charter is concerned, the Committee of Experts notes that the purpose of Article 13.1.a is, *inter alia*, to ensure that the legislation does not limit the use minority languages in documents relating to social and economic life, in particular contracts of employment and technical documents. Currently, it does not appear that a contract of employment, for example, can be drafted in a minority language only. This, however, is the purpose of the Charter provision, as otherwise a contract in a minority language would not have any significance in its own right. Moreover, by ratifying the Charter, Slovakia undertook to ensure that communication with public authorities in certain contexts is also possible in minority languages. The Committee of Experts would also like to refer to the opinion of the Venice Commission, which considered that the obligation to draft in the Slovakian language “should only concern those documents and written communications, access to which is indispensable for public order aims”.⁸² The Committee of Experts finds that the current legal framework still limits the use of minority languages in contracts of employment.

45. According to Article 8 (1) of the State Language Act, “[i]n the interest of consumer protection, the use of the state language shall be mandatory in the labelling particulars of products, whether domestic or imported, in instructions for the use of products, particularly foodstuffs, medicinal products, consumption electronic and drugstore goods, in warranty terms and conditions, as well as other information for the consumer in the range and in the conditions assigned by separate regulations”. The fifth periodical report clarifies that Act No 250/2007 Coll. on Consumer Protection prescribes the use of Slovakian “without

---

⁸² Opinion on the Act on the State Language of the Slovak Republic, Cdl-Ad(2010)035, paragraphs 111-112.

prejudice to the possibility of simultaneously using other labelling, especially graphical symbols and pictograms, as well as other languages”. Act 362/2011 Coll. on Medicines imposes the use of Slovakian, but implicitly allows the additional use of other languages. The Committee of Experts considers that this corresponds to Article 13.1.a of the Charter as far as instructions for the use of products and installations are concerned.

46. Slovakia also undertook to prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of minority languages, at least between users of the same language (Article 13.1.b of the Charter). The Committee of Experts has not been informed of any such prohibitions laid down in Slovakian legislation. Moreover, the Committee of Experts has been informed that the internal regulations (*pracovný poriadok*) document of the Slovak Railways imposes an obligation for the employees to use Slovakian in mutual communication, except in contacts with employees of foreign railways companies. The Committee of Experts invites the authorities to clarify which steps they will take to prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of minority languages, at least between users of the same language.

47. According to the periodical report, in municipalities meeting the conditions under the national legislation, persons belonging to national minorities may use the minority language in communication with the staff of healthcare facilities, social care facilities, social service or socio-legal protection facilities (Article 13.2.c of the Charter), while these institutions shall allow the use of the minority language “insofar as the conditions prevailing at the institution so permit.” In practice, oral communication in the healthcare sector is facilitated for Hungarian, Romani, Ruthenian and Ukrainian.

48. The Committee of Experts reiterates that the undertaking requires parties to ensure that it is possible to use minority languages in social care facilities. The undertaking thus goes beyond only allowing the use of minority languages, if the conditions permit. It requires a structured policy in the human resources domain, which could include regulations governing the relevant qualifications and take account of a person’s knowledge of minority languages, or facilities and incentives for the existing personnel to improve their minority language skills. Some measures taken can be a step in this direction, but are of limited applicability. For example, according to the periodical report, the Strategy for the Enforcement of Court Decisions at the Facilities of Socio-legal Protection of Children and Children Social Care for 2016-2020 foresees as a task to ensure that the ability to speak a language other than Slovakian is treated as an advantage when recruiting employees delivering front-line services at the facilities of social-legal protection and social care in regions with national minorities. In the framework of the project Field Social Work, according to the periodical report, social workers with a good command of Hungarian or Romani are preferred.

Use of the regional or minority languages in transfrontier exchanges

49. In general, bilateral agreements are used to foster minority languages, in particular in education. It remains unclear how such agreements are applied for Romani and Ruthenian.

1.2 The situation of the individual regional or minority languages in the Slovak Republic

50. Teaching in and of Bulgarian is made available at pre-school, primary and secondary levels only by two private institutions in Bratislava: the *Hristo Botev* Private Kindergarten, founded and managed by an association, and the private *Hristo Botev* Bulgarian Primary and Grammar School, established by the Bulgarian Ministry of Education and Science. This traditional school continues to receive support from Bulgarian authorities and is also included in the Slovakian network of schools and education establishments. Bulgarian is not taught in technical or vocational education. Bulgarian can be studied at university level. Bulgarian has been used in several cases in criminal proceedings and in one case before civil courts. It is not used in relations with or by the administrative authorities. Programmes in Bulgarian have been offered by the public radio broadcaster since 2015 (five hours/year) and the public television service (three hours/year, an increase compared to two hours/year previously). A quarterly continues to be published in Bulgarian and Slovakian. Bulgarian is present to a larger extent in cultural activities.

51. With the exception of one private secondary school in Bratislava, which offers (standard) Croatian as a subject, and higher education, there is no offer of Croatian as an integral part of the curriculum at any level. Croatian language courses continue to be provided by a teacher once a week in each municipality where the Croatian speakers live and are organised thanks to support from Croatia.

They are addressed to children and youth, and attendance is voluntary. The courses offer standard Croatian, but the local variety is sometimes used by the participants. In addition, in Devínska Nová Ves similar courses continue to be organised as part of an INTERREG V project. The current offer does not correspond to the provisions ratified by Slovakia, which require “pre-school education” or “a substantial part of pre-school education” to be made available in Croatian “at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient” and for the teaching of Croatian to be provided as an integral part of the curriculum at primary, secondary, technical and vocational education. The Comenius University in Bratislava offers language courses of Croatian for the general public. Croatian has been used in a few civil and criminal cases. Concerning its use in administration, Croatian is occasionally used orally in two municipalities. Programmes in Croatian are offered by the public radio broadcaster since 2015 (five hours/year) and the public television (two hours/year, an increase compared to one hour/year previously). However, the Committee of Experts was informed during the on-the-spot visit about problems with the regular reception of the public radio in most places where the Croatian speakers live. The radio programme is also available online. As far as the TV programme is concerned, this is broadcast in practice once or twice per year. The national minority association is invited to contribute. However, due to the fixed date, it is very difficult to prepare up-to-date contributions.⁸³ The quarterly *Hrvatska Rosa* continues to be published in Croatian. The language is widely present in cultural activities.

52. Czech is not taught or used at any level of education. Czech language camps for children are organised by the Czech national minority association. Due to the mutual intelligibility of Czech and Slovakian, the Committee of Experts had not previously been made aware of any need for teaching Czech. However, during the on-the-spot visit, the Committee of Experts was informed that there is a growing interest in providing for Czech language in education, due to the diminishing knowledge of Czech among the younger generation. Czech is used before courts and in administration. Programmes in Czech are offered by the public radio and television broadcaster. It is widely used in cultural activities.

53. German is made available only at one private kindergarten in Bratislava. Two primary schools, one of them private, offer teaching in German, while four primary schools in Bratislava, Nitrianske Pravno, Kežmarok and Medzev teach German as a minority language, starting in the first grade. At secondary level, one private grammar school provides teaching in German and six other grammar schools provide bilingual education. Two vocational schools (business academies) also provide bilingual education. Some of the grammar schools are, according to the information available to the Committee of Experts, private. Since German is also taught as a foreign language in Slovakia and the private German international school in Bratislava provides education in German at all levels, it is not clear from the information in the periodical report in which contexts German is offered as a minority language, in particular at secondary level. It is also unclear whether persons belonging to the German minority have access to the secondary, technical and vocational schools providing bilingual education. German has been used to some degree in civil and criminal proceedings. The Constitution of the Slovak Republic and several laws have been translated into German. According to the periodical report, German is not used in relations with the administrative authorities or by them, with the exception of the place name signs and local authorities’ office signs in two municipalities - Kunešov/Kuneschhau and Krahule/Blaufuß. Programmes in German are broadcast by the public radio (16 hours/year) and public television (six hours/year, bi-monthly frequency). There is no newspaper published on a daily or weekly basis in German, but the *Karpatenblatt* is published monthly. The language is widely used in cultural activities, including owing to the activities of the Museum of Carpathian German Culture.

54. Education in Hungarian remains available at all levels, from pre-school, to primary, secondary, technical and vocational, as well as higher education. Nevertheless, the number of schools providing education in Hungarian has decreased, with the impact being more pronounced at secondary level. According to the information received from the Hungarian speakers, two secondary schools providing education in Hungarian have closed in the 2018-2019 academic year, bringing their number to 16.⁸⁴ As regards vocational education, there is a concern among the Hungarian speakers about the diminishing offer in certain areas of Slovakia, with classes in Hungarian closing as the number of pupils falls below the required numbers. While the Committee of Experts has maintained the undertakings as fulfilled or partly fulfilled in this respect, the Slovakian authorities should, in consultation with the speakers, take measures

---

⁸³ See also 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic, ECRML (2016) 2, paragraph 691

⁸⁴ See also statistical data available at Slovak Centre for Scientific and Technical Information, http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580.

ensuring that secondary, technical and vocational education in Hungarian remains available in the future. As far as the teaching of history and culture is concerned, the periodical report indicates that an adapted standard for history at secondary school has been introduced to respond to the needs of Hungarian-language schools, and that history books have been prepared for such schools. Moreover, in 2016, in the framework of the Joint Slovak-Hungarian Commission for Minority Affairs, the Slovakian authorities agreed to make available alternative textbooks and teaching materials, prepared by experts belonging to the Hungarian minority in Slovakia. In 2017, a representative of the Hungarian-language schools was included in the Central Subject Committee of the National Institute for Education. While welcoming such steps, the Committee of Experts notes that, according also to the periodical report, translations of the Slovakian secondary school history textbooks continue to be used by Hungarian-language schools. As mentioned above, these do not seem to fully and adequately reflect the contribution of the Hungarian-speakers to the history of Slovakia. Hungarian is used before courts. As far as the administrative authorities are concerned, Hungarian is to a large extent used in oral communication, and to a lesser extent in writing (written applications, bilingual forms and documents, or publication of official documents). According to the data available, less than half of the municipalities which have such an obligation under Slovakian legislation provide bilingual forms. According to the Hungarian speakers, only three documents (birth, marriage and death certificate) remain available bilingually, but continue to be filled in only in Slovakian. Only very few (6%) municipalities also publish other official documents, such as regulations, in Hungarian. Less than half of the concerned municipalities also keep a registry in Hungarian. About half of the municipalities concerned also publish general information in Hungarian. Hungarian is also used on place name signs, public authorities' office signs (including the place name) and, as a result of a recent measure by the Ministry of Transport, on place name signs in train stations. It was reported to the Committee of Experts that place name signs are sometimes vandalised, as was the case, for example, in Dunajská Streda/Dunaszerdahely in 2017. Programmes in Hungarian are broadcast by the public radio and television. The offer of new programmes has increased (66 hours/year) and the total offer on television is of 105 hours/year. Seventeen private regional or local television channels broadcast programmes in Hungarian, but they are not reimbursed for the subtitling costs. A television channel (*Regio TV*) broadcasts countrywide exclusively in Hungarian, without subtitling, under special provisions concerning broadcasting in official languages of the European Union other than Slovakian. Newspapers are published in Hungarian.

55. Polish is not provided for as an integral part of the curriculum at any level of education. Polish language courses continue to be organised by the Embassy of Poland and by associations in Žilina and Nitra, with support from the Polish authorities. They take the form of Saturday or Sunday schools, organised weekly, bi-weekly or monthly and offer Polish language and literature, history, civic education and music. They address children of pre-school and primary school level. The current offer does not correspond to the provisions ratified by Slovakia, which require “pre-school education” or “a substantial part of pre-school education” to be made available in Polish “at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient” and for the teaching of Polish to be provided as an integral part of the curriculum at primary, secondary, technical and vocational education. Polish can be studied at university level, but the Committee of Experts was informed that there are problems with the sustainability of the offer. Online language courses for adults are also organised by an association and supported by Poland. Polish has been used to some extent in criminal, civil and administrative proceedings. Polish is not used in relations with or by the administrative authorities. Programmes in Polish are offered by the public radio broadcaster (16 hours/year, a monthly frequency) and the public television (three hours/year). A monthly continues to be published in Polish. Various cultural activities are organised in Polish.

56. According to the periodical report, Romani is taught at one private kindergarten, two private primary schools, one private grammar school (as a compulsory subject) and at five private vocational schools. There does not seem to be, at present, any teaching of Romani in public schools. The Committee of Experts has been informed of the steps taken by the authorities, in the framework of different projects, to develop bilingual digital education content for kindergarten and grade 0 (IKATIKA), textbooks, reading books, including on the Roma history and culture, as well as teaching and additional materials for Romani. Since 2015, the Pedagogical-Organisational Instructions have required that information about the possibility to study Romani is provided to legal guardians and that pupils are made aware that they may choose Romani as an optional subject for their school leaving examination. The preparation of a Romani Language Map, collecting data on the first language, the use of language in communication and the language of instruction in primary school for Roma children, started in 2017. This is intended to also serve as a basis for further development in the area of education. With respect to teacher training, the

initiatives mainly concern the training of Romani-speaking teaching assistants, intercultural education or teaching Roma history and culture in schools. However, according to the periodical report, ten Romani language teachers passed the required examination in Prague. There is a concern among Romani speakers about the sustainability of these measures, since many initiatives are part of projects. Romani has been used in a low number of cases in criminal court proceedings. According to the periodical report, Romani has been used to a limited extent in relations with the local authorities and in local council meetings. In one case, it has been used for public authorities' office signs. Some municipalities provide some bilingual forms in Romani. Programmes in Romani are broadcast by the public radio and television, and produced by external suppliers. According to the periodical report, they cover activities from an increased number of regions. An internet radio station also broadcasts in Romani. Romani is to some extent used in social work and occasionally in information leaflets by the Ministry of Labour, Social Affairs and Family.

57. Teaching in or of Ruthenian is provided at kindergarten level (three kindergartens in the 2017-2018 academic year) and primary level (two schools in the 2017-2018 academic year). According to the representatives of the speakers, these schools offer Ruthenian as a subject and teach some subjects in Ruthenian. However, it is not clear whether this amounts to "a substantial part of primary education in Ruthenian", as required by the ratification, which implies that teaching in Ruthenian would have to take place for at least 50% of the school hours per week. The number of schools is also too small, compared to the number of Ruthenian speakers. Other schools offer Ruthenian as an optional subject or extra-curricular activity. About 360 children attended Ruthenian language courses as part of "evening schools" in 2016. A concept for developing Ruthenian language and culture teaching in kindergartens, primary and secondary schools has been developed and approved in 2017. Ruthenian is not present in secondary, technical or vocational education. Teacher training is provided, in particular for Ruthenian language teachers. According to the representatives of the speakers, teacher training for subject teaching in Ruthenian is still missing. The Constitution of the Slovak Republic and several relevant laws were translated in Ruthenian. As far as administrative authorities are concerned, Ruthenian is used to some extent in oral communication with local authorities, in local council meetings and on place name signs and public authorities' office signs. The Committee of Experts has been informed of a case where a Ruthenian place name has been used in a railway station. The use of Ruthenian in written communication is very limited. Programmes in Ruthenian are broadcast by the public radio as well as by public television. An internet radio station, *Rusyn FM*, continues to broadcast. Periodicals are available in Ruthenian, but there is no indication that they are published at least weekly.

58. Serbian is present in education only at university level. There is a Lectorate of Serbian Language at the Faculty of Philosophy of Comenius University. The language is offered as an optional subject at the Department of Slavic Philology, which also organises courses of Serbian for the public. There are two 30-minute programmes in Serbian per year on television. The Serbian national minority association organises various cultural activities. The Serbian minority is represented in the Committee for National Minorities and Ethnic Groups of the Government Council of the Slovak Republic for Human Rights, National Minorities and Gender Equality.

59. Teaching in and of Ukrainian is provided at pre-school level (three kindergartens), primary level (two schools) and secondary level (one school). The Committee of Experts notes with concern the decrease in the number of kindergarten and schools over the past three monitoring cycles.⁸⁵ Moreover, it is unclear whether the number of hours taught in Ukrainian amounts to "a substantial part of primary/secondary education in Ukrainian", as required by the ratification. According to the information available, there are no technical and vocational schools providing a substantial part of education in Ukrainian. The Ukrainian language can be studied at university level. Teacher training is provided mainly for Ukrainian language teachers. Ukrainian has been used in criminal proceedings and to a very limited degree in civil proceedings. The Constitution of the Slovak Republic and several relevant laws were translated into Ukrainian. Ukrainian is used to a limited extent in oral communication with local authorities, in local council meetings as well as for place name signs and public authorities' office signs. Programmes in Ukrainian are broadcast by the public radio station, as well as on television. There are no daily or weekly newspapers published in Ukrainian. Ukrainian is widely used in cultural activities.

---

⁸⁵ See 3rd Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic, ECRML (2013) 1, paragraphs 366 and 369 and the 3rd periodical report on the application of the Charter by the Slovak Republic, MIN-LANG/PR (2012) 3: the information therein refers to five Ukrainian-language kindergartens and 3 bilingual kindergarten, as well as 6 Ukrainian-language primary schools and one bilingual primary school

60. According to the information available to the Committee of Experts, there does not seem to be any offer of Yiddish in education, but rather of Hebrew. Yiddish is not present in the media and it is unclear to what extent it is used in cultural activities.

Chapter 2 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages and recommendations

2.1 Bulgarian

2.1.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Bulgarian

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ✓ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Bulgarian ⁸⁶	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Bulgarian as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Bulgarian	=				
7.1.c	resolute action to promote Bulgarian		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Bulgarian, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Bulgarian • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Bulgarian at all appropriate stages		=			
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Bulgarian to learn it		=			
7.1.h	promotion of study and research on Bulgarian at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Bulgarian	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Bulgarian		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Bulgarian among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Bulgarian among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Bulgarian • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Bulgarian 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.iiii	make available pre-school education in Bulgarian or a substantial part of pre-school education in Bulgarian at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient		=			
8.1.biii	provide, within primary education, for the teaching of Bulgarian as an integral part of the curriculum		=			
8.1.ciii	provide, within secondary education, for the teaching of Bulgarian as an integral part of the curriculum		=			
8.1.diii	provide, within technical and vocational education, for the teaching of Bulgarian as an integral part of the curriculum				=	
8.1.eii	provide facilities for the study of Bulgarian as an university and higher education subject	=				
8.1.fii	offer Bulgarian as a subject of adult and continuing education		↗			
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Bulgarian				=	
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Bulgarian				=	

⁸⁶ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: [http://www.coe.int/en/web/conventions/](http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty) (treaty No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Bulgarian⁸⁶	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Bulgarian and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.iii	guarantee the accused the right to use Bulgarian in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		↗			
9.1.iii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in criminal proceedings solely because they are formulated in Bulgarian, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		↗			
9.1.iii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Bulgarian in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		↗			
9.1.iii	allow documents and evidence to be produced in Bulgarian in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.iii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Bulgarian in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.iii	allow documents and evidence to be produced in Bulgarian in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Bulgarian and the related use of documents and evidence in Bulgarian, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.iii	ensure that users of Bulgarian may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in Bulgarian				=	
10.1.iv ⁸⁷	ensure that users of Bulgarian may submit oral or written applications in Bulgarian to local branches of the national authorities					
10.2.b	possibility for users of Bulgarian to submit oral or written applications in Bulgarian to the regional or local authority				=	
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Bulgarian				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Bulgarian				=	
10.2.f	use by local authorities of Bulgarian in debates in their assemblies				=	
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Bulgarian				=	
10.3.c	allow users of Bulgarian to submit a request in Bulgarian to public service providers				=	
10.4.a	provide translation or interpretation				=	
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Bulgarian to be appointed in the territory in which that language is used				=	
10.5	allow the use or adoption of family names in Bulgarian	=				
Art. 11 – Media						
11.1.iii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Bulgarian		↗			
11.1.iii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Bulgarian on a regular basis				=	
11.1.iii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Bulgarian on a regular basis				=	
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Bulgarian		↗			
11.1.ei	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Bulgarian				=	
11.1.fii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in Bulgarian			↗		
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Bulgarian • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Bulgarian • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Bulgarian 	=				

⁸⁷ As Articles 10.1.iii and 10.1.iv constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.1.iv.

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Bulgarian⁸⁶	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
11.3	ensure that the interests of the users of Bulgarian are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Bulgarian	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in Bulgarian by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling					✓
12.1.c	foster access in Bulgarian to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling				=	
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Bulgarian language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Bulgarian	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Bulgarian in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Bulgarian		=			
12.2	In territories other than those in which Bulgarian is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Bulgarian	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Bulgarian and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Bulgarian in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Bulgarian				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Bulgarian in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Bulgarian				=	
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Bulgarian is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Bulgarian in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education		↗			

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

61. The Bulgarian Cultural Institute in Bratislava offers Bulgarian language courses. In light of this offer, the undertaking 8.1.f ii is considered partly fulfilled. The Minister's Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not clear yet whether this body also prepares reports which are made public. The undertaking 8.1.i is therefore considered partly fulfilled. In light of the use of Bulgarian to some extent in criminal proceedings, the Committee of Experts considers the undertaking 9.1.a ii partly fulfilled. According to the periodical report, the Criminal Procedure Code provides that the court or law

enforcement authority shall translate any documents submitted by the accused (Section 28, (4)). However, Section 2(20) includes the witness on the list of people for whom interpretation is provided if they declare that they do not speak Slovakian. Therefore, undertaking 9.1.a.iii is considered partly fulfilled. Bulgarian has also been used in civil proceedings, leading to undertaking 9.1.bii being considered partly fulfilled. The public radio broadcaster began to broadcast programmes in Bulgarian in 2015, for a total of five hours per year. Together with the existing offer on television, this leads to undertaking 11.1. a. iii being considered partly fulfilled. The production of a music CD has been financed from the subsidy programme promoting the culture of national minorities, therefore undertaking 11.1.d is considered partly fulfilled. It is possible to also apply the existing general measures for financial assistance – mainly the Audiovisual Fund – to audiovisual productions in Bulgarian (11.1.fii). However, the Committee of Experts has not been made aware of any examples of implementation; it therefore considers the undertaking formally fulfilled. Since, at present persons belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television as well as of the Council Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority language speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. The information available does not allow for the Committee of Experts to conclude on the fulfilment of undertaking 12.1.b. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is therefore considered partly fulfilled. There are also agreements between the Slovak Republic and Bulgaria covering other areas than education, such as culture and media. Undertaking 14.a is therefore considered fulfilled.

2.1.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Bulgarian in the Slovak Republic

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.1.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic⁸⁸ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

g. Implement Article 10 for Bulgarian, in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds.

II. Further recommendations

- h. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by Bulgarian.
- i. Provide the basic and further training of the teachers teaching Bulgarian.
- j. Guarantee the right of the accused to use Bulgarian in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- k. Increase the presence of Bulgarian in the media (broadcasting media, audiovisual works, online media).
- l. Take the necessary legal and practical measures to strengthen the use of Bulgarian in economic and social life.

⁸⁸ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
 CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
 CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
 CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.2 Croatian

2.2.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Croatian

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ↘ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Croatian ⁸⁹	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Croatian as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Croatian	=				
7.1.c	resolute action to promote Croatian		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Croatian, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Croatian • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Croatian at all appropriate stages				=	
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Croatian to learn it	=				
7.1.h	promotion of study and research on Croatian at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Croatian	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Croatian		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Croatian among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Croatian among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Croatian • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Croatian 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.iii	make available pre-school education in Croatian or a substantial part of pre-school education in Croatian at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient				=	
8.1.biii	provide, within primary education, for the teaching of Croatian as an integral part of the curriculum				=	
8.1.ciii	provide, within secondary education, for the teaching of Croatian as an integral part of the curriculum				=	
8.1.diii	provide, within technical and vocational education, for the teaching of Croatian as an integral part of the curriculum				=	
8.1.eii	provide facilities for the study of Croatian as an university and higher education subject	=				
8.1.fii	offer Croatian as a subject of adult and continuing education		↗			
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Croatian				=	
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Croatian				=	
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Croatian and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.iii	guarantee the accused the right to use Croatian in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		↗			
9.1.iiiii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in		↗			

⁸⁹ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (treaty No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Croatian⁸⁹	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	criminal proceedings solely because they are formulated in Croatian, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned					
9.1.bii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Croatian in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		↗			
9.1.biii	allow documents and evidence to be produced in Croatian in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.cii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Croatian in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.ciii	allow documents and evidence to be produced in Croatian in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Croatian and the related use of documents and evidence in Croatian, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.a.iii	ensure that users of Croatian may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in Croatian				=	
10.1.a.iv ⁹⁰	ensure that users of Croatian may submit oral or written applications in Croatian to local branches of the national authorities					
10.2.b	possibility for users of Croatian to submit oral or written applications in Croatian to the regional or local authority		=			
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Croatian				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Croatian				=	
10.2.f	use by local authorities of Croatian in debates in their assemblies				=	
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Croatian				=	
10.3.c	allow users of Croatian to submit a request in Croatian to public service providers				=	
10.4.a	provide translation or interpretation				=	
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Croatian to be appointed in the territory in which that language is used				=	
10.5	allow the use or adoption of family names in Croatian	=				
Art. 11 – Media						
11.1.a.iii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Croatian		↗			
11.1.bii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Croatian on a regular basis				=	
11.1.cii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Croatian on a regular basis				=	
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Croatian	↗				
11.1.ei	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Croatian				=	
11.1.fii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in Croatian			↗		
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Croatian • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Croatian • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Croatian 	=				
11.3	ensure that the interests of the users of Croatian are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Croatian	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in Croatian by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling					✓
12.1.c	foster access in Croatian to works produced in other languages by aiding and developing translation,				=	

⁹⁰ As Articles 10.1.a.iii and 10.1.a.iv constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.1.a.iv.

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Croatian ⁸⁹	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	dubbing, post-synchronisation and subtitling					
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Croatian language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Croatian	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Croatian in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Croatian	=				
12.2	In territories other than those in which Croatian is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Croatian	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Croatian and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Croatian in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Croatian				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Croatian in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Croatian				=	
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Croatian is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Croatian in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education	↗				

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

40. The Department of Slavic Languages of the University Comenius in Bratislava also offers courses of Croatian for the public. Undertaking 8.1.f.ii is therefore considered partly fulfilled. The Minister's Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not clear yet whether this body also prepares reports which are made public. Undertaking 8.1.i is therefore considered partly fulfilled. In light of the use of Croatian to some extent in criminal proceedings, the Committee of Experts considers undertaking 9.1.a ii partly fulfilled. According to the periodical report, the Criminal Procedure Code provides that the court or law enforcement authority shall translate any documents submitted by the accused (Section 28, (4)). However, Section 2(20) includes witness on the list of people for whom interpretation is provided if they declare that they do not speak Slovakian. Therefore, undertaking 9.1.a.iii is considered partly fulfilled. Croatian has also been used in civil proceedings, leading to undertaking 9.1.bii being considered partly fulfilled. The public radio broadcaster began to broadcast programmes in Croatian in 2015, for a total of five hours per year. Together with the existing offer on television, this leads to undertaking 11.1. a.iii being considered partly fulfilled. The production of several audiovisual

works, including three CDs, has been supported under the subsidy scheme for the promotion of the culture of national minorities, leading to undertaking 11.1 d being considered fulfilled. It is possible to also apply the existing general measures for financial assistance – mainly under the Audiovisual Fund – to audiovisual productions in Croatian (11.1.fii). However, the Committee of Experts has not been made aware of any examples of implementation, therefore it considers the undertaking formally fulfilled. Since, at present, persons belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television, as well as of the Council Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority language speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. The information available does not allow for the Committee of Experts to conclude on the fulfilment of undertaking 12.1.b. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is, therefore, considered partly fulfilled. In addition to education, agreements between Croatia and Slovakia also exist in the area of culture, leading to Article 14. a being considered fulfilled.

2.2.2 *Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Croatian in the Slovak Republic*

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.2.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic⁹¹ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

- h. Provide for teaching Croatian in pre-school, primary and secondary education as an integral part of the curriculum.**
- i. Implement Article 10 for Croatian in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds, and increase the visibility of Croatian in public signage.**

II. Further recommendations

- j. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by Croatian.
- k. Provide the basic and further training of the teachers teaching Croatian.
- l. Guarantee the right of the accused to use Croatian in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- m. Increase the presence of Croatian in the media (broadcasting media, audiovisual works, online media, newspapers).
- n. Take the necessary legal and practical measures in order to strengthen the use of Croatian in economic and social life, in particular as far as social care facilities are concerned.

---

⁹¹ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
 CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
 CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
 CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.3 Czech

2.3.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Czech

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ↘ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Czech ⁹²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Czech as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Czech	=				
7.1.c	resolute action to promote Czech		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Czech, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Czech • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Czech at all appropriate stages					=
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Czech to learn it					=
7.1.h	promotion of study and research on Czech at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Czech	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Czech	=				
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Czech among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Czech among their objectives 	=				
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Czech • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Czech 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education ⁹³						
8.1.a.iii	make available pre-school education in Czech or a substantial part of pre-school education in Czech at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient					=
8.1.b.iii	provide, within primary education, for the teaching of Czech as an integral part of the curriculum					=
8.1.c.iii	provide, within secondary education, for the teaching of Czech as an integral part of the curriculum					=
8.1.d.iii	provide, within technical and vocational education, for the teaching of Czech as an integral part of the curriculum					=
8.1.e.ii	provide facilities for the study of Czech as an university and higher education subject					=
8.1.f.ii	offer Czech as a subject of adult and continuing education					=
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Czech					=
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Czech					=
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Czech and for drawing up public periodic reports of its findings					=
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.a.ii	guarantee the accused the right to use Czech in criminal proceedings, if necessary by the use of	=				

⁹² In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: [http://www.coe.int/en/web/conventions/\(treaty No. 148\)](http://www.coe.int/en/web/conventions/(treaty%20No.%20148)).

⁹³ The Committee of Experts considers that there is no need to conclude on the fulfilment of these undertakings as there was no demand on the part of the speakers for the teaching of Czech or in Czech at any level of education. The Committee of Experts will revisit the issue should a demand arise.

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Czech ⁹²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned					
9.1.a.iii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in criminal proceedings solely because they are formulated in Czech, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned	=				
9.1.b.ii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Czech in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations	=				
9.1.b.iii	allow documents and evidence to be produced in Czech in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations	=				
9.1.c.ii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Czech in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations	=				
9.1.c.iii	allow documents and evidence to be produced in Czech in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations	=				
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Czech and the related use of documents and evidence in Czech, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.a.iii	ensure that users of Czech may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in Czech	=				
10.1.a.iv ⁹⁴	ensure that users of Czech may submit oral or written applications in Czech to local branches of the national authorities					
10.2.b	possibility for users of Czech to submit oral or written applications in Czech to the regional or local authority	=				
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Czech	=				
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Czech	=				
10.2.f	use by local authorities of Czech in debates in their assemblies	=				
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Czech	=				
10.3.c	allow users of Czech to submit a request in Czech to public service providers	=				
10.4.a	provide translation or interpretation	=				
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Czech to be appointed in the territory in which that language is used	=				
10.5	allow the use or adoption of family names in Czech	=				
Art. 11 – Media						
11.1.a.iii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Czech	=				
11.1.b.ii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Czech on a regular basis ⁹⁵					=
11.1.c.ii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Czech on a regular basis					=
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Czech					=
11.1.e.i	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Czech					=
11.1.f.ii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in Czech					=
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Czech • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Czech • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Czech 	=				
11.3 ⁹⁶	ensure that the interests of the users of Czech are represented or taken into account within bodies					=

⁹⁴ As Articles 10.1.a.iii and 10.1.a.iv constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.1.a.iv.

⁹⁵ The Committee of Experts considers that there is no need to conclude on the fulfilment of the undertakings 11.1 b.ii, c.ii, d, e i, f.ii, since there was no demand from the speakers. The Committee of Experts will revisit the issue should demand arise.

⁹⁶ The Committee of Experts considers that there is no need to conclude on the fulfilment of this undertaking. It will revisit the issue should a demand arise.

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Czech ⁹²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	guaranteeing the freedom and pluralism of the media					
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Czech	=				
12.1.b ⁹⁷	foster access in other languages to works produced in Czech by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling					=
12.1.c	foster access in Czech to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling					=
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Czech language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Czech	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Czech in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Czech	=				
12.2	In territories other than those in which Czech is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Czech	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Czech and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Czech in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations	↗				
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Czech	↗				
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Czech in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Czech	=				
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Czech is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Czech in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education	=				
14.b	for the benefit of Czech, facilitate and/or promote co-operation across borders, in particular between regional or local authorities in whose territory Czech is used in identical or similar form	=				

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

62. The Committee of Experts revised its approach concerning the application of 13.1.a and b to Czech, due to its special status, and therefore considers the undertakings fulfilled for Czech.

⁹⁷ In the light of the mutual intelligibility of Slovak and Czech, the Committee of Experts considers there is no need to conclude on the fulfilment of the undertakings 12.1.b and 12.1.c

2.3.2 *Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Czech in the Slovak Republic*

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.3.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic⁹⁸ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

The Committee of Experts has no recommendations for immediate action at present.

II. Further recommendations

- b. In co-operation with the Czech speakers, introduce teaching in and of Czech respectively at pre-school, primary, secondary and technical and vocational education.

---

⁹⁸ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.4 German

2.4.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of German

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ↘ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning German ⁹⁹	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of German as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of German	=				
7.1.c	resolute action to promote German		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of German, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using German • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of German at all appropriate stages		=			
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of German to learn it	=				
7.1.h	promotion of study and research on German at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of German	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of German		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to German among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to German among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses German • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to German 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.iii	make available pre-school education in German or a substantial part of pre-school education in German at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient		=			
8.1.biii	provide, within primary education, for the teaching of German as an integral part of the curriculum		=			
8.1.ciii	provide, within secondary education, for the teaching of German as an integral part of the curriculum		↗			
8.1.diii	provide, within technical and vocational education, for the teaching of German as an integral part of the curriculum		↗			
8.1.eii	provide facilities for the study of German as an university and higher education subject	=				
8.1.fii	offer German as a subject of adult and continuing education				=	
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by German				=	
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) German				=	
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of German and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.aii	guarantee the accused the right to use German in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		↗			
9.1.iii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in		↗			

⁹⁹ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (treaty No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning German ⁹⁹	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	criminal proceedings solely because they are formulated in German, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned					
9.1.bii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use German in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		↗			
9.1.biii	allow documents and evidence to be produced in German in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.cii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use German in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.ciii	allow documents and evidence to be produced in German in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in German and the related use of documents and evidence in German, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.a.iii	ensure that users of German may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in German				=	
10.1.a.iv ¹⁰⁰	ensure that users of German may submit oral or written applications in German to local branches of the national authorities					
10.2.b	possibility for users of German to submit oral or written applications in German to the regional or local authority				=	
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in German				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in German				=	
10.2.f	use by local authorities of German in debates in their assemblies				=	
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in German		=			
10.3.c	allow users of German to submit a request in German to public service providers				=	
10.4.a	provide translation or interpretation			=		
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of German to be appointed in the territory in which that language is used					=
10.5	allow the use or adoption of family names in German	=				
Art. 11 – Media						
11.1.a.iii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in German				=	
11.1.bii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in German on a regular basis				=	
11.1.cii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in German on a regular basis				=	
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in German		↗			
11.1.ei	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in German				=	
11.1.fii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in German			↗		
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in German • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in German • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in German 	=				
11.3	ensure that the interests of the users of German are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in German	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in German by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling	=				
12.1.c	foster access in German to works produced in other languages by aiding and developing translation,					✓

¹⁰⁰ As Articles 10.1.a.iii and 10.1.a.iv constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.1.a.iv.

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning German ⁹⁹	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	dubbing, post-synchronisation and subtitling					
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the German language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of German	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of German in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in German	=				
12.2	In territories other than those in which German is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using German	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for German and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of German in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of German				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of German in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of German		=			
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which German is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of German in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education	=				
14.b	for the benefit of German, facilitate and/or promote co-operation across borders, in particular between regional or local authorities in whose territory German is used in identical or similar form		↗			

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

63. There is an offer of bilingual education in German at secondary, technical and vocational level. It is, however, not clear from the information available to the Committee of Experts to what extent German as a minority language is taught at these levels and to what extent the current offer targets the German minority. Therefore, the Committee of Experts considers undertakings 8.1.ciii and 8.1.diii partly fulfilled. The Minister's Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not clear yet whether this body also prepares reports which are made public. Undertaking 8.1.i is therefore considered partly fulfilled. In light of the use of German to a certain degree in criminal and civil proceedings, the Committee of Experts considers undertakings 9.1.a ii and 9.1.b ii partly fulfilled. According to the periodical report, the Criminal Procedure Code provides that the court or law enforcement authority shall translate any documents submitted by the accused (Section 28, (4)). However, Section 2(20) includes the witness on the list of people for whom interpretation is provided if they declare that they do not speak Slovakian.

Therefore, undertaking 9.1.iii is considered partly fulfilled. Post-production and distribution of a documentary film about the German language and its local varieties in Slovakia received funding under the subsidy programme promoting the culture of national minorities. Therefore the Committee of Experts considers undertaking 11.1.d partly fulfilled. It is possible to also apply existing general measures for financial assistance – the Audiovisual Fund – to audiovisual productions in German (11.1.fii). However, the Committee of Experts has not been made aware of any examples of implementation; therefore it considers the undertaking formally fulfilled. Since, at present, persons belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television, as well as of the Council Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority languages speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. The information available does not allow for the Committee of Experts to conclude on the fulfilment of undertaking 12.1.c. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is, therefore, considered partly fulfilled. The periodical report refers to Austrian teachers and lecturers in Slovakian schools and universities, as well as to academic mobility within the bilateral programme Austria - Slovakia Action - Cooperation in Science and Education. The report further mentions the presence of German teachers and lecturers in Slovakian schools and universities. Finally, the report mentions the project of the Carpathian German Association in Slovakia “We and Our Compatriots in the Bratislava Region” and the Festival of Carpathian-German Youth. Undertaking 14. b is therefore considered fulfilled.

2.4.2 *Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of German in the Slovak Republic*

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.4.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic¹⁰¹ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

j.	Extend teaching German as a minority language at pre-school and primary level with a view to covering all areas where there is a sufficient number of German speakers.
k.	Increase the visibility of German by using it in public signage, including place names.

II. Further recommendations

- l. Develop a sustainable offer of teaching German as a minority language, which ensures continuity between the different levels of education from pre-school to secondary and technical and vocational education.
- m. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by German.
- n. Provide the basic and further training of the teachers teaching German.
- o. Guarantee the right of the accused to use German in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- p. Implement Article 10 for German in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds, and encourage the use of German in relations with the administrative authorities and public services.
- q. Increase the presence of German in the media.

¹⁰¹ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
 CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
 CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
 CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

- r. Take the necessary legal and practical measures in order to strengthen the use of German in economic and social life, in particular as far as social care facilities are concerned.

2.5 Hungarian

2.5.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Hungarian

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ✓ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Hungarian ¹⁰²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Hungarian as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Hungarian	=				
7.1.c	resolute action to promote Hungarian		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Hungarian, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Hungarian • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Hungarian at all appropriate stages	=				
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Hungarian to learn it		=			
7.1.h	promotion of study and research on Hungarian at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Hungarian	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Hungarian		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Hungarian among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Hungarian among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Hungarian • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Hungarian 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.ai	make available pre-school education in Hungarian	=				
8.1.bi	make available primary education in Hungarian	=				
8.1.ci	make available secondary education in Hungarian	=				
8.1.di	make available technical and vocational education in Hungarian		=			
8.1.ei	make available university and other higher education in Hungarian	=				
8.1.fi	provision of adult and continuing education courses taught mainly or wholly in Hungarian		=			
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Hungarian					=
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Hungarian	=				
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Hungarian and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.iii	guarantee the accused the right to use Hungarian in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		=			
9.1.iiii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in criminal proceedings solely because they are formulated in Hungarian, if necessary by the use of		=			

¹⁰² In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Hungarian ¹⁰²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned					
9.1.bii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Hungarian in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations	↗				
9.1.biii	allow documents and evidence to be produced in Hungarian in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations	↗				
9.1.cii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Hungarian in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations	↗				
9.1.ciii	allow documents and evidence to be produced in Hungarian in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations	↗				
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Hungarian and the related use of documents and evidence in Hungarian, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
9.2.a	not to deny the validity of legal documents solely because they are drafted in Hungarian	=				
9.3	make available in Hungarian the most important national statutory texts and those relating particularly to users of Hungarian	=				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.a	ensure that officers of local branches of the national authorities use Hungarian in their relations with persons applying to them in Hungarian		=			
10.2.a	use of Hungarian within the framework of the regional or local authority		=			
10.2.b	possibility for users of Hungarian to submit oral or written applications in Hungarian to the regional or local authority		=			
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Hungarian				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Hungarian		=			
10.2.f	use by local authorities of Hungarian in debates in their assemblies		=			
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Hungarian		=			
10.3.b	allow users of Hungarian to submit a request to and receive a reply from public service providers in Hungarian		=			
10.3.c ¹⁰³	allow users of Hungarian to submit a request in Hungarian to public service providers					
10.4.a	provide translation or interpretation		=			
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Hungarian to be appointed in the territory in which that language is used					=
10.5	allow the use or adoption of family names in Hungarian	=				
Art. 11 – Media						
11.1.a	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Hungarian		=			
11.1.bii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Hungarian on a regular basis				=	
11.1.cii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Hungarian on a regular basis	↗				
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Hungarian	↗				
11.1.ei	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Hungarian	=				
11.1.fi	cover the additional costs of those media which use Hungarian				✓	
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Hungarian • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Hungarian • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Hungarian 	=				
11.3	ensure that the interests of the users of Hungarian are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			

¹⁰³ As Articles 10.3.b and 10.3.c constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.3.c

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Hungarian ¹⁰²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Hungarian	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in Hungarian by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling	=				
12.1.c	foster access in Hungarian to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling	=				
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Hungarian language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Hungarian	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Hungarian in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Hungarian	=				
12.2	In territories other than those in which Hungarian is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Hungarian	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Hungarian and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Hungarian in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Hungarian				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Hungarian in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Hungarian		=			
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Hungarian is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Hungarian in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education	=				
14.b	for the benefit of Hungarian, facilitate and/or promote co-operation across borders, in particular between regional or local authorities in whose territory Hungarian is used in identical or similar form	=				

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

64. The Minister's Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not clear yet whether this body also prepares reports which are made public. Undertaking 8.1.i is, therefore, considered partly fulfilled. According to the data available and the information received from the Hungarian speakers, Hungarian is used in civil and administrative proceedings. Undertakings 9.1.bii, 9.1.biii, 9.1.cii and 9.1.ciii are, therefore, considered fulfilled. A television channel (*Regio TV*) received a licence to broadcast countrywide exclusively in Hungarian, without subtitling, under special provisions concerning

broadcasting in official languages of the European Union other than Slovakian. Therefore, the Committee of Experts considers undertaking 11.1. c.ii fulfilled. A number of audiovisual works, such as CDS, DVDs, e-books and documentary films have been produced during the current monitoring cycle, under the subsidy programme promoting the culture of national minorities. Undertaking 11.1.d is, therefore, considered fulfilled. There are no indications that the additional cost of those media which use Hungarian, such as subtitling of television programmes, are covered, leading to undertaking 11.1.fi being considered not fulfilled. Since, at present, persons belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television, as well as of the Council Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority languages speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is, therefore, considered partly fulfilled.

2.5.2 *Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Hungarian in the Slovak Republic*

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.7.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic¹⁰⁴ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

- h. Increase the use of Hungarian in public signage, within the meaning of Articles 7.1.d and 10.2.g of the Charter.**
- i. Ensure that secondary and technical and vocational education remains available in Hungarian, in all areas where the language is used.**

II. Further recommendations

- j. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by Hungarian.
- k. Guarantee the right of the accused to use Hungarian in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- l. Strengthen the use of Hungarian in relations with the administrative authorities and public services, in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds, and encourage such use in practice.
- m. Increase the presence of Hungarian in broadcasting media and identify ways to cover the costs for the compulsory subtitling of programmes in Hungarian by private broadcasters.
- n. Take the necessary legal and practical measures in order to strengthen the use of Hungarian in economic and social life, in particular as far as social care facilities are concerned.

¹⁰⁴ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
 CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
 CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
 CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.6 Polish

2.6.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Polish

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ✓ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Polish ¹⁰⁵	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Polish as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Polish	=				
7.1.c	resolute action to promote Polish		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Polish, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Polish • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Polish at all appropriate stages				=	
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Polish to learn it	=				
7.1.h	promotion of study and research on Polish at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Polish	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Polish		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Polish among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Polish among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Polish • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Polish 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.iii	make available pre-school education in Polish or a substantial part of pre-school education in Polish at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient				=	
8.1.biii	provide, within primary education, for the teaching of Polish as an integral part of the curriculum				=	
8.1.ciii	provide, within secondary education, for the teaching of Polish as an integral part of the curriculum				=	
8.1.diii	provide, within technical and vocational education, for the teaching of Polish as an integral part of the curriculum				=	
8.1.eii	provide facilities for the study of Polish as an university and higher education subject	=				
8.1.fii	offer Polish as a subject of adult and continuing education				=	
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Polish				=	
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Polish				=	
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Polish and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.iii	guarantee the accused the right to use Polish in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		↗			
9.1.iii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in		↗			

¹⁰⁵ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (treaty No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Polish ¹⁰⁵	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	criminal proceedings solely because they are formulated in Polish, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned					
9.1.bii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Polish in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		↗			
9.1.iiiii	allow documents and evidence to be produced in Polish in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.cii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Polish in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		↗			
9.1.ciii	allow documents and evidence to be produced in Polish in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Polish and the related use of documents and evidence in Polish, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.iiiii	ensure that users of Polish may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in Polish				=	
10.1.aiv ¹⁰⁶	ensure that users of Polish may submit oral or written applications in Polish to local branches of the national authorities					
10.2.b	possibility for users of Polish to submit oral or written applications in Polish to the regional or local authority				=	
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Polish				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Polish				=	
10.2.f	use by local authorities of Polish in debates in their assemblies				=	
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Polish				=	
10.3.c	allow users of Polish to submit a request in Polish to public service providers				=	
10.4.a	provide translation or interpretation				=	
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Polish to be appointed in the territory in which that language is used				=	
10.5	allow the use or adoption of family names in Polish	=				
Art. 11 – Media						
11.1.iiiii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Polish		=			
11.1.bii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Polish on a regular basis				=	
11.1.cii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Polish on a regular basis				=	
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Polish		↗			
11.1.ei	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Polish				=	
11.1.fii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in Polish			↗		
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Polish • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Polish • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Polish 	=				
11.3	ensure that the interests of the users of Polish are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Polish	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in Polish by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling	=				
12.1.c	foster access in Polish to works produced in other languages by aiding and developing translation,				=	

¹⁰⁶ As Articles 10.1.iiiii and 10.1.aiv constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.1.aiv.

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Polish ¹⁰⁵	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	dubbing, post-synchronisation and subtitling					
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Polish language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Polish	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Polish in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Polish		=			
12.2	In territories other than those in which Polish is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Polish	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Polish and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Polish in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Polish				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Polish in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Polish				=	
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Polish is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Polish in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education	=				
14.b	for the benefit of Polish, facilitate and/or promote co-operation across borders, in particular between regional or local authorities in whose territory Polish is used in identical or similar form	=				

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

65. The Minister's Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not clear yet whether this body also prepares reports which are made public. Undertaking 8.1.i is, therefore, considered partly fulfilled. In light of the use of Polish to a certain degree in criminal, civil and administrative proceedings, the Committee of Experts considers undertakings 9.1.a ii, 9.1.b ii and 9.1.cii partly fulfilled. According to the periodical report, the Criminal Procedure Code provides that the court or law enforcement authority shall translate any documents submitted by the accused (Section 28, (4)). However, Section 2(20) includes the witness on the list of people for whom interpretation is provided if they declare that they do not speak Slovakian. Therefore, undertaking 9.1.a.iii is considered partly fulfilled. One CD with music in Polish and a video clip have been produced, under the subsidy programme promoting the culture of national minorities, leading to undertaking 11.1.d being considered partly fulfilled. It is possible to also apply existing general measures for financial assistance – the Audiovisual Fund – to audiovisual productions in Polish (11.1.fii). However the Committee of Experts has not been made aware of any examples of implementation, therefore it considers the undertaking formally fulfilled. Since, at present, persons

belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television, as well as of the Council Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority languages speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is, therefore, considered partly fulfilled.

2.6.2 *Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Polish in the Slovak Republic*

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.5.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic¹⁰⁷ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

- h. Introduce teaching Polish as an integral part of the curriculum within pre-school, primary, secondary and technical and vocational education in areas identified, in co-operation with the speakers.**
- i. Implement Article 10 for Polish, in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds.**

II. Further recommendations

- j. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by Polish.
- k. Provide the basic and further training of the teachers teaching Polish.
- l. Guarantee the right of the accused to use Polish in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- m. Increase the presence of Polish in the media (broadcasting media, audiovisual works, online media).
- n. Take the necessary legal and practical measures in order to strengthen the use of Polish in economic and social life, in particular as far as social care facilities are concerned.

---

¹⁰⁷ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.7 Romani

2.7.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Romani

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ✓ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Romani ¹⁰⁸	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Romani as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Romani	=				
7.1.c	resolute action to promote Romani		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Romani, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Romani • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Romani at all appropriate stages		=			
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Romani to learn it		=			
7.1.h	promotion of study and research on Romani at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Romani		=			
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Romani		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Romani among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Romani among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Romani • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Romani 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.iii	make available pre-school education in Romani or a substantial part of pre-school education in Romani at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient				=	
8.1.biii	provide, within primary education, for the teaching of Romani as an integral part of the curriculum		=			
8.1.ciii	provide, within secondary education, for the teaching of Romani as an integral part of the curriculum		=			
8.1.diii	provide, within technical and vocational education, for the teaching of Romani as an integral part of the curriculum		=			
8.1.eii	provide facilities for the study of Romani as an university and higher education subject	=				
8.1.fii	offer Romani as a subject of adult and continuing education		↗			
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Romani		=			
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Romani		=			
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Romani and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.iii	guarantee the accused the right to use Romani in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		=			
9.1.iiii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in criminal proceedings solely because they are formulated in Romani, if necessary by the use of		=			

¹⁰⁸ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Romani ¹⁰⁸	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned					
9.1.bii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Romani in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.biii	allow documents and evidence to be produced in Romani in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.cii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Romani in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.ciii	allow documents and evidence to be produced in Romani in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Romani and the related use of documents and evidence in Romani, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.a.iii	ensure that users of Romani may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in Romani				=	
10.1.a.iv ¹⁰⁹	ensure that users of Romani may submit oral or written applications in Roma to local branches of the national authorities					
10.2.b	possibility for users of Romani to submit oral or written applications in Romani to the regional or local authority		=			
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Romani				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Romani				=	
10.2.f	use by local authorities of Romani in debates in their assemblies		=			
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Romani ¹¹⁰					
10.3.c	allow users of Roma to submit a request in Romani to public service providers				=	
10.4.a	provide translation or interpretation			=		
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Romani to be appointed in the territory in which that language is used					✓
10.5	allow the use or adoption of family names in Romani	=				
Art. 11 – Media						
11.1.a.iii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Romani		=			
11.1.bii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Romani on a regular basis	↗				
11.1.cii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Romani on a regular basis	↗				
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Romani		=			
11.1.ei	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Romani				=	
11.1.fii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in Romani	=				
11.2	<ul style="list-style-type: none"> • guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Romani • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Romani • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Romani 	=				
11.3	ensure that the interests of the users of Romani are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Romani	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in Romani by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling					✓

¹⁰⁹ As Articles 10.1.a.iii and 10.1.a.iv constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.1.a.iv.

¹¹⁰ The undertaking is not applicable to Romani, see 4th Report of the Committee of Experts on the application of the Charter by the Slovak Republic ECRML (2016)2, paragraphs 475-476

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Romani ¹⁰⁸	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
12.1.c	foster access in Romani to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling					✓
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Romani language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Romani	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Romani in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Romani	=				
12.2	In territories other than those in which Romani is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Romani	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Romani and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Romani in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Romani				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Romani in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Romani		↗			
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Romani is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Romani in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education		=			

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

66. According to the periodical report and the information received from the Romani speakers, Romani language courses, together with history and culture, are offered at the Faculty of Social Sciences and Health Care at the University in Nitra, in particular for social workers and teaching assistants. The Committee of Experts therefore considers undertaking 8.1.fii partly fulfilled. The Minister's Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not clear yet whether this body also prepares reports which are made public. Undertaking 8.1.i is, therefore, considered partly fulfilled. The Committee of Experts has not been made aware of any cases where civil servants speaking Romani have been appointed, upon request, in the territory where this language is used. It, therefore, has decided not to conclude on the fulfilment of this undertaking. The Committee of Experts has revised its approach and decided to take into consideration the internet radio offer under 11.1.bii, as well as the internet television offer under 11.1.cii. Therefore these undertakings are considered fulfilled. Since, at present, persons belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television, as well as of the Council

Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority languages speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. The information available does not allow for the Committee of Experts to conclude on the fulfilment of undertakings 12.1.b and 12.1.c. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is, therefore, considered partly fulfilled. According to the periodical report, it appears that Romani is used to some extent in the area of social work. In the project “Field Social Work”, for example, social workers with a good command of Romani are preferred. Romani is occasionally used in information leaflets by the Ministry of Labour, Social Affairs and Family. The Committee of Experts, therefore, considers undertaking 13.2.c partly fulfilled.

2.7.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Romani in the Slovak Republic

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.6.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic¹¹¹ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

g. Extend teaching Romani at pre-school, in primary, secondary, technical and vocational education as an integral part of the curriculum, in co-operation with the speakers.

II. Further recommendations

- h. Provide the basic and further training of the teachers teaching Romani.
- i. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by Romani.
- j. Guarantee the right of the accused to use Romani in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- k. Strengthen the use of Romani in relations with the administrative authorities and public services, in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds, and encourage such use in practice.
- l. Take the necessary legal and practical measures in order to strengthen the use of Romani in economic and social life, in particular as far as social care facilities such as hospitals are concerned.

---

¹¹¹ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
 CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
 CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
 CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.8 Ruthenian

2.8.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Ruthenian

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ✓ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Ruthenian ¹¹²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Ruthenian as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Ruthenian	=				
7.1.c	resolute action to promote Ruthenian		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Ruthenian, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Ruthenian • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Ruthenian at all appropriate stages		=			
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Ruthenian to learn it		=			
7.1.h	promotion of study and research on Ruthenian at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Ruthenian	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Ruthenian		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Ruthenian among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Ruthenian among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Ruthenian • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Ruthenian 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.a.iii	make available a substantial part of pre-school education in Ruthenian		=			
8.1.b.ii	make available a substantial part of primary education in Ruthenian		=			
8.1.c.ii	make available a substantial part of secondary education in Ruthenian				=	
8.1.d.ii	make available a substantial part of technical and vocational education in Ruthenian				=	
8.1.e.ii	provide facilities for the study of Ruthenian as an university and higher education subject	=				
8.1.f.ii	offer Ruthenian as a subject of adult and continuing education		=			
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Ruthenian		=			
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Ruthenian		=			
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Ruthenian and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.a.iii	guarantee the accused the right to use Ruthenian in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		=			
9.1.a.iii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in		=			

¹¹² In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Ruthenian ¹¹²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
	criminal proceedings solely because they are formulated in Ruthenian, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned					
9.1.bii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Ruthenian in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.iiiii	allow documents and evidence to be produced in Ruthenian in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.cii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Ruthenian in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.ciii	allow documents and evidence to be produced in Ruthenian in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations		=			
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Ruthenian and the related use of documents and evidence in Ruthenian, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
9.3	make available in Ruthenian the most important national statutory texts and those relating particularly to users of Ruthenian	↗				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.iii	ensure that users of Ruthenian may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in Ruthenian		=			
10.1.aiv	ensure that users of Ruthenian may submit oral or written applications in Ruthenian to local branches of the national authorities ¹¹³					
10.2.b	possibility for users of Ruthenian to submit oral or written applications in Ruthenian to the regional or local authority		=			
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Ruthenian				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Ruthenian				=	
10.2.f	use by local authorities of Ruthenian in debates in their assemblies		=			
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Ruthenian		=			
10.3.c	allow users of Ruthenian to submit a request in Ruthenian to public service providers				=	
10.4.a	provide translation or interpretation		=			
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Ruthenian to be appointed in the territory in which that language is used					
10.5	allow the use or adoption of family names in Ruthenian	=				
Art. 11 – Media						
11.1.iii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Ruthenian		=			
11.1.bii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Ruthenian on a regular basis	↗				
11.1.cii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Ruthenian on a regular basis		↗			
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Ruthenian	↗				
11.1.ei	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Ruthenian				=	
11.1.fii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in Ruthenian			↗		
11.2	• guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Ruthenian • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Ruthenian • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Ruthenian	=				
11.3	ensure that the interests of the users of Ruthenian are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			
Art. 12 – Cultural activities and facilities						

¹¹³ As Articles 10.1 aiii and 10.1.aiv constitute alternative options, the Committee of Experts will not evaluate the implementation of Article 10.1. aiv.

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Ruthenian ¹¹²	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Ruthenian	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in Ruthenian by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling					✓
12.1.c	foster access in Ruthenian to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling	↗				
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Ruthenian language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Ruthenian	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Ruthenian in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Ruthenian	=				
12.2	In territories other than those in which Ruthenian is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Ruthenian	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Ruthenian and the culture it reflects					=
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Ruthenian in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Ruthenian				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Ruthenian in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Ruthenian		↗			
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Ruthenian is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Ruthenian in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education				=	

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

67. The Minister's Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not clear yet whether this body also prepares reports which are made public. Undertaking 8.1.i is, therefore, considered partly fulfilled. The Constitution of Slovakia and several laws have been translated into Ruthenian, leading to undertaking 9.3 being considered fulfilled. The Ruthenian youth organisation is running a Youtube channel in Ruthenian and an online radio station continues to broadcast in Ruthenian. The Committee of Experts has revised its approach and decided to take into consideration the internet radio offer under 11.1.bii, as well as the internet television offer under 11.1.cii. Therefore, undertaking 11.1.b ii is considered fulfilled, while undertaking 11.1.c.ii is partly fulfilled. Several audiovisual works, including a documentary film in which Ruthenian is used, CDs with fairy tales and an e-book were produced during

the monitoring period and funded from the subsidy programme promoting the culture of national minorities. Therefore, undertaking 11.1.d is considered fulfilled. It is possible to also apply existing general measures for financial assistance – the Audiovisual Fund – audiovisual productions in Ruthenian (11.1.fii). However, the Committee of Experts has not been made aware of any examples of implementation, therefore it considers the undertaking formally fulfilled. Since, at present, persons belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television, as well as of the Council Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority languages speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. The information available does not allow for the Committee of Experts to conclude on the fulfilment of undertaking 12.1.b. A documentary film about the Ruthenians in Slovakia, with subtitles in Ruthenian and English, has been produced by a Ruthenian organisation. Undertaking 12.1.c is therefore considered fulfilled. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is, therefore, considered partly fulfilled. According to the representatives of the speakers, Ruthenian is used in practice in health and social care facilities in the area where the minority lives, although no policy is in place with a view to ensure such use. In light of this practice, the Committee of Experts considers undertaking 13.2.c partly fulfilled.

2.8.2 *Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Ruthenian in the Slovak Republic*

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.8.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic¹¹⁴ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

- i. Extend the offer of Ruthenian at pre-school and primary level and make available a substantial part of education in Ruthenian in secondary, technical and vocational education.**
- j. Strengthen the use of Ruthenian in relations with the administrative authorities and public services, in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds, and encourage such use in practice and increase the visibility of Ruthenian by using it in public signage, including place names.**

II. Further recommendations

- k. Provide the basic and further training of the teachers teaching in Ruthenian.
- l. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by Ruthenian.
- m. Guarantee the right of the accused to use Ruthenian in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- n. Increase the presence of Ruthenian on television.
- o. Take the necessary legal and practical measures in order to strengthen the use of Ruthenian in economic and social life, in particular as far as social care facilities are concerned.
- p. Develop co-operation with the States in which Ruthenian is used, so as to promote the use of Ruthenian, especially in the fields of culture and education.

¹¹⁴ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
 CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
 CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
 CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.9 Serbian

2.9.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Serbian

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ↘ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Serbian ¹¹⁵	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Serbian as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Serbian					=
7.1.c	resolute action to promote Serbian		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Serbian, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Serbian • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Serbian at all appropriate stages				=	
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Serbian to learn it	=				
7.1.h	promotion of study and research on Serbian at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Serbian					=
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Serbian		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Serbian among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Serbian among their objectives 		=			
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Serbian • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Serbian 	=				

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

2.9.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Serbian in the Slovak Republic

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.9.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take

¹¹⁵ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (treaty No. 148).

particular account of the recommendations set out below. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

<p>c. Start developing, in co-operation with the speakers, a structured approach for the protection of Serbian.</p>
--

II. Further recommendations

d. Promote Serbian in public life, particularly in the media.

2.10 Ukrainian

2.10.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Ukrainian

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ✓ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Ukrainian ¹¹⁶	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Ukrainian as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Ukrainian	=				
7.1.c	resolute action to promote Ukrainian		=			
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Ukrainian, in speech and writing, in public life (for example, education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life, and/or transfrontier exchanges) and private life		=			
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Ukrainian • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Ukrainian at all appropriate stages		=			
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Ukrainian to learn it		=			
7.1.h	promotion of study and research on Ukrainian at universities or equivalent institutions	=				
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Ukrainian	=				
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Ukrainian		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Ukrainian among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Ukrainian among their objectives 	=				
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Ukrainian • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Ukrainian 	=				
Part III of the Charter						
<i>(Additional undertakings chosen by the state for specific languages)</i>						
Art. 8 – Education						
8.1.a.ii	make available a substantial part of pre-school education in Ukrainian		=			
8.1.b.ii	make available a substantial part of primary education in Ukrainian					✓
8.1.c.ii	make available a substantial part of secondary education in Ukrainian					=
8.1.d.ii	make available a substantial part of technical and vocational education in Ukrainian				=	
8.1.e.ii	provide facilities for the study of Ukrainian as an university and higher education subject	=				
8.1.f.ii	offer Ukrainian as a subject of adult and continuing education		=			
8.1.g	ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by Ukrainian		=			
8.1.h	provide the basic and further training of the teachers teaching (in) Ukrainian		=			
8.1.i	set up a supervisory body responsible for monitoring the progress achieved in the teaching of Ukrainian and for drawing up public periodic reports of its findings		↗			
Art. 9 – Judicial authorities						
9.1.a.ii	guarantee the accused the right to use Ukrainian in criminal proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		↗			

¹¹⁶ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/treaty> (No. 148).

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Ukrainian ¹¹⁶	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
9.1.a.iii	provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible in criminal proceedings solely because they are formulated in Ukrainian, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned		↗			
9.1.b.ii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Ukrainian in civil proceedings without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations		↗			
9.1.b.iii	allow documents and evidence to be produced in Ukrainian in civil proceedings, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.c.ii	allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use Ukrainian in proceedings concerning administrative matters without thereby incurring additional expense, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.c.iii	allow documents and evidence to be produced in Ukrainian in proceedings concerning administrative matters, if necessary by the use of interpreters and translations			=		
9.1.d	with regard to the conduct of civil and/or administrative proceedings in Ukrainian and the related use of documents and evidence in Ukrainian, ensure that the use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned	=				
9.3	make available in Ukrainian the most important national statutory texts and those relating particularly to users of Ukrainian	↗				
Art. 10 – Administrative authorities and public services						
10.1.a.iii	ensure that users of Ukrainian may submit oral or written applications to local branches of the national authorities and receive a reply in Ukrainian				=	
10.1.a.iv	ensure that users of Ukrainian may submit oral or written applications in Ukrainian to local branches of the national authorities					
10.2.b	possibility for users of Ukrainian to submit oral or written applications in Ukrainian to the regional or local authority		=			
10.2.c	publication by regional authorities of their official documents also in Ukrainian				=	
10.2.d	publication by local authorities of their official documents also in Ukrainian				=	
10.2.f	use by local authorities of Ukrainian in debates in their assemblies		=			
10.2.g	use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language, of place names in Ukrainian		=			
10.3.c	allow users of Ukrainian to submit a request in Ukrainian to public service providers				=	
10.4.a	provide translation or interpretation			=		
10.4.c	comply with requests from public service employees having a knowledge of Ukrainian to be appointed in the territory in which that language is used					=
10.5	allow the use or adoption of family names in Ukrainian	=				
Art. 11 – Media						
11.1.a.iii	make provision so that public broadcasters offer radio and television programmes in Ukrainian		=			
11.1.b.ii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private radio programmes in Ukrainian on a regular basis				=	
11.1.c.ii	encourage and/or facilitate the broadcasting of private television programmes in Ukrainian on a regular basis				=	
11.1.d	encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in Ukrainian		=			
11.1.e.i	encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one weekly or daily newspaper in Ukrainian				=	
11.1.f.ii	apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in Ukrainian			↗		
11.2	• guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Ukrainian • do not oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in Ukrainian • ensure the freedom of expression and free circulation of information in the written press in Ukrainian	=				
11.3	ensure that the interests of the users of Ukrainian are represented or taken into account within bodies guaranteeing the freedom and pluralism of the media		↗			
Art. 12 – Cultural activities and facilities						
12.1.a	encourage production, reproduction and dissemination of cultural works in Ukrainian	=				
12.1.b	foster access in other languages to works produced in Ukrainian by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling				=	

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Ukrainian ¹¹⁶	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
12.1.c	foster access in Ukrainian to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling				=	
12.1.d	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities incorporate the knowledge and use of the Ukrainian language and culture in the undertakings which they initiate or for which they provide backing	=				
12.1.e	ensure that the bodies organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of Ukrainian	=				
12.1.f	encourage direct participation by representatives of the users of Ukrainian in providing facilities and planning cultural activities	=				
12.1.g	encourage and/or facilitate the creation of a body responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in Ukrainian	=				
12.2	In territories other than those in which Ukrainian is traditionally used, allow, encourage and/or provide cultural activities and facilities using Ukrainian	=				
12.3	make provision, in cultural policy abroad, for Ukrainian and the culture it reflects	=				
Art. 13 – Economic and social life						
13.1.a	eliminate from the legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of Ukrainian in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations		↗			
13.1.b	prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of Ukrainian				=	
13.1.c	oppose practices designed to discourage the use of Ukrainian in connection with economic or social activities	=				
13.2.c	ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the use of Ukrainian		=			
Art. 14 – Transfrontier exchanges						
14.a	apply bilateral and multilateral agreements with the States in which Ukrainian is used in identical or similar form, or conclude such agreements, to foster contacts between the users of Ukrainian in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education	=				
14.b	for the benefit of Ukrainian, facilitate and/or promote co-operation across borders, in particular between regional or local authorities in whose territory Ukrainian is used in identical or similar form	=				

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

Changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle

68. The fifth periodical report indicates that Ukrainian is used, along with Slovakian, for the teaching of all subjects in the primary schools “with Ukrainian language instruction”. However, the representatives of the Ukrainian speakers indicated that these schools only teach the Ukrainian language as a subject and some subjects in Ukrainian. The same applies to secondary school level. Since the undertakings require “a substantial part” of education to be made available in Ukrainian, the Committee of Experts cannot conclude on the fulfilment of undertakings 8. bii and cii, and asks for more precise information on the number of subjects and hours taught in Ukrainian. The number of kindergartens and schools using Ukrainian is also very low. The Minister’s Council for National Minority Education is tasked, *inter alia*, with monitoring and providing recommendations with respect to minority language education. It is not

clear yet whether this body also prepares reports which are made public. Undertaking 8.1.i is therefore considered partly fulfilled. In light of the use of Ukrainian to a certain degree in criminal and civil proceedings, the Committee of Experts considers undertakings 9.1.iii and 9.1.ii partly fulfilled. According to the periodical report, the Criminal Procedure Code provides that the court or law enforcement authority shall translate any documents submitted by the accused (Section 28, (4)). However, Section 2(20) includes the witness on the list of people for whom interpretation is provided if they declare that they do not speak Slovakian. Therefore, undertaking 9.1.iii is considered partly fulfilled. The Constitution of Slovakia and several laws have been translated into Ukrainian, leading to undertaking 9.3 being considered fulfilled. It is possible to also apply existing general measures for financial assistance – the Audiovisual Fund – to audiovisual productions in Ruthenian (11.1.ii). However, the Committee of Experts has not been made aware of any examples of implementation and therefore considers the undertaking formally fulfilled. Since, at present, persons belonging to national minorities are members of the Board of Radio and Television, as well as in the Council Broadcasting and Retransmission, but no specific legal provision ensures such representation and no information is available on how the interests of the minority languages speakers are taken into account when representation is not ensured, the Committee of Experts considers undertaking 11.3 partly fulfilled. As far as instructions for the use of products and installations are concerned, while Slovakian is compulsory, other languages may be used simultaneously. However, as far as contracts of employment are concerned, the current legal framework still limits the use of minority languages, as a contract drafted in a minority language does not have significance in its own right. Undertaking 13.1.a is, therefore, considered partly fulfilled.

2.10.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Ukrainian in the Slovak Republic

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.9.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic¹¹⁷ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

- i. **Increase the number of kindergartens and schools making available a substantial part of pre-school, primary, secondary and technical and vocational education in Ukrainian.**
- j. **Increase the presence of Ukrainian in the media (broadcasting media, audiovisual works, newspaper, online media).**

II. Further recommendations

- k. Ensure the teaching of the history and culture which is reflected by Ukrainian.
- l. Provide the basic and further training of teachers teaching in Ukrainian.
- m. Guarantee the right of the accused to use Ukrainian in criminal proceedings, irrespective of their knowledge of Slovakian, by amending the relevant legislation.
- n. Strengthen the use of Ukrainian in relations with the administrative authorities and public services, in co-operation with the speakers and in accordance with the undertakings ratified, irrespective of thresholds, and encourage such use in practice.
- o. Increase the visibility of Ukrainian by using it in public signage, including place names.
- p. Take the necessary legal and practical measures in order to strengthen the use of Ukrainian in economic and social life, in particular as far as social care facilities are concerned.

¹¹⁷ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
 CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
 CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
 CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

2.11 Yiddish

2.11.1 Compliance of the Slovak Republic with its undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages concerning the protection and promotion of Yiddish

Symbols used to mark changes in the evaluation compared to the previous monitoring cycle: ↗ improvement ↘ deterioration = no change

The Committee of Experts considers the undertaking*:						
Article	Undertakings of the Slovak Republic concerning Yiddish ¹¹⁸	fulfilled	partly fulfilled	formally fulfilled	not fulfilled	no conclusion
Part II of the Charter						
<i>(Undertakings which the state must apply to all regional or minority languages within its territory)</i>						
Art. 7 – Objectives and principles						
7.1.a	recognition of Yiddish as an expression of cultural wealth	=				
7.1.b	ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of Yiddish					= ¹¹⁹
7.1.c	resolute action to promote Yiddish					=
7.1.d	facilitation and/or encouragement of the use of Yiddish, in speech and writing, in public life (for example education, judicial authorities, administrative authorities and public services, media, cultural activities and facilities, economic and social life and/or transfrontier exchanges) and private life					=
7.1.e	<ul style="list-style-type: none"> • maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups in the State using Yiddish • establishment of cultural relations with other linguistic groups 	=				
7.1.f	provision of forms and means for the teaching and study of Yiddish at all appropriate stages				=	
7.1.g	provision of facilities enabling (also adult) non-speakers of Yiddish to learn it					=
7.1.h	promotion of study and research on Yiddish at universities or equivalent institutions					=
7.1.i	promotion of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for the benefit of Yiddish					=
7.2	eliminate any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of Yiddish		=			
7.3	<ul style="list-style-type: none"> • promote mutual understanding between all the linguistic groups of the country • promote the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to Yiddish among the objectives of education and training • encourage the mass media to include respect, understanding and tolerance in relation to Yiddish among their objectives 	=				
7.4	<ul style="list-style-type: none"> • take into consideration the needs and wishes expressed by the group which uses Yiddish • establish a body for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to Yiddish 	=				

* The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages evaluates the compliance of States Parties with their undertakings under the Charter as follows:

Fulfilled: Policies, legislation and practice are in conformity with the Charter.

Partly fulfilled: Policies and legislation are wholly or partly in conformity with the Charter, but the undertaking is only partly implemented in practice.

Formally fulfilled: Policies and legislation are in conformity with the Charter, but there is no implementation in practice.

Not fulfilled: No action in policies, legislation and practice has been taken to implement the undertaking.

No conclusion: The Committee of Experts is not in a position to conclude on the fulfilment of the undertaking as no or insufficient information has been provided by the authorities.

In its evaluation of the application of Art. 7.1-7.4 to Yiddish, the Committee of Experts has kept in mind that these provisions should be applied *mutatis mutandis*.

¹¹⁸ In order to facilitate readability, the provisions of the Charter appear here in a shortened and simplified form. The complete version of each provision can be consulted on the website of the Treaty Office: <http://www.coe.int/en/web/conventions/> (treaty No. 148).

¹¹⁹ Article 7.1.b is not applicable to Yiddish

2.11.2 Recommendations by the Committee of Experts on how to improve the protection and promotion of Yiddish in the Slovak Republic

The Committee of Experts encourages the Slovakian authorities to comply with all undertakings under the European Charter for Regional or Minority Languages which are not considered “fulfilled” (see under 2.11.1 above), as well as to continue to comply with those that are fulfilled. In doing so, the authorities should take particular account of the recommendations set out below. The recommendations by the Committee of Ministers of the Council of Europe on the application of the Charter in the Slovak Republic¹²⁰ remain valid in their own right. Recommendations made in the monitoring procedure of the Charter aim to support the authorities in the implementation process.

I. Recommendations for immediate action

a. Identify, in co-operation with the speakers, domains where Yiddish can be promoted and take proactive steps to facilitate and encourage its use in these domains.

II. Further recommendations

The Committee of Experts has no further recommendations at present.

---

¹²⁰ CM/RecChL(2007)1 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d64b8)
CM/RecChL(2009)6 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c1995)
CM/RecChL(2013)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c8df7)
CM/RecChL(2016)2 (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680649521)

Chapter 3 Proposals for Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe

The Committee of Experts, while acknowledging the efforts the Slovakian authorities have undertaken to protect the regional and minority languages spoken in the country, has in its evaluation chosen to concentrate on some of the most important deficiencies in the implementation of the Charter. The recommendations forwarded by the Committee of Experts to the Committee of Ministers should not, however, be interpreted as diminishing the relevance of the other, more detailed observations contained in the report, which remain valid in their own right. The recommendations proposed by the Committee of Experts are drafted accordingly.

The Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages, in accordance with Article 16 (4) of the Charter, proposes on the basis of the information contained in this report, that the Committee of Ministers makes the following recommendations to the Slovak Republic.

The Committee of Ministers,

In accordance with Article 16 of the European Charter for Regional or Minority Languages;

Having regard to the instrument of ratification deposited by the Slovak Republic on 5 September 2001 and the declaration registered at the Secretariat General on 27 November 2015;

Having taken note of the evaluation made by the Committee of Experts on the Charter with respect to the application of the Charter by the Slovak Republic;

[Having taken note of the comments made by the Slovakian authorities on the contents of the Committee of Experts' report;]

Bearing in mind that this evaluation is based on information submitted by the Slovak Republic in its national report, supplementary information provided by the Slovakian authorities, information submitted by bodies and associations legally established in the Slovak Republic and information obtained by the Committee of Experts during its on-the-spot visit,

Recommends that the authorities of the Slovak Republic take account of all the observations and recommendations of the Committee of Experts and, as a matter of priority:

1. ensure that the Part III languages are used in practice in the field of administration irrespective of thresholds;
2. strengthen efforts to provide teaching in or of all minority languages at all appropriate levels;
3. improve teacher training for minority language education;
4. extend the duration and frequency of public and private broadcast media and, where still required, facilitate the creation of newspapers in minority languages;
5. continue to raise awareness and promote tolerance in Slovakian society as a whole vis-à-vis minority languages and the cultures they represent.

The Committee of Ministers invites the Slovakian authorities to submit the information on the recommendations for immediate action by 1 January 2021 and the next periodical report by 1 January 2024.

Appendix I: Instrument of Ratification

Slovak Republic

Declaration contained in the full powers handed to the Secretary General at the time of signature of the instrument, on 20 February 2001 - Or. Engl., and confirmed at the time of deposit of the instrument of ratification, on 5 September 2001 - Or. Engl.

The Slovak Republic declares that it shall apply the Charter in accordance with the Constitution of the Slovak Republic and the relevant international conventions ensuring the equality of all citizens before the law without distinction as to origin, race or nationality in order to promote the European language heritage without prejudice to the use of the official language.

Period covered: 01/01/2002 -

Articles concerned : -

Declaration contained in the full powers handed to the Secretary General at the time of signature of the instrument, on 20 February 2001 - Or. Engl., and confirmed at the time of deposit of the instrument of ratification, on 5 September 2001 - Or. Engl.

The Slovak Republic declares, pursuant to Article 1, paragraph b, of the Charter, that the term "territory in which the regional or minority language is used", also regarding the application of Article 10, shall refer to the municipalities in which the citizens of the Slovak Republic belonging to national minorities form at least 20 % of the population, according to the Regulation of the Government of the Slovak Republic N. 221/1999 Coll., dated 25 August 1999.

Period covered: 01/01/2002 -

Articles concerned : 1, 10

Declaration contained in the full powers handed to the Secretary General at the time of signature of the instrument, on 20 February 2001 - Or. Engl., and confirmed at the time of deposit of the instrument of ratification, on 5 September 2001 - Or. Engl.

The Slovak Republic declares that, in accordance with Article 3, paragraph 1, of the Charter, the "regional or minority languages" in the Slovak Republic are the following languages: Bulgarian, Croatian, Czech, German, Hungarian, Polish, Roma, Ruthenian and Ukrainian. The application of the provisions of the Charter in accordance with Article 2, paragraph 2, shall be as follows:

Bulgarian, Croatian, Czech, German, Polish and Roma languages:

Article 8, paragraph 1 a iii; b iii; c iii; d iii; e ii; f ii; g; h; i;

Article 9, paragraph 1 a ii/iii; b ii/iii; c ii/iii; d;

Article 10, paragraph 1 a iii/iv; paragraph 2 b; c; d; f; g; paragraph 3 c; paragraph 4 a; c; paragraph 5;

Article 11, paragraph 1 a iii; b ii; c ii; d; e i; f ii; paragraph 2; paragraph 3;

Article 12, paragraph 1 a; b; c; d; e; f; g; paragraph 2; paragraph 3;

Article 13, paragraph 1 a; b; c; paragraph 2 c;

Article 14 a;

Article 14 b, only for the Czech, German and Polish languages.

Ruthenian and Ukrainian languages:

Article 8, paragraph 1 a ii; b ii, c ii, d ii, e ii, f ii; g; h; i;

Article 9, paragraph 1 a ii/iii; b ii/iii; c ii/iii; d; paragraph 3;

Article 10, paragraph 1 a iii/iv; paragraph 2 b; c; d; f; g; paragraph 3 c; paragraph 4 a; c; paragraph 5;

Article 11, paragraph 1 a iii; b ii; c ii; d; e i; f ii; paragraph 2; paragraph 3;

Article 12, paragraph 1 a; b; c; d; e; f; g; paragraph 2; paragraph 3;

Article 13, paragraph 1 a; b; c; paragraph 2 c;

Article 14 a;

Article 14 b, only for the Ukrainian language.

Hungarian language:

Article 8, paragraph 1 a i; b i; c i; d i; e i; f i; g; h; i;

Article 9, paragraph 1 a ii/iii; b ii/iii; c ii/iii; d; paragraph 2 a; paragraph 3;

Article 10, paragraph 1 a ii; paragraph 2 a; b; c; d; f; g; paragraph 3 b; c; paragraph 4 a; c; paragraph 5;

Article 11, paragraph 1 a iii; b ii; c ii; d; e i; f i; paragraph 2; paragraph 3;

Article 12, paragraph 1 a; b; c; d; e; f; g; paragraph 2; paragraph 3;

Article 13, paragraph 1 a; b; c; paragraph 2 c;

Article 14 a; b.

Period covered: 01/01/2002 -

Articles concerned : 2, 3

Declaration contained in the full powers handed to the Secretary General at the time of signature of the instrument, on 20 February 2001 - Or. Engl., and confirmed at the time of deposit of the instrument of ratification, on 5 September 2001 - Or. Engl.

The Slovak Republic interprets Article 8, paragraph 1 e i, as relating to the training of teachers, theologians, cultural and education workers without prejudice to the teaching in the official language, it being understood that the majority of teaching subjects, including the profile ones, will be conducted in the minority language, respecting the legislation of the Slovak Republic in the field of higher education institutions.

Period covered: 01/01/2002 -

Articles concerned : 8

Declaration contained in the full powers handed to the Secretary General at the time of signature of the instrument, on 20 February 2001 - Or. Engl., and confirmed at the time of deposit of the instrument of ratification, on 5 September 2001 - Or. Engl.

The Slovak Republic declares that Article 10, paragraph 1 a ii, Article 10, paragraph 2 a, and Article 10, paragraph 3 b, shall be interpreted without prejudice to the use of the official language pursuant to the Constitution of the Slovak Republic and in accordance with the legal order of the Slovak Republic.

Period covered: 01/01/2002 -

Articles concerned : 10

Declaration contained in the full powers handed to the Secretary General at the time of signature of the instrument, on 20 February 2001 - Or. Engl., and confirmed at the time of deposit of the instrument of ratification, on 5 September 2001 - Or. Engl.

The Slovak Republic declares that Article 12, paragraph 1 e, and Article 13, paragraph 2 c, shall be applied provided that the effects of their application are not in conflict with other provisions of the legal order of the Slovak Republic on prohibition of discrimination of the Slovak Republic citizens in labour law relations on the territory of the Slovak Republic.

Period covered: 01/01/2002 -

Articles concerned : 12, 13

Declaration contained in letter from the Permanent Representative of the Slovak Republic, dated 25 November 2015, registered at the Secretariat General on 27 November 2015 – Or. Engl.

The Slovak Republic declares, in accordance with Article 2, paragraph 1, of the Charter that it recognises that the Russian and Serbian languages meet the Charter's definition of a minority language for the purposes of Part II of the Charter.

Period covered: 27/11/2015 -

Articles concerned : 2